

SASTANAK ČELNIKA
DVAJU MINISTARSTAVA,
GRADA ZAGREBA I
SVEUČILIŠTA

Nova vizura Kampusu Borongaj

STR. 3

BRANKO NAB

PIERBATTISTA PIZZABALLA,
NAJVIŠI KATOLIČKI
POGLAVAR U SVETOJ ZEMLJI

Jeruzalemskom patrijarhu povelja Sveučilišta u Splitu

STR. 8

TOM DUBRAVEC/CROPIX

god XIV.
broj 163.
26. lipnja 2023.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

SASA BURIC/CROPIX

SVEUČILIŠTE U SPLITU

PROMOVIRANA 63 DOKTORA ZNANOSTI

STR. 7

U ZAGREBU
PREDSTAVLJEN
POSLIJEDIPLOMSKI
SPECIJALISTIČKI
STUDIJ

Konferencijsko prevođenje

STR. 15

PRIORITET
SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU

Stanje mentalnog zdravlja studenata

STR. 10

BROŠURA KOJA ĆE OLAKŠATI STUDIRANJE

'Vodič za studente s invaliditetom'

STR. 24

JOŠKO ŠUPIČ/CROPIX

JOŠKO ŠUPIČ/CROPIX

SENAT DONIO ODLUKU O RASPISIVANJU NATJEČAJA ZA UPIS STUDENATA U I. GODINU

Na splitskim diplomskim studijima nudi se 2494 mjesta

Senat je dao i suglasnost za raspisivanje natječaj za upis studenata na sljedeće doktorske studije

Senat Sveučilišta u Splitu je na svojoj 84. sjednici donio odluku o raspisivanju Natječaja za upis studenata u I. godinu sveučilišnih diplomskih i stručnih diplomskih studija za akademsku godinu 2023./2024. Ukupno se na Sveučilištu u Splitu na diplomskim studijima studentima nudi 2494 mjesta.

Također, potvrdio je i izbor čelnika sastavnice izv. prof. dr. sc. **Damira Piplice** za pročelnika Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti u Splitu.

Usvojena je Politika kvalitete Sveučilišta u Splitu kao temelj poslovnog funk-

cioniranja Sveučilišta kojom se iskazuje usmjerenost uprave i svih djelatnika Sveučilišta prema kontinuiranom promicanju visokih standarda kvalitete studiranja, znanstveno-istraživačkog, umjetničkog i stručnog rada te upravljanja.

Senat je dao i suglasnost za raspisivanje natječaja za upis studenata na sljedeće doktorske studije u akademskoj godini 2023./2024:

- Povijest teologije i kršćanskih institucija i Kršćanstvo i suvremena kultura na Katoličkom bogoslovnom fakultetu

- Primijenjene znanosti o moru Sveučilišta u Splitu;

DUJE KLARIĆ/CROPIX

Senat je potvrdio izbor za znanstveno-nastavna radna mjesta

prof. dr. sc. Mario Jeličić (KIF) - redoviti profesor u trajnom zvanju;
izv. prof. dr. sc. Ivica Blažević KTF) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Sonja Jozić (FESB) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Ivana Bulog (EFST) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Zoran Mihanović (EFST) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Jadranka Nemeth Jajić (FF) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Ivana Tadić (EFST) - redoviti profesor;
izv. prof. dr. sc. Ani Radonić (KTF) - redoviti profesor

- Elektrotehnika i informacijske tehnologije na hrvatskom i engleskom jeziku na FESB-u;

- Strojarstvo na hrvatskom i engleskom jeziku na FESB-u.

UNIST

AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE OBJAVILA JE PRELIMINARNE PODATKE O PRIJAVAMA NA FAKULTETE

Veliki interes za upis na splitski studij Fizioterapija

Prema broju prvih izbora na najvišoj poziciji je Medicina na Medicinskom fakultetu koja je zaprimila čak 928 prijava od čega je 171 njih odabralo ovaj studij kao prvi izbor

Agencija za znanost i visoko obrazovanje objavila je podatke o prijavama na fakultete, odnosno popis najatraktivnijih fakulteta u Hrvatskoj. Riječ je o preliminarnim podacima, ali trendovi su jasni.

Što se tiče Sveučilišta u Splitu, na prvom mjestu prema omjeru prvih izbora i kvote nalazi se Fizioterapija na Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu s visokim brojem 4,54, dok je na visokom 6. mjestu na popisu fakulteta u cijeloj Hrvatskoj. Ovaj studij prima 13 studenata, a ukupan broj prijava je 295. Za usporedbu, najviši omjer iznosi 6,52, a pripada Logopediji na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Nakon Fizioterapije slijedi Gluma na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu koji upisuje 8 učenika, a prijavljeno je ukupno 66 učenika.

Na trećem mjestu javnih sveučilišta nalazi se Farmacija na Medicinskom fakultetu i Kemijsko-tehnološkom fakultetu čiji je omjer 3,5. Primaju 30 studenata, a broj prijavljenih iznosi 578.

Iduća dva mjesta pripadaju ponovno Umjetničkoj akademiji, a osobito su atraktivni smjerovi Filmska i medijska umjetnost te Dizajn vizualnih

Sveučilišni odjel zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu jako je atraktivan studentima

komunikacija.

Prema broju prvih izbora situacija je malo drugačija. Na najvišoj poziciji je Medicina na Medicinskom fakultetu koja je zaprimila čak 928 prijava od čega je 171 njih odabralo ovaj studij kao prvi izbor. Računarstvo na FESB-u kao prvi izbor odabrao je 136 učenika, a 134 učenika odabralo je Kineziologiju na KIF-u. Popularno je i Računarstvo na Sveučilišnom odjelu za stručne studije koje se ponašalo na prvom odabiru 130 učenika nakon čega slijedi Poslovna ekonomija.

BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

POTPISANI UGOVORI O DODJELI NENATJEČAJNIH SREDSTAVA IZ UPISNINA STUDENATA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Gotovo 250 tisuća eura za studentske projekte

Sveučilište u Splitu dodijelilo je iznos od 247.215 eura za realizaciju studentskih projekata. Riječ je o nenatječajnim sredstvima ostvarenima iz upisnina studenata Sveučilišta u Splitu u akademskoj godini 2022./2023. Ugovore su potpisali prof. **Dragan Ljutić**, rektor Sveučilišta u Splitu, **Jerko Šarić**, predsjednik Studentskog zbora, i studenti/ice nositelji/ice projektnih aktivnosti, a potpisivanju su nazočili prorektor za nastavu, studente i poslovanje prof. **Nikola Koceić-Bilan** i prorektor za znanost i kvalitetu prof. **Igor Jerković**. Financirano je ukupno 36 projekata u tri područja: znanost i tehnologija (13 projekata), kultura, umjetnost i sveučilišni mediji (17 projekata) te sport (šest projekata). – Želimo našim studentima pružiti mogućnosti za sve njihove projekte. Ovi studenti su naš ponos, a projekti na temelju kojih dobivaju potporu sveučilišta zaista mi puno znače. Važno nam je da studenti osjećaju pripadnost ovom sveučilištu, želimo im pružiti potporu i u vidu smještaja i kvalitetne prehrane – kazao je rektor Ljutić. – Mislim da će svi biti zadovoljni dobivenim sredstvima, ona nisu mala. Kao Studentski zbor, svima vama smo uvijek na raspolaganju, uvijek nam se možete obratiti. Svi prijavljeni projekti su financirani i ocijenjeni s jako dobrim ocjenama. Neki od ovih projekata aktivni su

NAJBOLJE OCIJENJENI PROJEKTI PO KATEGORIJAMA

ZNANOST I TEHNOLOGIJA
Liberato Maps
Formula Student
KULTURA, UMJETNOST I SVEUČILIŠNI MEDIJI
aplikacija UNISpoT
Europska Cooltura
SPORT
Unisport ST
21. međunarodna veslačka regata Sv. Duje

i više od deset godina – kazao je Šarić. Prorektor prof. Igor Jerković iskazao je zadovoljstvo time što studenti svake godine, uz sve svoje akademske obveze, ipak pronalaze vremena za prijavu itekako vrijednih projekata. – Uz sportske i umjetničke projekte, danas su potpisani ugovori i za financiranje nekoliko znanstvenih projekata čiji su nositelji studenti. Kao Sveučilištu nam je jako važan angažman studenata jer je današnje tržište rada izrazito zahtjevno tako da sve njihove dodatne aktivnosti, u smislu istraživanja, itekako doprinose njihovom profesionalnom i budućem razvoju, ali i za vidljivost Sveučilišta u Splitu – kazao je prorektor Jerković.

MILA PULJIZ

Sastanak čelnika ministarstava, Grada Zagreba i Sveučilišta u Zagrebu

ODRŽAN SASTANAK ČELNIKA DVAJU MINISTARSTAVA, GRADA ZAGREBA I SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Nova vizura Kampusa Borongaj

U auli Sveučilišta u Zagrebu održan radni sastanak između čelnika Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Grada Zagreba i Sveučilišta u Zagrebu o razvoju Kampusa Borongaj te njegovoj prometnoj povezanosti s infrastrukturom grada Zagreba

PIŠE **TAMARA DAGEN**
SNIMIO **BRANKO NAĐ**

Uz potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra mora, prometa i infrastrukture Olega Butkovića, ministra znanosti i obrazovanja prof. Radovana Fuchsa, gradonačelnika Zagreba Tomislava Tomaševića i rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. Stjepana Lakušića, na sastanku su sudjelovali državni tajnik za željeznicu, poštu i elektroničke komunikacije u MMPI-ju dr. sc. Alen Gospočić, predsjednik Uprave HŽ infrastrukture d.o.o. Ivan Krišić, ravnateljica Uprave za visoko obrazovanje u MZO-u Dijana Mandić, zamjenik gradonačelnika Zagreba dr. sc. Luka Korlaet, pročelnik Gradskoga ureda za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Stanko Kordić, pročelnik Gradskoga ureda za mjesnu samoupravu, civilnu zaštitu i sigurnost dr. sc. Andro Pavuna, prorektor za inovacije, transfer tehnologije i suradnju s gospodarstvom prof. Tomislav Josip Mlinarić, prorektor za znanost, istraživanje i poslijediplomske studije prof. Dubravko Majetić, te njihovi suradnici.

Ovo je povijesni dan budući da su se u auli Sveučilišta u Zagrebu okupili potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske, ministar znanosti i obrazovanja, gradonačelnik Zagreba, predstavnici Sveučilišta i predstavnici nekoliko drugih

važnih institucija sa željom da zajedničkim naporima revitaliziramo projekt Kampusa Borongaj Sveučilišta u Zagrebu, te da raspravimo aspekt prometnoga povezivanja Kampusa s drugim dijelovima grada, istaknuo je rektor Lakušić u svojoj uvodnoj prezentaciji. Istaknuvši kako će razvoj prometne infrastrukture prema Kampusu povezati i revitalizirati pojedine dijelove grada te promijeniti cjelokupnu vizuru Zagreba, rektor je na sastanku predstavio okvirni plan faza u procesu prometnoga povezivanja Ulice grada Gospića i Mandlove ulice s Kampusom.

U cjelokupnom procesu koji obuhvaća produljivanje tramvajske pruge te izgradnju obodnih cesta, kao i izgradnju cestovnoga i tramvajskoga podvožnjaka i pješačkoga biciklističkoga nadhodnika, od iznimne je važnosti što prije pripremiti dokumentaciju i predvidjeti načine financiranja pojedinih faza realizacije projekta, od projektiranja do samoga izvođenja radova. U tom smislu, Sveučilište je u proteklom razdoblju organiziralo i niz sastanaka s gospodarstvenicima i predstavnicima 24 najveća gospodarska subjekta u Republici Hrvatskoj koji su izrazili svoju zainteresiranost za suradnju i zajedničko investiranje u kapacitete Kampusa, što otvara dodatne mogućnosti financiranja.

Potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković snažno je podržao cjelokupni pro-

“

Sudionici sastanka usuglasili su se kako su prioritetni koraci u ovom trenutku što prije pripremiti svu projektnu dokumentaciju. Pritom će se poseban fokus usmjeriti na projektiranje produljenja tramvajske pruge i izgradnju obodne ceste na zapadnom dijelu Kampusa

jekt i istaknuo važnost da se procesi maksimalno ubrzaju, posebno u pogledu izrade projektno-tehničke dokumentacije. S obzirom na to da cjelokupni proces nije moguće financirati samo s državne razine, važno je koristiti sredstva koje pojedine institucije mogu dobiti iz europskih programa financiranja te putem kredita, u čemu važnu ulogu svakako ima i Grad Zagreb, ali i Hrvatske željeznice. Stoga je nužna dobra suradnja svih dionika i zajedničko planiranje pojedinih aktivnosti u kojem će svaka institucija biti zadužena za određeni aspekt pripreme i realizacije projekta.

Ministar znanosti i obrazovanja prof. Radovan Fuchs rekao je kako je prometna infrastruktura glavni preduvjet za ponovni zamah projekta Kampusa Borongaj Sveučilišta u Zagrebu te da će MZO maksimalno podržati njegovu realizaciju. Uslijed dvaju potresa, sada smo u obnovi zgrada sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, zbog čega je važno ponovno sagledati mogućnost daljnjega financiranja izgradnje Kampusa Borongaj, no budući da će se projekt provoditi u fazama, tijekom višegodišnjega razdoblja, postupno će se graditi nove zgrade fakulteta na Kampusu - rekao je ministar Fuchs. U tom su smislu vrlo važni skori razgovori i sastanci s predstavnicima Europske investicijske banke.

Gradonačelnik Zagreba Tomislav Tomašević istaknuo je kako Kampus Borongaj smatra izuzetno važnim projektom koji će transformirati cijeli Zagreb, posebice zbog poveznice između Sveučilišta, Grada Zagreba, države i privatnoga sektora radi razvoja startupova i poticanja inovacija. Zato je nužno da svi dionici sudjeluju u njegovoj realizaciji, što podrazumijeva dogovor tko će biti zadužen za pojedinu fazu projekta i njezino financiranje.

Iako još treba riješiti određena imovinsko-pravna pitanja, Grad i ZET sigurno će krenuti u produljivanje tramvajske pruge prema Kampusu. Također, zalažemo se za povezivanje Kampusa s građanima susjednih naselja te razvoj zajedničkih aktivnosti, kao i za prese-

ljenje gradskoga Zagrebačkoga inovacijskoga centra (ZICER) u prostor Kampusa, rekao je gradonačelnik Tomašević.

Sudionici sastanka usuglasili su se kako su prioritetni koraci u ovom trenutku što prije pripremiti svu projektnu dokumentaciju. Pritom će se poseban fokus usmjeriti na projektiranje produljenja tramvajske pruge i izgradnju obodne ceste na zapadnom dijelu Kampusa, što je preduvjet za izgradnju novih građevina na prostoru Kampusa.

Rektor Lakušić istaknuo je da trenutačno tri zgrade na Kampusu imaju izradenu projektno-tehničku dokumentaciju temeljem koje su izdane i građevinske dozvole. Radi se o sljedećim građevinama: Centar za istraživanje i razvoj Građevinskoga fakulteta, te dogradnja postojećih zgrada Edukacijsko-rehabilitacijskoga fakulteta i Fakulteta prometnih znanosti.

Projektno-tehnička dokumentacija nadhodnika na željezničkoj stanici Borongaj je u završnoj fazi i za njegovu je izgradnju HŽ Infrastruktura osigurala novac za gradnju. U

početnoj fazi izrade projektno-tehničke dokumentacije su Nastavno-istraživački centar Ekonomskoga fakulteta te tri paviljona studentskih domova, što je ujedno i početak izgradnje novih studentskih smještajnih kapaciteta nakon dužega vremena.

“

Gradonačelnik Zagreba Tomislav Tomašević istaknuo je kako Kampus Borongaj smatra izuzetno važnim projektom koji će transformirati cijeli Zagreb, posebice zbog poveznice između Sveučilišta, Grada Zagreba, države i privatnoga sektora radi razvoja startupova i poticanja inovacija

PROSLAVA DANA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Veliko, renomirano i uspješno sveučilište s ulogom u europskom obrazovnom prostoru

Postižete zavidne uspjehe na međunarodnoj sceni, partneri ste u brojnim alijansama, do sada vam je išlo izvrsno, a uvjeren sam da ćete biti sve bolji i bolji, na dobrobit Grada Splita, županije i Republike Hrvatske - kazao je prof. Radovan Fuchs

PIREDILE **MILA PULJIZ**
I **GORDANA ALFIREVIĆ**
SNIMIO **TOM DUBRAVEC/CROPIX**

Središnjoj proslavi Dana Sveučilišta, uz domaćine svečanosti, rektora s prorektorima, nazočili su mnogi čelnici splitskih sastavnica i brojni uvaženi gosti.

To su izaslanik predsjednika Vlade RH ministar znanosti i obrazovanja prof. Radovan Fuchs, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Ante Bačić, prof. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu i predsjednik Rektorskog zbora, prof. Vlado Guberac, rektor Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, prof. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru, prof. Snježana Prijić Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci, prof. Nikša Burum, rektor Sveučilišta u Dubrovniku, prof. dr. sc. Marin Milković, rektor Sveučilišta Sjever, prof. Ivan Samaržić, rektor Sveučilišta u Slavonskom Brodu, prof. Željko

Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta, dr. sc. Ivica Lučić, rektor Sveučilišta obrane i sigurnosti, prof. Zoran Tomić, rektor Sveučilišta u Mostaru, prof. Alena Huseinbegović, rektorica Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, prof. Rifat Škrijelj, rektor Univerziteta u Sarajevu, prof. Jusuf Duraković, rektor Univerziteta u Zenici, prof. Dragan Primorac, nekadašnji ministar znanosti i obrazovanja, Blaženko Boban, župan Splitsko-dalmatinske županije, prof. Ivica Puljak, gradonačelnik Splita, mons. dr. Zvonimir Puljić, apostolski upravitelj Splitsko-makarske nadbiskupije, mons.

Damir Boras, dobitnik Povelje Sveučilišta u Splitu i Dragan Ljutić

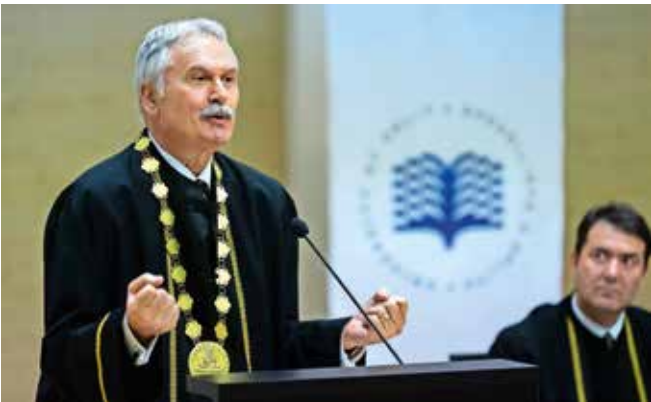

**POČASNI DOKTORATI
mr. sc. Berislav Borovina,
dipl. ing. građ.**

Diplomirao je u prvoj generaciji studenata na Građevinskom fakultetu u Splitu 1979. godine. Godine 1980. zapošljava se na Fakultetu građevinskih znanosti u Splitu, a već 1981. postaje rukovoditelj Laboratorija za ispitivanje materijala. Od 1984. do 1985. godine radi u tvrtki 'Lavčević' Split u Iraku kao rukovoditelj tehnologije proizvodnje i ugradnje materijala, a od 1986. do 1987. godine na gradilištu 'Hidroelektre' u Alžiru kao rukovoditelj za kontrolu kvalitete materijala. Od 1987. do 1995. godine rukovoditelj je Laboratorija IGH, Odjel u Splitu. Od 1995. godine do danas zaposlen je u tvrtki SPEGRA d.o.o. Split kao direktor i vodeći inženjer za sanacije složenih konstrukcija, razvoja novih tehnoloških postupaka i primjenu suvremenih gradiva u sanacijama građevina. Tijekom 42-godišnjeg rada dao je značajan doprinos uvođenju suvremene i inovativne tehnologije gradnje u sanacijama građevina kulturno-graditeljske baštine među kojima se ističu: Stari most u Mostaru, palače (Dubrovnik, Trogir, Split, Hvar, Korčula), Jupiterov hram u Splitu, tvrđave (Sinj, Klis, Hvar), dvorac Veliki Tabor, Knežev dvor u Dubrovniku, Peristil i južni zid Dioklecijanove palače i dr. Tvrtka SPEGRA d.o.o. Split, čiji je predložnik direktor, osvojila je 2020. godine European Heritage Awards, Europa Nostra Awards, nagradu Vijeća Europe za Hvarski Arsenal, te dobila posebno priznanje 'Stvaratelji za stoljeća' za razvoj ideja, inovacije i investicije u srednjoj i jugoistočnoj Europi.

prof. emer. Michael Ursinus
Rođen je 16. rujna 1950. u Kielu, Njemačka. Na Sveučilištu u Hamburgu studirao je islamske studije i turkologiju; afrikanke studije, slavenske studije te gospodarsku socijalnu i povijest. Doktorsku disertaciju obranio je u Berlinu 1982. godine. Od 1. travnja 2016. godine professor emeritus, Sveučilište Heidelberg. Glavne teme istraživanja: povijest provincija Osmanskog Carstva, posebno zemalja na Balkanu od 15. do 19. stoljeća; osmanska historiografija; osmanska diplomatika i paleografija, kršćanske zajednice pod osmanskom vlašću i drugo. Michael Ursinus priznati je stručnjak u svijetu, objavio je nekoliko knjiga te brojne članke. Pomogao je idejno i organizacijski oko osnivanja dvaju istraživačkih centara: Centra za epigrafička, paleografska i povijesno-teološka istraživanja 'Don Frane Bulić' na KBF-u u Splitu te Centra za hrvatske, mletačke i osmanske studije Sveučilišta u Splitu. Centar 'Don Frane Bulić' otvoren je 12. prosinca 2018., a temeljna mu je svrha istraživanje, proučavanje i objava epigrafičkih i diplomatskih izvora važnih za povijest Katoličke crkve u južnoj Hrvatskoj. Prof. Ursinus je 2019. darovao Centru svoju vrlo vrijednu knjižnicu (oko 1000 naslova) važnu za proučavanje Osmanskog Carstva.

Rektor Dragan Ljutić

Stjepan Lakušić, predsjednik Rektorskog zbora

Igor Jerković, prorektor

SAŠA BURIĆ/CROPIX

Bosiljka Britvić Vetma, prorektorica

SAŠA BURIĆ/CROPIX

Berislav Borovina

Michael Ursinus

Dodjela povelja Sveučilišta u Splitu

- 1. prof. dr. sc. Damir Boras
- 2. Jeruzalemski patrijarh Pierbattista Pizzaballa

“

*Današnji dan je
zajednički uspjeh,
zajedničko veselje
svih nas, sveučilište
napreduje u
nastavnim procesima
i infrastrukturno te je
učinilo Split kulturnim,
znanstvenim i
gospodarskim
središtem, kazao je
rektor Dragan Ljutić*

Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup u miru, komodor Damir Dojkić, načelnik stožera i zamjenik zapovjednika HRMA i brojni drugi uvaženi gosti. - Vrlo intenzivan razvoj Sveučilišta tijekom godina postojanja, riječ je o sveučilištu koje postiže zavidne uspjehe na međunarodnoj sceni. Danas imamo jedno veliko, renomirano, uspješno sveučilište koje ima svoju ulogu u europskom obrazovnom prostoru, koje je partner u brojnim alijansama. Naravno da ćemo i dalje činiti sve što možemo kako bi kvaliteta obrazovanja bila što bolja. Ja vjerujem da ćete nastaviti na ovaj način, do sada vam je išlo izvrsno, a uvjeren sam da ćete biti sve bolji i bolji, na dobrobit Grada Splita, SDŽ i Republike Hrvatske - kazao je prof. Fuchs. Nazočnima se obratio i rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. Stjepan Lakušić. - obraćam vam se s velikim veseljem i radošću. Sa Splitskim sveučilištem osobno surađujem točno 29 godina, kada sam započeo svoj znanstveni put na Građevinskom fakultetu u Zagrebu. Od tada je uska suradnja sa Splitskim sveučilištem kontinuirana. Akademsko zajednica i sveučilišta u RH su dragulji koje ova država ima, a s draguljima treba raditi oprezno i partnerski jer oni daju ono najvrjednije što imamo, vrhunska znanja i istraživanja i što je najvažnije, pripremaju nove generacije za budućnost - kazao je rektor Lakušić. - Današnji dan je jedan zajednički uspjeh, zajedničko veselje svih nas. Sveučilište broji 20-ak tisuća studenata te zauzima visoka mjesta na ranglistama, napreduje kako u nastavnim procesima, tako i infrastrukturno te je učinilo Split kulturnim, znanstvenim i gospodarskim središtem. Partneri smo u brojnim mrežama, poput

SEA-EU alijanse ili UniAdriona, gdje sada i predsjedamo - kazao je rektor Ljutić. Na ukazanoj časti zahvalio je Berislav Borovina: - Istina je da sam struci dao cijelog sebe, bili smo pioniri, inovatori, te smo kroz čudesne projekte mijenjali praksu, a onda i teoriju. "Spegra" je postala međunarodno priznata i nagrađivana firma, a naša suradnja s visokoškolskim institucijama kontinuirana. Ovo priznanje Splitskog sveučilišta za mene je nešto posebno, to je za mene osobno vrh svijeta, to je za mene osvojena Liga prvaka s Hajdukom, to je za mene iznimna čast i odgovornost. Ovu čast dijelim i sa svim zaposlenicima "Spegre", koji su svojim radom i željom za izvrsnošću doprinijeli da naša poslovna postignuća dođu do takvih impresivnih rezultata - kazao je Borovina. Prof. Damir Boras kazao je da ga je ovo priznanje razveselilo, ali i dirnulo. - Ovo priznanje na neki način dolazi kao potvrda svega onoga što sam činio i radio u svom životu, a naročito u proteklih osam godina, kao rektor Sveučilišta u Zagrebu, nastojeći da uvijek bude na dobrobit svih hrvatskih sveučilišta. Posebno me veseli da to priznanje dolazi baš od Sveučilišta u Splitu jer je poveznica Split - Zagreb, dva naša najveća i najbolja sveučilišta, upravo stožer oko kojeg se vežu sva hrvatska sveučilišta, uključujući i mostarsko. Vjerujem i mislim, a nadam se da sam to svojim djelovanjem i pokazao, da upravo sveučilišta, prije svega javna, trebaju biti najvažniji čimbenik hrvatske moralne, demokratske, demografske i društvene obnove - kazao je prof. Boras.

“

*Akademsko zajednica
i sveučilišta u RH su
dragulji države, a
s draguljima treba
raditi oprezno i
partnerski jer oni daju
ono najvrjednije što
imamo, vrhunska
znanja i istraživanja
i što je najvažnije,
pripremaju nove
generacije za
budućnost - kazao
je zagrebački rektor
Stjepan Lakušić*

PROSLAVA DANA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Dodijeljene nagrade i počasna zvanja professor emeritus

PIŠE **MILA PULJIZ**

D rugi dan proslave Dana Sveučilišta u Splitu održao se u Velikom amfiteatru Medicinskog fakulteta gdje su dodijeljena počasna zvanja professor emeritus, Rektorove nagrade, nagrada za iznimne sportske uspjehe, te dodjela nagrada natječaja za najbolji likovni rad “Povijesna i kulturna baština Splitsko-dalmatinske županije”. U amfiteatru, koji je bio popunjen do posljednjeg mjesta, nazočnima se prvi obratio izaslanik gradonačelnika Grada Splita, g. Slavko Žaja, viši savjetnik za odgoj, obrazovanje, znanost i tehničku kulturu.

- Ovo je jedna vrlo značajna obljetnica, značajna po svojim godinama, ali i po onome što je postignuto kroz ovo razdo-

blje. Svi današnji laureati pridonijeli su društvu, zajednici i čovjeku i na tome im čestitam - kazao je Žaja. Stipe Čogelja, zamjenik splitsko-dalmatinskog župana, kazao je da je Splitsko-dalmatinska županija ponosni partner Sveučilišta u Splitu. - Ponosni smo na sve ono što ste učinili, što prenosite glas o našem gradu, županiji i cijeloj državi. Vi jeste i bit ćete najbolje sveučilište u RH i šire. SDŽ će i u budućnosti nastojati stati u svakom koraku uz vas. A vi laureati, vi ste svjetlo naše budućnosti - dodao je Čogelja. Nazočnima se obratio i rektor Sveučilišta u Splitu, prof. Dragan Ljutić.

- Svečanost kojom obilježavamo naše postojanje započela je jučer s promocijom doktora znanosti koji zapravo čine sukus i bit edukacije, znanosti i napredovanja. Zadnjih godi-

nu dana imamo više od 1100 objavljenih radova, a naše je sveučilište prepoznato ne samo na lokalnoj, već i na međunarodnoj razini - kazao je rektor.

U ime svih profesora emeritusa, uzvanicima se obratio akademik Arsen Bačić.

- Budite dobri, ne bolji ili najbolji, nego dobri u svemu čega se dotaknete. Budite dobri prema drugim ljudima, prema sebi, prema nauku - kazao je Bačić.

U ime nagrađenih studenata zahvalio se Domagoj Bendić, član predsjedništva Studentskog zbora u Splitu.

- Hvala što ste prepoznali naš rad i trud i što ste nas okrunili krunom svakog mladog člana akademske zajednice - kazao je Bendić.

PRIREDILA GORDANA ALFIREVIĆ

Boris Maleš, Marina Marasović Alujević, Dragan Ljutić i Ante Tonkić

SAŠA BURIĆ/CROPIX

Plakete za izniman doprinos razvoju Sveučilišta u Splitu istaknutim radom na znanstvenom i stručnom polju

1. **Prof. Marina Marasović-Alujević** s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu
2. **Prof. Ratko Katić** s Kineziološkog fakulteta
3. **Prof. Ante Tonkić** s Medicinskog fakulteta

Prof. Frane Žuvela, v.d.dekana Kineziološkog fakulteta

SAŠA BURIĆ/CROPIX

Dodjela pehara za najbolju sastavnicu na UNISPORT ST natjecanjima Kineziološki fakultet u Splitu

Pavao Marović, Biljana Crnjak Karanović, Dragan Ljutić, Ljiljana Vidučić i Arsen Bačić

SAŠA BURIĆ/CROPIX

Dodjela počasnog zvanja professor emeritus

akademik Arsen Bačić

UMIROVLJENI REDOVITI PROFESOR U TRAJNOM ZVANJU PRAVNOG FAKULTETA

Rođen je 1951. godine, diplomirao na Pravnom fakultetu u Splitu 1974. godine, gdje je bio zaposlen od 1974. do 2021. godine. Doktorsku disertaciju obranio je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1988. godine. U znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju biran je 2003. godine. Redoviti je član HAZU-a, član Hrvatske pravne akademije, Hrvatske udruge za usporedno pravo, Hrvatskog pravnog centra. Kao član Ustavne komisije Sabora RH iz redova stručnjaka tijekom 1990. sudjelovao je u izradi prvog ustava RH (1990.). Od 2000. do 2002. g. obavljao je dužnost dekana Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu te inicirao i skrbio o informatizaciji PFS-a i osuvremenjivanju nastave. Posebno je intenzivna njegova djelatnost na uspostavljanju i njegovanju međunarodnih veza PFS-a. Objavio je ukupno 19 monografskih publikacija – knjiga, uredničkih knjiga, i više od stotinu znanstvenih članaka i drugih priloga u vrsnim znanstvenim i stručnim časopisima. Poseban doprinos dao je na planu istraživanja temeljnih karakteristika hrvatskog konstitucionalizma (ustavnosti) i njegove usporedbe s velikim ustavnim sistemima. Najviša satisfakcija u nastavnom radu jesu uzastopno najviše ocjene njegovih predavanja od njegovih studenata.

dr.sc. Biljana Crnjak-Karanović

UMIROVLJENA REDOVITA PROFESORICA U TRAJNOM ZVANJU EKONOMSKOG FAKULTETA

Rođena je 1954. godine, diplomirala 1977. godine na Ekonomskom fakultetu u Splitu, gdje je bila zaposlena od 1982. do 2022. godine. Doktorsku disertaciju obranila je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1997. godine. U znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u trajnom zvanju birana je 2011. godine. Njezin poseban doprinos ogleda se u razvoju tri ključna područja marketinga: međunarodni marketing, marketing menadžment i globalne marketinške strategije. Kao jedna od vodećih hrvatskih znanstvenica u spomenutim područjima, odgajala je brojne mlade znanstvenike i stručnjake u zemlji i inozemstvu, čime je pridonijela razvitku i međunarodnoj prepoznatljivosti, ne samo Ekonomskog fakulteta u Splitu, već i Sveučilišta u Splitu u cjelini. Do odlaska u mirovinu objavila je ukupno 70 radova, od kojih su 62 znanstvena rada te osam stručnih studija. Uz to, objavila je i jedan sveučilišni udžbenik. Sudjelovala je u radu velikog broja domaćih i međunarodnih znanstvenih konferencija/skupova (više od 30). Međunarodno priznata znanstvena reputacija posebno je vidljiva iz radova objavljenih u časopisima koji su uvršteni u listu vodećih časopisa (AJG, ABDC, FT 50). Dobitnica brojnih priznanja i zahvala.

dr. sc. Pavao Marović

UMIROVLJENI REDOVITI PROFESOR U TRAJNOM ZVANJU FAKULTETA GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

Rođen je 1954. godine, diplomirao 1977. godine na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je obranio i doktorsku disertaciju 1987. godine. U znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju biran je 2001. godine. Redoviti je član Akademije tehničkih znanosti Hrvatske od 2000. godine. Od 1978. godine do danas stalno je zaposlen na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu (danas FGAG) gdje je, između ostalog, obavljao dužnost dekana fakulteta u tri dvogodišnja mandata, te prodekana za nastavu u dva mandata. Kronološki gledano, najprije kao prodekan pa prorektor, a kasnije i dekan, pomagao je u uspostavi i razvoju studija Građevinarstva na Sveučilištu u Mostaru. Bio je jedan od osnivača te urednik časopisa International Journal for Engineering Modelling 27 godina, a nakon toga počasni urednik do danas. Za ovo djelovanje nagrađen je 2008. godine Plaketom Sveučilišta u Splitu u povodu 25. godišnjice izlaska ovog časopisa. Tijekom znanstvenog rada objavio je 27 radova u znanstvenim časopisima s međunarodno priznatom recenzijom, 75 radova na skupovima s međunarodnom recenzijom te 96 radova na skupovima s domaćom recenzijom. Objavio je jednu autorsku knjigu i jednu autorsku monografiju, osam uređenih knjiga te sedam poglavlja u knjigama.

dr. sc. Ljiljana Vidučić

UMIROVLJENA REDOVITA PROFESORICA U TRAJNOM ZVANJU EKONOMSKOG FAKULTETA

Rođena je 1959. godine, diplomirala 1982. godine na Ekonomskom fakultetu u Splitu, gdje se zaposlila kao znanstvena asistentica 1986. godine. Doktorsku disertaciju uspješno je obranila 1990. godine pri “Centru ekonomskih znanosti u Splitu”. U znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u trajnom zvanju birana je 2006. godine. Znanstveno i stručno usavršavala se tijekom višekratnih boravaka u inozemstvu, i to u SAD-u (1992. i 1997.), Velikoj Britaniji (1992. i 2002.) i Japanu (1998.), čime je bila predvodnica na matičnoj instituciji te na taj način pridonijela većoj međunarodnoj umreženosti i vidljivosti Sveučilišta u Splitu i Ekonomskog fakulteta. Tijekom svog znanstvenog rada objavila je 80 znanstvenih radova i 10 knjiga te sudjelovala na velikom broju znanstvenih skupova, i to poglavito međunarodnog karaktera. Za znanstveni rad nagrađivana je od strane matičnog fakulteta 2000. i 2012. godine. Godinama je radila na popularizaciji znanosti i struke javnim nastupima/tekstovima u tisku, na TV postajama te radiopostajama. Posebno se iskazala u organiziranju, umrežavanju i promoviranju te poticanju ženskog poduzetništva osnivanjem udruge Ženska poduzetnička inicijativa 2003. godine. Za svoj znanstveni, stručni i humanitarni rad višestruko je nagrađivana.

Rektorova nagrada za izvrsnost

Ekonomski fakultet: Anamarija Mikulić, Lara Jukić

Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje: Veronika Dumić, Antonia Bartulović i Mario Pijuk

Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije: Domagoj Bendić i Nino Tolić

Filozofski fakultet: Paula Menalo, Lucija Dujčić, Maja Ćosić i Ivana Vladušić

Kemijsko-tehnološki fakultet: Petra Brajković, Sara Bralić, Natalija Bulaš i Marija Grgičević

Kineziološki fakultet: Ante Mandić i Tomislav Pranjić

Medicinski fakultet: Dina Mrčela i Viktor Vegan

Pomorski fakultet: Milan Jelinčić i Tony Pinčetić

Pravni fakultet: Petar Rašetina i Veronica Minesso

Prirodoslovno-matematički fakultet: Katijana Bilandžić i Lucijana Ćurić

Umjetnička akademija: Sandra Bedenik i Ivana Ana Perić

Sveučilišni odjel za studije mora: Antonija Peraić

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti: Lorena Gašparovski, Ivana Vrkljan i Antonija Svetina

Sveučilišni odjel za stručne studije: Laura Lara Gizdlić i Dora Gatalica

Sveučilišni odjel zdravstvenih studija: Ivan Dragun i Marija Žaja

Hotelijerstvo i gastronomija: Doroteja Pavić

Mediteranska poljoprivreda: Anamari Bešker

PROSLAVA DANA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Svečana promocija 63 doktora znanosti

Promovirani su pristupnici koji su doktorsku disertaciju obranili na sljedećim fakultetima:

Ekonomski fakultet

- 1. Slobodan Čurčija
- 2. Ijko Ćurić
- 3. Žarko Dobrić
- 4. Gorana Lukinić Čardić
- 5. Mirela Maričić
- 6. Nensi Marin
- 7. Ivana Ninčević Pašalić
- 8. Jelena Petrović
- 9. Doris Podrug
- 10. Jure Smajo
- 11. Nikola Sunjka

Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

- 1. Ivan Grgić
- 2. Damir Ivanković
- 3. Igor Jurčić
- 4. Domagoj Kojundžić
- 5. Ivan Markić
- 6. Ante Topić

Filozofski fakultet

- 1. Sara Brodarić Šegvić
- 2. Anita Lunić
- 3. Vedrana Premuž Đipalo
- 4. Ana Sarić
- 5. Slobodan Stamatović

Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

- 1. Marko Goreta
- 2. Ivan Lovrinović
- 3. Martina Milat

Kemijsko-tehnološki fakultet

- 1. Azra Đulović
- 2. Josip Radić

Kineziološki fakultet

- 1. Toni Modrić

Medicinski fakultet

- 1. Adela Arapović
- 2. Zdeslav Benzon
- 3. Dijana Borić Škaro
- 4. Maria Bošković
- 5. Dubravka Brdar
- 6. Tanja Ilić Begović
- 7. Nenad Jakšić
- 8. Marija Jurić
- 9. Dean Kaličanin
- 10. Jasna Karačić
- 11. Mirela Lozić
- 12. Martina Luetić
- 13. Katarina Madirazza
- 14. Mario Marendić

- 15. Sandra Marjan

- 16. Antonio Meštrović

- 17. Tanja Miličević Milardović

- 18. Srđan Nedoklan

- 19. Danijel Nejašmić

- 20. Katica Parat

- 21. Vlatka Paštar

- 22. Tina Peraica

- 23. Nikola Perković

- 24. Ajka Pribisalić

- 25. Anita Racetin

- 26. Daniela Šošo

- 27. Lovre Zekan

- 28. Danijela Zjačić Puljiz

- 29. Piero Marin Živković

Prirodoslovno-matematički fakultet

- 1. Zvonimir Boban

- 2. Hussein Fakhouri

- 3. Matko Maleš

- 4. Martina Perić Bakulić

Pomorski fakultet

- 1. Ivan Pavić

Sveučilišni odjel za studije mora

- 1. Jelena Vlahović

Natalija Bulas, Sara Bralić, prof. Matko Erceg, Marija Grgičević, Petra Brajković i Mario Sesar

Dodjela nagrada za najbolji likovni rad ‘Kulturna baština SDŽ’

Kategorija: UČENICI – OSNOVNA ŠKOLA

- 1. Nikola Vućemil (OŠ Ivana Gorana Kovačića, Cista Velika)

Mentorica: Sanja Stipanović

- 2. Marina Jelaska (OŠ ‘Skalice’, Split)

Mentorica: Ana Kaštelan

- 3. Nola Milaković (OŠ ‘Visoka’, Split)

Mentorica: Katarina Kokan

Kategorija: UČENICI – SREDNJA ŠKOLA

- 1. Talha Tatar (Klesarska škola, Pučišća)

Mentorica: Petra Lušić

- 2. Roza Tabak (Srednja škola ‘Jure Kaštelan’, Omiš)

Mentorica: Paula Škarica

- 3. Lucija Tomašević (Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Sinj)

Mentorica: Mirjana Malovan

Kategorija: STUDENTI

- 1. Petra Perković (Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija)

- 2. Anamarija Kahrić (Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija)

Piše MILA PULJIZ

Trodnevna proslava 49. obljetnice osnutka Sveučilišta u Splitu započela je na najbolji mogući način, promocijom doktora znanosti, njih čak 63, s deset različitih sastavnica. Velikoj svečanosti nazočili su brojni članovi akademske zajednice, gosti, obitelji, prijatelji, kao i predstavnik Grada

Splita Slavko Žaja, viši savjetnik za odgoj, obrazovanje, znanost i tehničku kulturu. Promomentima je na njihovom velikom uspjehu čestitao rektor Sveučilišta u Splitu, prof. Dragan Ljutić koji je kazao kako tako velika brojka promovenata predstavlja snagu splitskog sveučilišta. – Hvala vam što ste doktorirali na Sveučilištu u Splitu, to je ono što nas čini jakima. Rješavanjem svo-

jih doktorata, objavljivanjem znanstvenih radova, širenjem pozitivnih krugova znanosti i znanja u našoj sredini najviše doprinosite da nas drugi, ne mi sami, prepoznaju kao izvrsne. Nemojte se bojati pitati i predlagati, tu smo za vas! Zahvaljujem vam na trudu, vi ste naš ponos! Učinit ćemo sve da imate svoje mjesto i u okviru našeg Sveučilišta – kazao je rektor Ljutić.

PIERBATTISTA PIZZABALLA, JERUZALEMSKI PATRIJARH
DOBIO POVELJU SVEUČILIŠTA U SPLITU

'Naši fakulteti otvoreni su za sve vjere i nacije'

Moramo pomoći onima koji pate. Izraelska okupacija Palestine je činjenica i to moramo prihvatiti, ali prije ili poslije svi će morati sjesti za isti stol i razgovarati. Smatram da se rješenje sukoba u Svetoj zemlji mora pronaći u Svetoj zemlji

SNIMIO **NIKOLA VILIĆ/CROPIX**

U okviru proslave Dana Sveučilišta u Splitu, u Split je došao latinski jeruzalemski patrijarh Pierbattista Pizzaballa i svojim dvodnevnom boravkom oduševio lokalnu akademsku zajednicu. Na centralnoj proslavi Dana Sveučilišta u Splitu na Medicinskom fakultetu uručena mu je posebna povelja, a večer uoči proslave na Katoličkom bogoslovnom fakultetu održao je u iznimno zanimljivo predavanje na temu "Uloga Katoličke crkve u Svetoj zemlji". Njegov dolazak na Splitskom sveučilištu doživjeli su kao veliku čast; zadnji put je jedan jeruzalemski patrijarh boravio u Hrvatskoj na proslavu kardinala Alojziju Stepinca 1960. godine, a u Splitu nikad ranije. Splitski rektor Dragan Ljutić je stoga ovom rođenom Talijanu, koji djeluje u Svetoj zemlji od 1990. godine, pune 33 godine, izrazio posebnu zahvalnost. Prevalio je dugi put i kompliciranu proceduru samo kako bi stigao u Split, a dolazak je dogovoren prošle godine u svibnju kada je delegacija Sveučilišta na čelu s rektorom boravila u Jeruzalemu, kada je tamo na brdu Si-

on otkriven kip Svetoga Jeronima, dar puka Splitsko-dalmatinske županije. Tom prigodom tamo su bili i župan Blaženko Boban, nadbiskup Marin Barišić, te brojni drugi hodočasnici, a patrijarh Pizzaballa je sada ispunio obećanje i uzvratio posjet. U Hrvatskoj je već bio, ali ovo mu je bio prvi posjet Splitu, te nije krio zadovoljstvom srdačnom dobrodošlicom koja mu je pružena. - Riječ je o velikom čovjeku koji je širom svijeta poznat po svojoj borbi za mir i razumijevanje među narodima, među ljudima i među religijama. To je iznimno važno te se može najbolje vidjeti na samom ishodištu, u Jeruzalemu - ustvrdio je rektor Ljutić. U svom zgusnutom rasporedu tijekom posjeta Split, našao je malo vremena i za razgovor za Universitas. Pokazao se kao vrlo srdačan, neposredan i otvoren sugovornik.

Pune 33 godine u Svetoj zemlji

Priznao nam je da ni on ni njegova obitelj nisu bili najsretniji kada je samo dva tjedna nakon što je zaređen poslan u Svetu zemlju, područje opterećeno stalnim sukobima. No, kao redovnik to je ipak prihvatio, iako ni slu-

tio nije da će tamo provesti sva ova desetljeća tijekom koji ne pamti period mira.

Patrijarh Pizzaballa je, gostujući u Splitu, govorio o Latinskom patrijarhatu kao posebnoj biskupiji koja pokriva četiri različite zemlje: Jordan, Izrael, Palestinu i Cipar, te njem, odnosno svojim zadaćama. Govorio je i o stalnim sukobima na relaciji Palestine i Izraela, te istaknuo kako predstavnici tih dviju zemalja nemaju praktički nikakvog doti-

caja. Gledaju se doslovno preko nišana stalno. Ukoliko bi se pojedinci nastojali na bilo kakav način približiti predstavnicima druge vjere i naroda, to nikako ne bi dobro bilo dočekano u njihovim redovima.

- Kod vas u Hrvatskoj se muslimani, katolici i židovi razlikuju samo po pitanju vjere, a svi su oni hrvatski državljani. U Svetoj zemlji je druga priča. Oni su potpuno odvojeni po svemu. Ukoliko bi neki Palestinac ostvario

Jeruzalemsko latinski patrijarh Pierbattista Pizzaballa na Katoličkom bogoslovnom fakultetu

Mons. Želimir Puljić je poklonio knjigu Splitski evangelistar Pierbattista Pizzaballi

“

Nećemo nestati. Mi smo vrlo prisutni u zajednici i mi smo tamo glas slobode. Svima smo otvoreni, svima pomažemo, brinemo o djeci i starijima, školujemo ih...

kontakt sa židovom, pripadnici njegova naroda i vjere to bi doživjeli kao kolaboraciju s okupatorom, a Izraelci bi svoje pripadnike doživjeli kao izdajice. Jedino su kršćani, ta naša manjina u Svetoj zemlji, otvoreni prema svima - kazao nam je patrijarh Pizzaballa.

To nije uvijek lako, ali katolici i kršćani općenito nastoje sa svima surađivati.

Zalaganje za mir i suživot

- Kada govorimo o ulozi katoličke Crkve u Svetoj zemlji potrebno je, osim teritorijalnih granica razumjeti socijalni, politički i religijski kontekst te činjenicu da se udio kršćana na tom prostoru kreće od 0,5 do 1,5 posto. Sve države se međusobno jako razlikuju i granice jednih prema drugima su zatvorene u smislu slobodnog kretanja jednih među drugima. Njihova politička opredjeljenja i odluke temelje se na religijskom opredjeljenju, pitanje vjere nije privatna stvar kao u Europi. Za kršćane je Sveta zemlja sveta u duhovnom smislu i naša je vizija biti otvoren za sve različitosti i njegovati međusobno razumijevanje i suživot - kazao je Pizzaballa. Crkva skrbi o hodočasniciima te ima i karitativnu ulogu, osobito u pogledu obrazovanja i medicinske skrbi. Imaju u Jeruzalemu više katoličkih vrtića i škola, te dva fakulteta, koji su otvoreni za ljude svih nacija i vjera.

- Oko 60 posto polaznika naših škola i fakulteta su kršćani, a ostali pripadnici drugih vjera i nacija. Njihov broj zadnje vrijeme raste nauštrb kršćanskih učenika i studenata - kazao na je.

Istaknuo je i kako je najveća uloga crkve u Jeruzalemu ustrajati u svojim zalaganjima za mir, oprost i suživot ta-

mošnjih ljudi, ali je nažalost kazao kako je skeptičan oko toga da će u skorije vrijeme doći do primirja među žestoko podijeljenim narodima koji žive na tom području. No, dok je volje tu je i načina, a ovaj čovjek pokazuje snažnu volju i upornost da u prostoru opterećenom velikim nemirima i sukobima bude glas razuma, slobode i ljubavi. Na tome predano radi već 33 godine, to nikako ne može biti uzalud, svi su uvjereni.

Upitan za opstanak malog broja kršćana u Svetoj zemlji, uvjeren je da će usprkos svim problemima i iskušenjima ova mala, ali žilava zajednica tamo opstati.

- Nećemo nestati. Mi smo vrlo prisutni u zajednici i mi smo tamo glas slobode. Svima smo otvoreni, svima pomažemo, brinemo o djeci i starijima, školujemo ih... Osobno nastojim biti što više prisutan u našoj zajednici, svaki vikend samo na terenu po našim župama, ali održavam i kontakte s predstavnicima drugih naroda i njihovim diplomatima. Naročito je važno da budem što više prisutan u vrijeme većih tenzija. Iako je teško naći rješenje tih dugogodišnjih sukoba, ponekad i sama prisutnost pomaže - kazao nam je patrijarh Pizzaballa.

Istaknuo je i da kršćani u ovom trenutku teško mogu biti most među tamošnjim zaraćenim stranama, ali mogu relaksirati napetu situaciju svjedočenjem kršćanskog, pomirljivog načina života.

- Dakle, bez nasilja, to je najvažnije, i bez isključivanja drugih naroda i vjera. Moramo pomoći onima koji pate, a Palestinci jako pate. Izraelska okupacija Palestine je činjenica i to moramo prihvatiti, ali prije ili poslije svi će morati sjesti za isti stol i razgovarati. Mi nastojimo u svemu tome živjeti što normalnije je moguće, ali čak je i kretanje iz jednog u drugo područje jako otežano. Palestinci su jako ljuti na Europu jer Rusiji u odnosu na Ukrajinu nije dozvolila ono što je Izrael napravio Palestini. No, po mom mišljenju, situacija nije ista, a k tome ovaj rat nije na europskom tlu. Smatram da se rješenje sukoba u Svetoj zemlji mora pronaći u Svetoj zemlji - poentirao je patrijarh Pizzaballa.

On će svima na tom putu zacijslo dati ruke.

PROSLAVA DANA SVEUČILIŠTA U SPLITU

U Sveučilišnoj galeriji otvorena izložba 'Između figuracije i apstrakcije'

PIŠE ŽELJKA SIJERAK RADAS

Otvoravanje reprezentativne izložbe, postavljene u Sveučilišnoj galeriji kao krune trodnevnog svečanog obilježavanja 49. obljetnice Splitskog sveučilišta, okupilo je brojne goste, umjetnike, djelatnike i prijatelje Sveučilišta. Izložbu suvremenog hrvatskog slikarstva i kiparstva, pod nazivom "Između figuracije i apstrakcije", otvorio je rektor prof. Dragan Ljutić, a predstavio kustos Branko Franceschi.

Kustos izložbe Branko Franceschi svoj je govor, kako i priliči, započeo čestitkom Splitskom sveučilištu.

– Zahvalio bih Splitskom sveučilištu što mi je ukazalo čast da izložbom naših likovnih umjetnika, svojevrsnim rodendanskim poklonom, čestitam Sveučilištu njegov dan – kazao je.

– Cilj ove izložbe bio je publici predstaviti raznovrsnost i vitalnost hrvatske likovne umjetnosti koja je nastajala i razvijala se u dinamičnim desetljećima. To vrijeme obilježeno je korjenitim društvenim promjenama uzrokovanim ratom, a potom i osamostaljenjem, kad je jedan od prioriteta bio i razvoj hrvatskoga kulturnog identiteta, a posebno njegova prepoznatljivost na međunarodnoj kulturnoj sceni. Nastavno na to, odabir recentnih slika i skulptura za ovu izložbu, odnosno radova nekoliko generacija slikara i kipara koji su svoj profesionalni status izgradili od devedesetih godina do danas, predstavlja tranziciju i realizaciju ovog složenog povijesnog konteksta. S druge strane, dvadeseto stoljeće posebno je u povijesti kulture po tome što se umjetničko stvaralaštvo u vizualnoj kulturi proširilo na nevjerojatan broj medija, novih tehnologija, performativnih praksi. Praksi koje su čak negirale sam umjetnički objekt kao nešto važno za razumijevanje kulture i našeg vremena. U jednom trenutku, pogotovo 90-ih godina, ozbiljno se razmatrala smrt slikarstva, međutim, upravo su umjetnici Zoltan Novak, Tomislav Buntak i Dalibor Stošić pokazali da ona može funkcionirati, da ima što reći i pokazati, da može biti cilj smislenog umjetničkog djelovanja. Sredinom prvog desetljeća ovog milenija dolazi do veličanstvenog obrata kad se pokazuje da slikarstvo ponovno postaje kraljevska likovna disciplina, a figurativna umjetnost postaje izuzetno zanimljiva mladoj generaciji umjetnika. Krug se ne prekida otvara i zatvara – zaključio je Branko Franceschi.

Kao i uvijek do sada, umjetnost je podržao i rektor prof. Dragan Ljutić, koji je izložbu i otvorio.

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

– Sveučilišna galerija dodaje malo soli na sve ono što se zbiva na našem Sveučilištu. Današnja izložba pokazuje snagu našeg Sveučilišta, našega grada, županije i države, te s njom na najljepši mogući način završavamo trodnevnu proslavu Dana Sveučilišta. Ona je "točkana" – dodao je rektor.

Jedan od autora izložbe, Zoltan Novak, nije krio zadovoljstvo.

– Drago mi je da sam danas u Splitu u ovoj prekrasnoj Galeriji. Iznenaden sam! Prvi put sam ovdje, stvarno je sjajno! Ova je izložba dragocjena jer su vrlo rijetke prigode da se na jednome mjestu skupi takav broj umjetnika. To nije lako, to se događa svakih par godina i čast mi je da sam dio toga – kazao je Novak.

Svaka sljedeća izložba u Sveučilišnoj galeriji sve je posjećenija, pa tako ni na sinočnjem otvaranju nije nedostajalo poznatih lica. Naširoko priznati splitski fotograf Feđa Klarić, jedan od prvih hrvatskih fotografa ulične mode i života u

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

Splitu, kazao je:

– Uvijek rado dolazim u Sveučilišnu galeriju, koja je jedinstvena po mnogočemu. Volio bih ovim putem pohvaliti i voditeljicu Sveučilišne galerije Helenu Trze Jakelić, koja ovaj prostor vodi stručno, s velikim žarom i ljubavlju. U ovom dijelu grada nedostajalo je upravo ovakvih prostora, sve je bilo koncentrirano na centar grada. Radujem se kada vidim da i ljeti i zimi Galerija neprekidno radi.

Uvijek rado viđen akademik Kažimir Hraste rekao je:

– Izbor kustosa Branka Franceschija je izvrstan, ovakvi formati u Sveučilišnoj galeriji su veličanstveni. Preporučujem svima da pogledaju izložbu.

Da Sveučilišna galerija sustavno gradi svoju prepoznatljivost na umjetničkoj sceni Hrvatske, potvrđuje i prijedlog Branka Franceschija da Sveučilište u Splitu, kao jedino sveučilište koje ima galerijski prostor te vrste u Hrvatskoj, posluži kao platforma studentima, budućim kustosima, koji bi u sklopu kurikulu-

ma u Sveučilišnoj galeriji stjecali praktična znanja izuzetno važna umjetničkim i kulturnim institucijama.

Pozivamo sve da u sljedećih mjesec dana posjete sveučilišni Kampus u Splitu i pogledaju izložbu suvremenog hrvatskog slikarstva i kiparstva "Između figuracije i apstrakcije", koja je na jednome mjestu uspjela okupiti autore: Gordana Bakić, Tomislava Buntaka, Sebastijana Dračića, Fedora Fischera, Danicu Franić, Davora Krelju, Selmu Hafizović, Katarinu Ivanišin, Petra Katavića, Zlatka Kopljara, Kristiana Kožula, Anitu Miloš Tomačić, Zoltana Novaka, Pavla Pavlovića, Marianu Pendu, Dalibora Stošića, Lidiju Šeler, Roberta Šimraka, Zorana Šimunovića, Vicu Tomasovića, Zlatana Vehabovića, Matka Vekića, Nikolu Vrljića i Lorena Živkovića Kuljiša.

Izložbu je pripremila Helena Trze Jakelić, voditeljica Sveučilišne galerije.

Izložba ostaje otvorena do 15. srpnja 2023.

BRIGA ZA
MENTALNO
ZDRAVLJE
STUDENATA
PRIORITET JE
SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU

Stanje mentalnog zdravlja studenata

Sva svjetska istraživanja ukazuju kako se psihičko zdravlje mladih pogoršava i taj trend se bilježi zadnjih 30 godina s intenzivnijim pogoršanjem u posljednjih 10 godina. Najozbiljniji teret na psihičko zdravlje donijelo je razdoblje pandemije s izraženim i produljenim zahtjevima za prilagodbom na neizvjesnost, ugrozu i gubitke

PIŠE DOC. TANJA JURIN

Studiranje je vrijeme rasta, prilagodbi i promjena, i ti zahtjevi koje studij postavlja pred mladog čovjeka često nadilaze sposobnosti adekvatnog suočavanja i izazivaju stanja psihičke napetosti i nelagode. Svjetska iskustva, a i nalazi domaćih istraživanja studentskih potreba govore da oko 25% studenata ima psihičke smetnje i poremećaje koje ometaju kvalitetu života i utječu na učinkovitost studiranja. Emocionalne smetnje su najčešće prolazne prirode, no duljina njihovog trajanja ovisi o pruženoj podršci i usvajanju vještina samoregulacije. Ako takva pomoć izo-

stane nekima će se emocionalne smetnje i poremećaji pogoršati.

Gotovo polovina psihičkih smetnji i poremećaja javlja se do 14. godine života, a 75% svih poremećaja se javi do 25. godine života. Nažalost sva svjetska istraživanja ukazuju kako se psihičko zdravlje mladih pogoršava i taj tren se bilježi zadnjih 30 godina s intenzivnijim pogoršanjem u posljednjih 10 godina. Najozbiljniji teret na psihičko zdravlje donijelo je razdoblje pandemije s izraženim i produljenim zahtjevima za prilagodbom na neizvjesnost, ugrozu i gubitke.

Najčešći psihički problemi kod studenata su:

1) *Stres* je uobičajena reakcija na izazove i promjene u životu, ali prekomjerni

stres može dovesti do problema s mentalnim zdravljem. Studenti se često susreću sa stresom zbog visokih očekivanja, ispitnih rokova i egzistencijalnih problema te socijalnih izazova (problema u obitelji, romantičnim vezama i prijateljstvima);

2) *Anksioznost* kao jedan od najčešćih problema mentalnog zdravlja kod studenata. Kompleksno stanje kojim dominira nekontrolirajući i čest osjećaj zabrinutosti, straha i nemira koji može biti uzrokovan akademskim zahtjevima poput ispita ili javnog izlaganja kao i drugim osobnim, međuljudskim i društvenim situacijama;

3) *Problemi sa spavanjem* - Loš san može biti uzrokovan različitim čimbenici-

ma, uključujući stres, anksioznost i depresiju. Nedostatak sna može utjecati na akademski uspjeh i mentalno zdravlje;

4) *Depresija* je još jedan od najuobičajenijih problema među studentima, a koji karakterizira osjećaj tuge, niskog raspoloženja i gubitka interesa za aktivnosti koje su nekada bile ugodne, negativnog doživljaja sebe, drugih i budućnosti, gubitka koncentracije i manjak interesa za socijalne interakcije uz prateći osjećaj usamljenosti. Ovo stanje posebno je rizično jer se uz osjećaj bespomoćnosti mogu javiti i suicidalne misli, ideje i namjere, kao i pokušaji suicida;

5) *Poremećaji prehrane* - Poremećaji prehrane, poput anoreksije i bulimije, mogu

se pojaviti kod studenata koji su podložni visokim očekivanjima i stresu.

6) *Zlouporaba droga i alkohola* - Zlouporaba droga i alkohola može biti uzrokovana različitim čimbenicima, uključujući stres, anksioznost i depresiju.

Mentalni problemi trebaju biti ozbiljno shvaćeni jer vrlo često imaju širok spektar posljedica na akademsko i društveno funkcioniranje mladih ljudi. Neke od mogućih posljedica mentalnih problema kod studenata su sljedeće:

1) *Lošiji akademski uspjeh* - Psihičke smetnje i poremećaji mogu dovesti do teškoća u koncentraciji,

Doc. Tanja Jurin

MIRNA MARIĆ

mljenosti i manjka podrške

4) *Povećan rizik od ovsnosti* – Konzumacija psihoaktivnih tvari vrlo često započinje kao oblik samoregulacije neugodnih emocija te umjetnog izazivanja ugodnih emocija. Manjak regulacije neugodnih emocija kod osoba s psihičkim smetnjama nerijetko može dovesti do zloporabe i pretjerane konzumacije te razvoja ovsnosti, ali i drugih pratećih problema.

Osim posljedica za same studente, problemi s mentalnim zdravljem imaju posljedice za njihove obitelji, cijelu fakultetsku zajednicu (kolege i profesore) te za društvo općenito. Procjenjuje se da oko 5% studenata ne završi svoje visoko obrazovanje zbog netretiranih psihičkih smetnji i poremećaja.

Prema istraživanju koje je sredinom i krajem 2020. i godine proveo Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta (Jokić-Begić i sur., 2020), psihičko zdravlje studenata (18–25 godina), značajno je narušeno i pokazalo se da:

- 30 % studenata ima blago i umjereno izraženu depresivnost
- 34 % ima jako i izrazito jako izraženu depresivnost.
- 25-30 % studenata iskazalo je blagu i umjerenu anksioznost i stres
- 28-32 % izrazitu uznemirenost i tjeskobu te vrlo intenzivan stres

Istraživanje koje je provela Agencija za odgoj i obrazovanje o mentalnom zdravlju studenata potvrđuje da je u studentskoj populaciji značajna percepcija narušenosti mentalnog zdravlja tijekom pandemijskog razdoblja pri čemu oni ukazuju na 52 % studenata koji svoje mentalno zdravlje doživljavaju lošijim i puno lošijim u odnosu na razdoblje prije pandemije.

- 50 % ih je navelo osjećaj socijalne izolacije i usamljenosti, kao i probleme s pažnjom i koncentracijom (50 %).
- Znatn broj studenata navodi da se osjećao anksiozno (46 %) i depresivno (29 %)
- te da se koristio društvenim mrežama na nezdrav način (43 %).

Neobjavljeni podaci koje je prikupio Studentski Zbor Sveučilišta u Zagrebu pokazuju također zabrinjavajuće nalaze o tome da je 73 posto (od ukupno 5103 studenata) samoprocijenilo da je imalo problema s mentalnim zdravljem u 2021. godini.

Prema podacima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo “Dr. Andrija Štampar” u 2022. godine psihološku pomoć je potražilo 18 posto više mladih (18-25 godina starosti) u odnosu na prethodnu 2021., a pomoć su u znatno većem broju tražile djevojke u odnosu na mladiće.

Iskustvo pružanja psihološke podrške i savjetovanja studenata u Savjetovalištu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu također potvrđuje alarmantnost stanja

među populacijom mladih. Naime, U 2022. godini broj studenata koji se javljaju po pomoć je znatno porastao. S početkom 2022. godine na listi čekanja bilo je 60 studenata, da bismo kalendarsku godinu završili s listom čekanja od preko 80 studenata. Tijekom godine u Savjetovalištu je primljeno 145 studenata s kojima je održano 1450 sati psihološkog savjetovanja. U proteklih godina rada Savjetovališta održan je manji broj sati psihološkog savjetovanja s većim brojem studenata te je prosječan broj savjetovanja po studentu iznosio pet susreta. U ovoj godini prosječan broj susreta po studentu je 10. Razlog tome je da se sve više studenata javlja s ozbiljnijim psihičkim smetnjama pa tako sve češće osim uobičajenih problema s anksioznošću, tugom, socijalnom tjeskobom i motivacijom za učenje; opažamo probleme sa spavanjem, ozbiljne depresivne reakcije, samoozljeđivanje, suicidalne misli, odustajanje od studija, poremećaje hranjenja te konzumaciju psihoaktivnih tvari. Zbog toga je proces savjetovanja dulji. Dio studenata upućujemo i u zdravstveni sustav na psihijatrijski pregled i liječenje.

Traženje i dobivanje stručne pomoći i podrške

Kako bi se pomoglo, osobe s psihičkim smetnjama i poremećajima trebale bi tražiti te potom i dobiti pravodobnu psihološku pomoć. Nažalost podaci pokazuju da **svega 25% studenata traži pomoć zbog svojih psihičkih problema**. Isto tako poznato je da se pomoć u prosjeku traži tek 8 godina nakon pojave prvih smetnji što doprinosi da disfunkcionalna ponašanja i doživljavanja postanu obrazac te ponavljaju i time održavaju problem. Jednom kada se osoba javi po pomoć upravo će dugotrajnost smetnji biti jedna od prepreka u njihovom tretiranju i dolasku do cilja psihološke pomoći.

Kako bi se mladi ljudi što prije javili po pomoć potrebno je razumjeti razloge zbog kojih se pomoć ne traži na vrijeme. Najistaknutiji razlog u pravilu je **strah od društvene osude**.

Nažalost osobe sa psihičkim smetnjama nerijetko se označavaju kao drukčije, opasne, karakterni slabe i sl. Takav negativan i štetan stav proizlazi iz nedostatka znanja i razumijevanja, a može se manifestirati kao diskriminacija, izolacija, odbacivanje ili etiketiranje. Stigmatizacija psihičkih smetnji može imati štetne posljedice za osobu koje se bore s mentalnim problemima, a najočiglednija je izbjegavanje traženja stručne pomoći.

Stigmatizacija dodatno ugrožava samopouzdanje te tako smanjuje i kvalitetu života; dovodi do izolacije i povlačenja iz društvenih interakcija zbog čega izostaje i socijalna podrška. I tijekom procesa dobivanja stručne pomoći određen broj mladih koji se javio po pomoć iskazuje osjećaj neadekvatnosti zbog toga što uopće trebaju stručnu psihološku pomoć. Osim straha od osuđivanja, studenti su naveli i financijska ograničenja, nedostatna

znanja o psihičkom zdravlju ali i nedostupnost psihološkog savjetovanja u okviru Sveučilišta. Sve nam ovo ukazuje da je važno promicati razumijevanje i prihvaćanje psihičkih problema kako bi se smanjila stigmatizacija i osigurala podrška. To uključuje promicanje otvorenog dijaloga, povećanje svijesti o mentalnom zdravlju i pružanje podrške studentima s ovom vrstom problema.

Hrvatska je donijela Nacionalni strateški okvir za mentalno zdravlje za razdoblje do 2030. godine kojem je jedno od istaknutih strateških područja djelovanja upravo unaprjeđenje mentalnog zdravlja mladih. Sveučilište u Zagrebu broji nešto više od 68 500 studenata. Pojedini fakulteti imaju savjetovališta, no ona su ili nedostatnih kapaciteta za probleme koje studenti imaju; ili su više usmjerena prema karijernom savjetovanju, što znači da su zaposlene osobe koje nisu stručnjaci za mentalno zdravlje. Raniji pokušaji osnivanja Savjetovališta na razini Sveučilišta nisu uspjeli postaviti sustav koji može prihvatiti veći broj studenata i koji može osigurati stručnu pomoć studentima kojima je ona potrebna.

Odgovor na problem

Vrijeme u kojem se danas nalazimo traži od nas **sustavniju, široko dostupnu i proaktivniju podršku** kako bismo studentima osigurali kvalitetniji studentski život te omogućili jednostavniju tranziciju u produktivne članove društva. Zahvaljujući svojim eminentnim stručnjacima za mentalno zdravlje Sveučilište u Zagrebu među prvim je prepoznalo važnost aktivnog, uključivog i sveobuhvatnog programa pružanja potpore studentima u savladavanju emocionalnih poteškoća te osnaživanja u ostvarivanju akademskih i životnih ciljeva. Mladi ljudi naša su budućnost – oni su naši budući kolege, znanstvenici i umjetnici, poduzetnici, inovatori, kreativci, i nama je važno osigurati im svaku podršku i pomoć u rješavanju emocionalnih izazova s kojima se susreću. Rješenje je Centar posvećen podršci psihičkom zdravlju studenata koji je dostupan, anoniman i otvoren za sve studente Sveučilišta u Zagrebu.

- Sveučilište u Zagrebu na svojoj sastavnici - Filozofskom fakultetu ima savjetovalište za studente koje djeluje već 25 godina. Vode ga psiholozi zaposleni na Odsjeku za psihologiju. Riječ je o najstarijem, ali i najobuhvatnijem savjetovalištu s već poznatim standardima skrbi za studente s psihičkim smetnjama. Upravo će iskustvo rada ovog savjetovališta biti temelj za osmišljavanje standarda skrbi i dobre prakse jedinstvenog savjetovališta na Sveučilištu u Zagrebu.

Rektor Sveučilišta u Zagrebu prepoznao je važnost problema i započeo proces

osnivanja **Sveučilišnog savjetovališnog centra za studente** te 14. ožujka 2023. godine imenovao članove Radne skupine stručnjaka i relevantnih dionika koji će raditi na procesu osnivanja, dugoročne održivosti s naglaskom na kvalitetu rada i usluge temeljene na znanosti i stručnosti. Želimo da to postane standard brige za studente Sveučilišta u Zagrebu.

Radnu skupinu predvodi Doc. dr. sc. Tanja Jurin, sveučilišna specijalistica kliničke psihologije s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Trenutno je voditeljica Savjetovališta Filozofskog fakulteta za studente u kojem sa studentima pomaže više od 17 godina.

Članovi Radne skupine su:

Prof. dr. sc. **Dražen Begić**, dr. med., predstojnik Katedre za psihijatriju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (psihijatar)

Prof. dr. sc. **Boris Brkljačić**, dr. med., prorektor za studente, prijediplomske i diplomske studije Sveučilišta u Zagrebu

Prim. dr. sc. **Marija Buhaš**, dr. med. spec., državna tajnica Ministarstva zdravstva RH

Dr. sc. **Ivana Kekin**, dr. med., zastupnica u Gradskoj skupštini Grada Zagreba (psihijatrica)

Izv. prof. dr. sc. **Anita Lari Korajlija**, zamjenica voditeljice Savjetovališta za studente Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (psihologinja)

Prof. dr. sc. **Damir Ljubotina**, pročelnik Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (psiholog)

Izv. prof. dr. sc. **Miranda Novak**, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (psihologinja)

Sanja Suto, viša savjetnica-specijalistica u službi za kvalitetu visokog obrazovanja Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Zvonimira Brašić, voditeljica Središnjeg ureda za studije i upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Opći cilj takvog Centra bit će poboljšanje kvalitete života, usvajanje djelotvornih mehanizama suočavanja sa stresom, bolje psihosocijalno funkcioniranje i udovoljavanje akademskim i životnim zahtjevima što će u konačnici pridonijeti povećanju motivacije za studiranjem.

Ovaj cilj planira se ostvariti brojnim aktivnostima:

1) Pružanjem individualne pravodobne i besplatne psihološke podrške studentima.

2) Preventivnim aktivnostima osobito u radu s ranjivim skupinama kako bi se povećala otpornost studenata na izazove individualnog i akademskog života.

3) Povećanjem vidljivosti Centra senzibilizirajući se akademski, ali i šira zajednica za probleme mentalnog zdravlja mladih i destigmatizirati psihičke probleme.

4) Sustavnim edukativnim aktivnostima unaprijedit će se kompetencije znanstveno nastavnog osoblja da lakše prepoznaju psihičke smetnje kod studenata te im se na adekvatan način

“

Rektor Sveučilišta u Zagrebu Stjepan Lakušić prepoznao je važnost problema i započeo proces osnivanja Sveučilišnog savjetovališnog centra za studente. Cilj Centra bit će poboljšanje kvalitete života, usvajanje djelotvornih mehanizama suočavanja sa stresom, bolje psihosocijalno funkcioniranje i udovoljavanje akademskim i životnim zahtjevima

obrate.

5) Sustavnim edukativnim aktivnostima jačati će se svijest o brizi studenata za vlastito mentalno zdravlje kao i mentalno zdravlje drugih kolega što će dovesti do učinkovitijih načina traženja rješenja.

6) Svim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu bit će osigurana podrška u kriznim psihološkim situacijama u vidu protokola postupanja.

Usluge koje će Centar pružati osnivale bi se na primjeni odgovarajućih psihoterapijskih i savjetodavnih tehnika (te primjeni spoznaja iz kliničke, razvojne, socijalne i edukacijske psihologije). Usluge Centra provodile bi se kroz preventivne i savjetodavne aktivnosti. **Preventivna uloga savjetovališta** ostvarivat će se kroz psihoedukacijske aktivnosti čiji je cilj informirati studente, ali i nastavnike o mentalnom zdravlju studenata, načinima prepoznavanja psihičkih smetnji te mogućim rješenjima istih. Edukativne aktivnosti će se provoditi na studentima bliskim platformama (poput objava na društvenim mrežama, aplikacijama za studente, multimedijalnim materijalima te kroz javne tribine, predavanja, okrugle stolove i slično). **Savjetodavne aktivnosti** Centra ostvarit će se kroz kombinaciju pristupa orijentiranih na problem i pristupa orijentiranih na klijenta. Centar je zamišljen kao mjesto u kojem student u trenutku potrebe može trenutno i jednostavno dobiti kvalitetnu uslugu podrške.

Centar bi ujedno bio nastavna baza za nastavne i istraživačke aktivnosti usmjerene na mentalno zdravlje studenata ponajviše s ciljem utvrđivanja rizika i zaštitnih čimbenika mentalnog zdravlja.

- Briga za psihičku dobrobit studenata Sveučilišta u Zagrebu postaje standard skrbi za kvalitetnije studiranje.

“

Procjenjuje se da oko 5 posto studenata ne završi svoje visoko obrazovanje zbog netretiranih psihičkih smetnji i poremećaja

pamćenju i organizaciji te tako utjecati na akademski uspjeh pa i odustajanje od studija.

2) *Odgađanje obaveza* - Osobe koje se bore s mentalnim problemima često odgađaju obaveze i poteškoće imaju s motivacijom. To može dovesti do kašnjenja u predaji radova, polaganju kolokvija i ispita te narušiti ukupni uspjeh na studiju.

3) *Socijalna izolacija* - Mentalni problemi mogu dovesti do povlačenja i izbjegavanja socijalnih interakcija što doprinosi osjećaju usa-

SVEUČILIŠTE U SPLITU
PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ

1. za izbor jednog suradnika na radno mjesto višeg asistenta, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo za rad na projektu Hrvatske zaklade za znanost UIP-2019-04-1737 Proširenje osjetilnosti senzora u laboratoriju za obradbu i analizu podataka iz okoline (SSA@EDAL), na određeno vrijeme do završetka trajanja projekta.

2. za izbor jednog doktoranda u suradničko zvanje i radno mjesto asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo, za rad na projektu Hrvatske zaklade za znanost UIP-2019-04-1737 Proširenje osjetilnosti senzora u laboratoriju za obradbu i analizu podataka iz okoline (SSA@EDAL) i Odjelu za informatiku, na određeno vrijeme

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu <https://www.pmfst.unist.hr/javni-natjecaji/>

Prijave se dostavljaju u elektroničkom obliku u roku od 30 dana od objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu elektroničke pošte natjecaj-posao@pmfst.hr. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati niti će se podnositelji nepotpunih prijava pozivati na dopunu prijave.

O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća Klasa: 112-01/22-01/0075 Ur. broj: 2181/206-03-03-23-0002 od 21. travnja 2023. godine i Klasa: 112-01/23-01/023 Ur. broj: 2181-206-3-3-23-002 od 16. lipnja 2023. godine.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET
ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA
I BRODOGRADNJE,

raspisuje
NATJEČAJ
za izbor

1. jednog suradnika na suradničko radno mjesto asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti;

2. jednog suradnika na suradničko radno mjesto asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje računarstvo.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr.

UNIVERSITY OF SPLIT
FACULTY OF
ELECTRICAL ENGINEERING,
MECHANICAL ENGINEERING AND NAVAL
ARCHITECTURE

publishes the following
CALL FOR APPLICATIONS
for admission of students to:

DOCTORAL STUDY IN ELECTRICAL ENGINEERING AND INFORMATION TECHNOLOGY,
DOCTORAL STUDY IN MECHANICAL ENGINEERING
for the academic year 2023./2024.

The duration of the doctoral study programme for obtaining the doctoral degree is three years, i.e. six semesters and is equivalent to 180 ECTS credits. Following the completion of studies, the Doctor of Technical Science (PhD) degree is awarded.

Call for applications is open starting with the publication date until 2 October 2023.

All additional information about admission requirements and application form are available at the official web site of the Faculty of Electrical Engineering, Mechanical Engineering and Naval Architecture, www.fesb.unist.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FAKULTET ELEKTROTEHNIKE,
STROJARSTVA
I BRODOGRADNJE

raspisuje
NATJEČAJ
za upis studenata na:

DOKTORSKI STUDIJ ELEKTROTEHNIKE I INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE,
DOKTORSKI STUDIJ STROJARSTVA,
u akademskoj godini 2023./2024.

Doktorski studij za stjecanje doktorata znanosti traje tri godine, odnosno šest semestara i ima ekvivalent od 180 ECTS bodova. Po završetku studija stječe se akademski stupanj doktora znanosti, područje tehničkih znanosti (dr. sc. tech.).

Natječaj je otvoren od dana objave do zaključno 2. listopada 2023. godine.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr

NOVI STUDIJ NA FER-u I FILOZOFSKOME FAKULTETU U ZAGREBU

Primijenjena kognitivna znanost

Program su predstavili voditelji studija - izv. prof. **Renata Geld** (Filozofski fakultet) i izv. prof. **Dario Bojanjac** (FER), te profesor u gostima, kognitivni znanstvenik **Todd Oakley** sa sveučilišta Case Western Reserve iz SAD-a

Na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu održano je predstavljanje združenog diplomskog studija Primijenjena kognitivna znanost koji s upisom prve generacije studenata počinje u idućoj akademskoj godini.

Program su predstavili voditelji studija – izv. prof. dr. sc. Renata Geld (Filozofski fakultet) i izv. prof. dr. sc. Dario Bojanjac (FER), te profesor u gostima, kognitivni znanstvenik Todd Oakley sa sveučilišta Case Western Reserve iz SAD-a.

Na predstavljanje se odazvalo više od 300 studenata, prijediplomaca koji trenutno studiraju na različitim studijskim programima fakulteta sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, ali i velik broj maturanata, poslodavaca i profesora. Broj i sastav publike upućuje na važnost ovog jedinstvenog i inovativnog interdisciplinarnog studija, ali i na opću potrebu stvaranja novih studijskih programa na Sveučilištu.

Primijenjena kognitivna znanost jedinstven je studij koji zajednički izvode Filozofski fakultet i Fakultet elektrotehnike i računarstva.

Novi studij Primijenjena kognitivna znanost je sinergija društveno-humanističkih i tehničkih znanosti, a pored interdisciplinarnih znanja, kod studenata će razvijati vještine kolaboracije, timskoga rada, poslovne komunikacije i slično. Primijenjeni kognitivni znanstvenik je inovator koji se bavi odnosom čovjeka i tehnologije, a djeluje kao posrednik i veza između znanosti i tehnologije u cilju održivog i etičkog razvoja.

Kognitivna znanost jedna je od najstroženijih i najbrže rastućih znanstvenih disciplina, a temeljni joj je cilj istražiti i opisati složenost ljudskoga uma. Heksagon kognitivne znanosti čini šest različitih disciplina i polja znanosti koja se, interdisciplinarno, kombiniraju u jednu. To su lingvistika, psihologija, umjetna inteligencija, antropologija, neuroznanost i filozofija.

Karijere magistra za primijenjenu kognitivnu znanost

Primijenjena kognitivna znanost jedinstven je studij koji zajednički izvode Filozofski fakultet i Fakultet elektrotehnike i računarstva

nost mogu se ostvariti u područjima umjetne inteligencije, analize podataka, jezične analize, kognitivne robotike, vizualizacije, digitalne komunikacije, obrazovnih tehnologija, dizajna igara, dizajna proizvoda, ljudskih resursa, upravljanja projektima, razvoja softvera, korisničkoga iskustva, istraživanja i razvoja te inovacija u širem smislu.

UNIZG

DARIO BOJANJAC

DARIO BOJANJAC

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DAMIR KRAJAČ/CROPIX

Rektorova nagrada za akademsku godinu 2022./2023.

Sveučilište u Zagrebu objavilo je na svojoj mrežnoj stranici rezultate natječaja za dodjelu Rektorove nagrade za akademsku godinu 2022./2023.

Piše **TAMARA DAGEN**

Uskladus rektorovom odlukom i Pravilnikom o dodjeli Rektorove nagrade, ove će godine biti dodijeljeno ukupno 100 Rektorovih nagrada. Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Stjepan Lakušić** dodijelit će ove akademske godine 59 nagrada za individualni znanstveni i umjetnički rad jednoga ili dvoje autora, 15 nagrada za timski znanstveni i umjetnički rad triju do deset autora, 7 nagrada za znanstveni i umjetnički rad većih razmjera – timski znanstveni i umjetnički rad (više od deset autora), 2 nagrade za posebne natjecateljske uspjehe pojedinaca ili timova (na prijedlog čelnika sastavnice ili rektora) te 17 nagrada za društveno korisnan rad u akademskoj i široj zajednici (na prijedlog čelnika sastavnice ili rektora). U kategoriji za individualni ili timski znanstveni i umjetnički rad u području translacijskih istraži-

vanja (jedan do deset autora) nije dodijeljena ni jedna nagrada budući da se na natječaj nitko nije prijavio. Na temelju odluke Senata Sveučilišta u Zagrebu od 14. veljače 2023. o prihvaćanju Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodjeli Rektorove nagrade, određeno je da će se novčani dio Rektorove nagrade dodjeljivati nagrađenima u kategoriji za individualni znanstveni i umjetnički rad. Iznos nagrade je 200 eura. Svečana dodjela Rektorove nagrade, kao i cjelodnevni program koji prati tu svečanost, održat će se u četvrtak 29. lipnja 2023. u novim zamjenskim prostorima Sveučilišta u Zagrebu (Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe – SEECEL, Ulica Radoslava Cimermana 88, Zagreb).

Prezentacija najboljih nagrađenih radova iz svakoga područja toga će dana biti održana od 10.30 do 11.30. Svečanost dodjele Rektorove nagra-

de održat će se u 12 sati, a od 14 do 16 sati Sveučilište organizira kratke razgovore za posao (speed dating) u kojima će sudjelovati poslodavci i dobitnici nagrada. Također, u predvorju velike dvorane bit će postavljena izložba postera nagrađenih radova koja će biti otvorena za javnost tijekom deset dana. Sažetci svih nagrađenih radova, na hrvatskom i engleskom jeziku, bit će objavljeni na mrežnim stranicama Sveučilišta.

Natječaj za dodjelu Rektorove nagrade za akademsku godinu 2022./2023. bio je otvoren od 24. veljače do 28. travnja 2023. do 16 sati, a pravo prijave imali su svi studenti prijediplomskih, diplomskih te integriranih prijediplomskih i diplomskih studija Sveučilišta u Zagrebu. U skladu s natječajem, studenti su bili dužni rad prijaviti na mrežnim stranicama Sveučilišta u Zagrebu. Ispis cijeloga prijavljenoga rada u dva primjerka (uključujući i obrazloženje mentora) studenti su potom

dostavili odgovarajućem povjerenstvu sastavnice, koje je cjelovitu dokumentaciju poslalo Povjerenstvu za Rektorovu nagradu Sveučilišta u Zagrebu. Nakon pregleda, analize i ocjene pristiglih radova, sveučilišno je Povjerenstvo svoj prijedlog dobitnika dostavilo rektoru, koji je donio konačnu odluku. Za Rektorovu nagradu nije se mogao prijaviti rad isključivo stručnoga ili preglednoga karaktera niti rad izrađen za neku drugu primarnu namjenu (npr. diplomski rad, rad izrađen za znanstveni skup ili časopis i sl.), no mogao je biti povezan s tom temom. Također, svaki rad predložen za Nagradu ima mentora koji je zaposlenik Sveučilišta u Zagrebu i koji ima stupanj doktora znanosti te je izabran u znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje.

Popis dobitnika Rektorove nagrade za akademsku godinu 2022./2023. dostupan je na mrežnoj stranici Sveučilišta u Zagrebu.

Eva Falch

EVA FALCH S NORVEŠKOG SVEUČILIŠTA ZA ZNANOST I TEHNOLOGIJU GOVORI ZA UNIVERSITAS O ODRŽIVOJ PROIZVODNJI HRANE TE PARADOKSU GLADI I PRETILOSTI

RAZGOVARAO I SNIMIO **BRANKO NAD**

Profesoricu Evu Falch s Norveškog sveučilišta za znanost i tehnologiju upoznao sam nedavno u Vodicama, na prvoj međunarodnoj GREEN konferenciji, koja je okupila niz domaćih i stranih znanstvenika i praktičara, a sve s ciljem naglašavanja nužnosti primjene više-disciplinarnog pristupa u zaštiti okoliša i prirode.

Eva Falch predsjednica je Nordijskog foruma za hranu i članica EU Forumu za hranu, te je u Vodicama održala plenarno predavanje pod nazivom "Izgradnja timova za budućnost održive hrane". Upozorila je kako naš globalni prehrambeni sustav ima veliki utjecaj na okoliš i očajnički se treba transformirati. Napor da se poboljša prehrambeni sustav zahtijeva stručnost iz više disciplina, sudionika proizvodnje, kreatora politika, građana i uključenost mladih generacija poput studenata kako bi se uspjelo u ovoj ambiciji, rekla je profesorica Falch, te dodala:

– Prehrambeni sustav odgovoran je za 26 posto svjetskih emisija stakleničkih plinova, a budući da se više od trećine ukupne hrane baca, 6 do 10 posto emisija stakleničkih plinova dolazi od hrane koja se nikad ne jede. Štoviše, drugi glavni izazovi su povezanost s globalnim prehrambenim sustavom, korištenje ugroženih izvora hrane, učinak na gubitak bioraznolikosti, nezdrava prehrana i nedostatak dostupne hrane za ranjive skupine. Stoga je potrebno udružiti snage za poboljšanje današnjeg prehrambenog sustava.

Zbunjeni potrošači

Zanimalo me je, i novinarski i privatno, kako izabrati što jesti, kako odabrati namirnice. Znamo li mi danas uopće što jedemo, što unosimo u sebe? Naime, mnogi potrošači su zbunjeni oko toga kako odabrati pravu hranu. To uključuje ono što je zdravo i sigurno, ali posebno ono

Trećina hrane se baca, a istodobno LJUDI GLADUJU

Prehrambeni sustav odgovoran je za 26 posto svjetskih emisija stakleničkih plinova, a 6 do 10 posto emisija dolazi od hrane koja se nikad ne jede. Drugi glavni izazovi su povezanost s globalnim prehrambenim sustavom, korištenje ugroženih izvora hrane, učinak na gubitak bioraznolikosti, nezdrava prehrana i nedostatak dostupne hrane za ranjive skupine

što je dobro za planet, rekla mi je moja sugovornica.

Protok informacija, kaže, ogroman je, s puno proturječnih savjeta i nepouzdatih informacija. Strategija hrane u Europskoj uniji (strategija *Od farme do vilice*) ima veliki fokus, kaže, na zbuđenog potrošača i implementirat će nešto što nazivaju reformom označavanja kako bi se poboljšala situacija:

– Bit će to usklađeni obvezni sustav označavanja na prednjoj strani pakiranja za svu europsku hranu, a također će biti razvijeni standardi održivosti koji će zamijeniti širok raspon oznaka održivosti koje su danas prisutne na tržištu. Doznala sam da je to više od 250 oznaka održivosti u Europi i više od 400 diljem svijeta. Naravno, potrošači su zbunjeni. Novi i standardizirani sustav pomoći će potrošačima da naprave bolji izbor hrane. Kada je riječ o prehrambenim i zdravstvenim tvrdnjama, postoje propisi koji sprječavaju poduzeća da koriste tvrdnje koje nisu odobrene. Mislim da je ovo dobar sustav ako se poduzeća pridržavaju pravila.

Na pitanje znamo li što unosimo u sebe, kaže kako postoji nekoliko odgovora na to. Znamo, naime, da su neki potrošači jako svjesni što jedu, drugi znaju što je zdravo, ali ipak se ne hrane zdravo, dok treći ne znaju što je dobro za njih.

– Mislim da znamo puno, ali postoje i stvari o našoj hrani o kojima ne znamo dovoljno. To mogu biti, primjerice, zagađivači poput mikroplastike, teških metala i štetnih kemikalija. Uz zagađeno tlo i oceane, to mogu biti neke od negativnih posljedica o kojima ne znamo dovoljno. Znam da postoji intenzivno mapiranje, analiza rizika i sigurnosne radnje, ali pokrivanje svega može biti dugotrajno i izazovno – jasna je profesorica Falch.

Budući da smo zarobljeni u svakodnevnim problemima, brinu li ljudi uopće o zdravoj prehrani, o održivoj poljoprivredi, o proizvodnji hrane u skladu s prirodom? Začudujuće, prema podacima koje mi je rekla moja sugovornica, doživjeli smo da potrošači imaju sve više interesa za ono što jedu. Brinu i o tome

SVAKA DESETA OSOBA JE UGROŽENA

Uz svu modernu tehnologiju i napredak koji je čovječanstvo postiglo u posljednjih 50 godina, još uvijek nismo riješili problem gladi u svijetu. Kako to komentirate?

– Siromaštvo, nepravedna raspodjela hrane i glad vrlo su složeni izazovi koji nisu nužno posljedica dostupnosti hrane. Ovom izazovu treba pristupiti na nove načine. Cijeli sustav treba promijeniti, ali ja nemam konkretan odgovor kako. Godina 2023. donijela je novu krizu gladi i 10 posto svjetskog stanovništva gladije. To je žalosno i mislim da tome treba pristupiti na nove načine s više korištenja inovativnosti, sustavnog pristupa i multidisciplinarnosti. U isto vrijeme, dok su svi ti ljudi gladni, mi bacamo trećinu sveukupne hrane. Možda više istraživača treba promijeniti i prilagoditi metodologije kako bi doprinijeli rješenju na najbolji način. Zajedno ćemo pronaći bolja rješenja. Mislim da bi to trebalo imati najveći prioritet.

kako to utječe na dobrobit životinja koje se uzgajaju radi hrane, ali i na održivost općenito. Sve više i više ljudi želi odabrati zdravije i održivije odluke – zaključuje Falch, ali možda je dug put između želje i djelovanja.

Hoćemo li imati dovoljno hrane?

Nažalost, problem s kojim se Hrvatska suočava zadnjih godina je alarmantna situacija po pitanju pretilosti u djece. Prema istraživanju Europske inicijative za praćenje debljine u djece, svako treće dijete ima problema s debljinom. Kakva je situacija u njezinoj Norveškoj, što bi profesorica Falch, kao članica EU Forumu za hranu, savjetovala hrvatskim roditeljima te zaposlenicima u vrtićima i školama?

– Isti problem doživljavamo u Norveškoj. Savjetovat ću roditelje i učitelje da se uključe u zdrave obroke djece i ulože vrijeme u izradu zdravih alternativa. Nadalje, mislim da bi djeca trebala dobivati zdrave javne obroke u školama ili vrtićima kao što imaju u nekim zemljama. Mi u Norveš-

“

Djeca od rane dobi trebaju dobiti znanja o zdravoj hrani i posljedicama nezdrave hrane kroz proces cjeloživotnog učenja

koj to nemamo. Djeca od rane dobi trebaju učiti o zdravoj hrani i posljedicama nezdrave hrane kroz proces cjeloživotnog učenja. Također, moraju naučiti o proizvodnji hrane i poštovanju naših izvora hrane. Mislim da danas u škola nema dovoljno fokusa na taj segment.

Znamo da su klimatske promjene utjecale na cijeli ciklus proizvodnje hrane. I da se poljoprivrednici moraju, ako mogu i znaju kako, prilagoditi ovoj situaciji. Potrebne su prilagodbe kako za poljoprivredu, akvakulturu, tako i za lov u moru. Ispada da znamo više o plodovima mora nego o poljoprivredom proizvedenoj hrani, a puno smo usredotočeni na istraživanje novih morskih vrsta kao budućih izvora

hrane. Razmjena znanja i suradnja između različitih aktera u hrani i nacija pomažu u prilagođavanju klimatskim promjenama, i to je pravi put – smatra Eva Falch.

Moramo li se ipak bojati da bi se problem gladi mogao proširiti u budućnosti? Da jednostavno nećemo moći proizvesti dovoljno hrane za cijelo čovječanstvo?

– Najvjerojatnije ćemo doživjeti da će neke hranjive tvari biti teško nabaviti u budućnosti. Neki izvori hrane su ugroženi, nestaju. Mislim da je problem što ljudi stavljaju negativnu etiketu na postupak prerade hrane. Što će se dogoditi sa svjetskom opskrbom hranom ako je prestanemo prerađivati? Gubitak hrane dramatično bi se povećao i bilo bi manje hrane za jelo. To je zato što obrada hrane omogućuje dodavanje sastojaka izgubljenih tijekom proizvodnje (smanjenje gubitka nutrijenata), a omogućeno nam je i jesti hranu izvan njene sezone. Manja obrada također će predstavljati problem sa sigurnošću hrane, stoga bismo trebali biti oprezniji s kritiziranjem obrade hrane. Bolja iskoristivost današnje hrane značajno bi pridonijela sigurnosti hrane. Osim toga, postoje mnoge “nove” hrane, nove namirnice, a proizvodnja hrane

sve više obuhvaća sav naš potencijal, od korištenja namirnica iz mora do primjerice vertikalnog uzgoja.

Promjena navika je teška, ali nužna

Koliko, dakle, akademska zajednica može pomoći u rješavanju ovog problema? Prva međunarodna GREEN konferencija u Vodicama pravi je korak u podizanju svijesti o problemu zaštite okoliša, održivog razvoja i proizvodnje zdravije hrane. Slaže se s time i profesorica Falch, kazavši kako je bilo hrabro organizirati međunarodnu konferenciju na ovako široku temu. Ali, postignut je cilj, a to je da se podigla svijest te su se na jednome mjestu okupili znanstvenici i stručnjaci koji su spremni uložiti vrijeme u ove važne izazove. Stoga, akademska zajednica ima veliku ulogu u pronalaženju budućih rješenja. Upravo iz akademske zajednice dolaze nove kvalitetne inicijative koje će nas sve skupa voditi prema održivijoj budućnosti.

Moram priznati da sam nakon razgovora s mojom norveškom sugovornicom postao nešto optimističniji nego prije dolaska u Vodicu. Ipak, mnogi znanstvenici upozoravaju da smo možda već prošli točku bez povratka, point of no return. Boji li se Eva Falch crnog scenarija ili se još uvijek nada da bismo mogli preokrenuti stvari i ponovno početi živjeti u harmoniji s našim planetom, kao što su to nekada činili naši preci?

– Budući da sam prehrambeni znanstvenik, svoje odgovore mogu temeljiti samo na tome. Mislim da ćemo naći neka rješenja. Ovaj veliki interes za zajednički rad dat će vrijednost. Promjena navika je teška, ali nužna. Osjećam želju za promjenom navika kod potrošača, proizvođača hrane, maloprodaje i vlasti, od regionalne do globalne razine. Stoga odlučujem biti optimist – zaključuje profesorica Falch.

“

Akademska zajednica ima veliku ulogu u pronalaženju budućih rješenja. Upravo iz akademske zajednice dolaze nove kvalitetne inicijative koje će nas sve skupa voditi prema održivijoj budućnosti

U ZAGREBU PREDSTAVLJEN INTERDISCIPLINARNI POSLIJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ

Konferencijsko prevođenje

Studij Sveučilišta u Zagrebu traje dva semestra, odnosno jednu akademsku godinu. Prijave za ispit zaprimaju se do 25. kolovoza 2023. Razredbeni ispit bit će održan između 11. i 15. rujna

Piše **BRANKO NAĐ**

Sveučilište u Zagrebu u suradnji s Glavnom upravom za konferencijsko prevođenje Europske komisije (DG Interpretation) i Glavnom upravom za konferencijsku logistiku i usmeno prevođenje Europskoga parlamenta predstavilo je sveučilišni interdisciplinarni specijalistički studij Konferencijsko prevođenje.

Studij se izvodi u Centru za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu od akademske godine 2005./2006. Uspostava studija rezultat je zajedničkoga napora Sveučilišta u Zagrebu, Glavne uprave za konferencijsko prevođenje Europske komisije (DG Interpretation) i analogne službe Europskoga parlamenta.

Program studija sastavljen je u skladu s programom i pozitivnim iskustvima European Master in Conference Interpreting. Takav je program u suradnji s Glavnom upravom za konferencijsko prevođenje dosad uspostavljen na više od 40 europskih sveučilišta. Studij izvode sveučilišni nastavnici i konferencijski prevoditelji akreditirani u tijelima Europske unije koje DG Interpretation obučava za izvođenje tih vježbi. Četiri od

ukupnog broja kolegica koje izvode vježbe u našem ih žargonu nazivamo “trenericama”, bivše su studentice našega studija.

– Naš program prije svega osigurava odgovarajuće obrazovanje za buduće prevoditelje u tijelima Europske unije, za što završeni student treba položiti posebni akreditacijski ispit. Međutim, naši bivši studenti rade i kao prevoditelji na međunarodnim skupovima koji nisu vezani za tijela EU-a, kao i u svim drugim prilikama gdje je potrebno vrhunsko i dobro honorirano znanje i vještina usmenoga prevoditelja – objasnila je prof. emer. **Mirjana Polić Bobić**, koordinatorka PDSS-a Konferencijsko prevođenje.

Studij traje dva semestra, odnosno jednu akademsku godinu. Prijave za ispit zaprimaju se do 25. kolovoza 2023. Razredbeni ispit održat će se između 11. i 15. rujna. Zimski semestar počinje prvoga ponedjeljka u mjesecu listopada 2023. i završava 12. siječnja 2024. Ljetni semestar počinje 5. veljače 2024. i završava završnim ispitom između 10. i 14. lipnja 2024.

– Iako studij priprema studente za zanimanje konferencijskoga prevoditelja, to jest konsekvativnoga i simultano-

ga prevoditelja, on nije studij jezika. Znanje hrvatskoga i stranih jezika za koje se žele specijalizirati i koje navode u prijavi studenti pokazuju na razredbenom ispitu na kojem stručno povjerenstvo procjenjuje to znanje, kao i opću informiranost i kulturu te pristupnikove predispozicije za studij i zanimanje konferencijskoga prevoditelja. Nakon položenoga razredbenoga ispita studenti se mogu prijaviti za stipendije Glavne uprave za konferencijsko prevođenje Europske komisije – dodaje profesorica Polić Bobić.

U zimskom semestru, uz teorijske predmete, uvode se i vježbe konsekvativnoga prevođenja, iz kojega se na kraju semestra polaže ispit. Ispit nije eliminacijski, ali ga se treba položiti u sljedećem ispitnom roku prije pristupanja završnom ispitu. U ljetnom semestru vježba se simultano prevođenje.

Na završnom ispitu studenti polaže ispit iz obiju vrsta prevođenja: konsekvativnoga i simultanoga. Također, treba položiti i ispite iz svih teorijskih predmeta da bi se završio studij.

Završetkom studija stječe se akademski naziv sveučiliškoga specijalista konferencijskoga prevođenja.

Prof. emer. Mirjana Polić Bobić, koordinatorka PDSS-a Konferencijsko prevođenje

S predstavljanja studija u auli Zagrebačkog sveučilišta

KAKVU ZEMLJU OSTAVLJAMO NAŠOJ DJECI?

– Mislim da će naša djeca nakon nas imati mnogo izazova za rješavanje. Ali, uvjeren sam da možemo uspjeti promijeniti navike i riješiti glavne izazove. Mladi su, srećom, osvješteniji nego moja generacija. Kad radimo fokusne grupe o održivoj hrani i budućim izvorima hrane, postajem optimistična. Vidim mlade sa sve većom sviješću o održivosti i brizi za našu Zemlju. A naši studenti uvijek žele sudjelovati u ovim izazovima održivosti. Još jedna točka koju ću spomenuti je veliko ulaganje Europske unije u održivost. Program “Obzor Europa”, a posebno misije na oceanu, vodama i tlu, donijet će nova znanja i načine organiziranja i istraživanja. Uz veliki angažman različitih dionika i građana. Stoga sam optimistična, očekujem velike promjene u pozitivnom smjeru.

SASTANAK NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

Uspostava združenog doktorskog studija u okviru alijanse SEA-EU

Studij 'Marine and Maritime Science and Technology' podržavaju sveučilišta u Brestu, Cadizu, Nordu, Algarve i Malti

Piše UNIST HR

Sastanak na temu uspostave združenog doktorskog studija "Marine and Maritime Science and Technology" u okviru alijanse SEA-EU održan je na Pomorskom fakultetu, 20. i 21. lipnja. Sveučilište u Splitu je nositelj aktivnosti, odnosno prof. Merica Slišćević i doc. Marko Katalinić s Pomorskog fakulteta, uz koordinaciju sveučilišnog

Ureda za provedbu projekta SEA-EU.

Za sudionike sastanka, koji su došli sa sveučilišta Brest, Malta, Cadiz, Nord i Algarve pripremljen je zanimljiv i bogat dvodnevni program, a na početku rada pozdravnim govorima puno uspjeha u radu su im poželjeli prof. Zoran Đogaš, prorektor za međunarodnu suradnju i suradnju s lokalnom zajednicom, i prof. Pero Vidan, dekan Pomorskog fakulteta u Splitu.

DANI FLAUTE

U Split stigli svjetski poznati flautisti

Dani flaute su vrsta manifestacije koju smatram besekrajno korisnom i inspirativnom, i to ne samo studentima, nego i nama, profesorima - kazala je Ana Granik, korepetitor flautistima, koja je održala i satove studentima klavira

Piše MILA PULJIZ

Održani su sada već tradicionalni Dani flaute, manifestacija u organizaciji Umjetničke akademije u Splitu. Glazbene mladeži Split i Umjetničke organizacije Aleph. Događanje je to koje organizira prof. Ana Domanić Krstulović, profesorica flaute s Umjetničke akademije u Splitu, a koje svake godine dovede svjetski poznate flautiste u grad pod Marjanom.

Ove godine, majstorske radionice su vodili Berten D'Hollander (flauta), Ana Granik (klavir) te Corina Marti i Michal Gondko, iz područja interpretacije glazbe srednjeg vijeka i renesanse, kao i Raphael Leone koji je održao radionicu piccola.

U okviru Dana flaute, održana su i dva koncerta, Corina Marti na čembalu i Michal Gondko na lutnji te Raphael Leone na piccolu i Vesna Podrug Kossjanenka na klaviru. Ana Granik je na Danima flaute prisustvovala kao korepetitor flautistima koji su sudjelovali na kursu prof. Bertena D'Hollandera, a također je održala i nekoliko satova studentima klavira.

VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

Flautistica Andrea Fischer istodobno je svirala flautu i orgulje

– Najvažnije što bih htjela pripomenuti u vezi Dana flaute jest da takvu vrstu manifestacije smatram besekrajno korisnom i inspirativnom, i to ne samo studentima, nego i nama, profesorima. Kojom god vrstom prakticiranja glazbe se bavili tijekom života, bilo to pedagoški rad, sviranje u orkestru ili solistička karijera, za profesionalno bavljenje glazbom potrebno je puno više rada, discipline i odricanja nego što se to čini na početku. Samim time uvijek i svugdje je važno educiranje budućih profesora koji će novim generacijama pokazati svu ljepotu glazbe i umjetnosti općenito, kao i nji-

hovu važnost u životu – kazala je Granik.

A svoje jedinstveno umijeće sviranja flaute i orgulja istodobno predstavila je Andrea Fischer, flautistica koja je završila preddiplomski i diplomski studij flaute u New Yorku, na poznatoj The Juilliard School. Također je i poduzetnica najpoznatija po izrazito popularnom brendu Flutterscooter Bag, moderne torbe za flautu, piccolo, klarinet, gitaru i ukulele.

– Mislim da su mlade generacije zainteresirane za glazbu, ali ne nužno i za umjetnost. I to treba promijeniti. Umjetnost trebamo učiniti pristupačnijom i manje elitističkom kako bi mla-

de generacije imale interesa odlaziti na koncerte i događanja te podržavati umjetnost općenito. Moja generacija nije odrasla s YouTubeom ili pametnim telefonima ili brzim pristupom glazbi, pa mislim da smo više cijenili umjetnost jer nam nije bila lako dostupna kad god bismo htjeli – kazala je Granik, koja je poznata i po tome što istodobno svira flautu i organ. – Publika je uvijek vrlo iznenađena, a i ja sam, što mogu svirati više instrumenata odjednom (flauta, klavijatura za orgulje, nožne pedale za orgulje). Koordinacija je dosta teška i treba mi dosta vremena za vježbanje – dodala je.

ZAVRŠNA KONFERENCIJA PROJEKTA 'FUNKCIONALNA INTEGRACIJA SVEUČILIŠTA U SPLITU', PMF-ST, PF-ST TE KTF-ST KROZ RAZVOJ ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKE INFRASTRUKTURE'

Splitski znanstvenici dobili opremu koja će povećati njihovu produktivnost

Nabavljena je znanstvena oprema iz područja biologije, biomedicine i zdravstva, prehrambene industrije, farmacije, industrije materijala, pomorstva i umjetne inteligencije

PIŠE **MILA PULJIZ**

Nakon skoro pet godina intenzivnog rada, na Sveučilištu u Splitu održana je završna konferencija projekta "Funkcionalna integracija Sveučilišta u Splitu, PMF-ST, PF-ST te KTF-ST kroz razvoj znanstveno-istraživačke infrastrukture". Veliki projekt proveden je od strane Sveučilišta u Splitu u suradnji s fakultetima partnerima: Prirodoslovno-matematičkim fakultetom u Splitu, Kemijsko-tehnološkim fakultetom u Splitu te Pomorskim fakultetom u Splitu. U sklopu projekta nabavljena je znanstvena oprema iz područja biologije, biomedicine i zdravstva, prehrambene industrije, farmacije, industrije materijala, pomorstva i umjetne inteligencije. Konferenciji su, uz dionike projekta i predstavnike suradnike tvrtki, nazočili rektor Sveučilišta u Splitu prof. Dragan Ljutić, prorektor za znanost i kvalitetu prof. Igor Jerković, dekan Prirodoslovno-matematičkog fakulteta prof. Mile Dželalija, dekan Kemijsko-tehnološkog fakulteta prof. Matko Erceg, dekan Pomorskog fakulteta prof. Pero

Vidan te gradonačelnik grada Splita prof. Ivica Puljak, dok su o provedbi i rezultatima projekta govorili prof. Ante Bilušić s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, prof. Dražan Jozić s Kemijsko-tehnološkog fakulteta i izv. prof. Tina Perić te voditeljica provedbe projekta Ana Radić. Projekt je ovo koji je u potpunosti financiran nepovratnim EU sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru Operativnog programa konkurentnosti i kohezije. – Riječ je o 11 milijuna eura, iznos je to koji se na prvi trenutak činio pomalo nedohvatljivim, ali da bi nakon uspješne prijave projekt bio odobren. Tada se krenulo u njegovu realizaciju i dovelo ga se do kraja. Projekt je omogućio nabavu nove kapitalne opreme, obnovu energetske učinkovitosti zgrade, razvoj znanstveno-istraživačke infrastrukture, provedena je organizacijska reforma znanstvenog istraživanja. Već sada vidimo rezultate ovog projekta u smislu povećanog broja objavljivanja znanstvenih radova. Ovo nije oprema Zgrade tri fakulteta, ovo je oprema Sveučilišta te je otvorena na korištenje svim drugim sastavnicama i istraživačima,

“Osim kapitalne opreme, projekt vrijedan 11 milijuna eura omogućio je obnovu energetske učinkovitosti zgrade, razvoj znanstveno-istraživačke infrastrukture, a provedena je i organizacijska reforma znanstvenog istraživanja

ali i za potrebe gospodarstva – kazao je prorektor za znanost i kvalitetu, prof. Igor Jerković, koji je u vremenu kada je projekt započet, obnašao funkciju dekana Kemijsko-tehnološkog fakulteta. Sredstvima projekta za potrebe implementacije nabavljena je znanstvena oprema, adaptirani laboratoriji u Zgradi tri fakulteta te su na samom objektu postavljene dizalice topline i solari, čime je i sama zgrada postala energetski efikasnija. Korištenjem navedene opreme postići će se znanstvena izvrsnost Sveučilišta u Splitu jer znanstvenici, od sada imaju dostupnu opremu koja će zasigurno povećati njihovu znanstvenu produktivnost, objavljivanje članaka u časopisima indeksiranim u cijenjenim bazama te sudjelovanje u brojnim projektima. Opremu će moći koristiti i znanstvenici s drugih ustanova, ali i gospodarstvenici, uz mentorstvo znanstvenika, te svi ostali zainteresirani subjekti iz okruženja. Prof. Dželalija kazao je da su ovim projektom ostvareni i ispunjeni potencijali za nove projekte, ali je iskazao zadovoljstvo i novim potencijalima, a to su novi ljudi za rad na novoj opremi. Zadovoljan je i rektor koji je konferenciju otvorio zajedno s gradonačelnikom, prof. Puljkom. – Ovo se događa u Splitu, na našem Sveučilištu i mislim da time šaljemo jednu dobru poruku zajedništva – kazao je rektor.

Piše

VLATKA PETROVIĆ

Ministar znanosti i obrazovanja 16. prosinca 2022. godine donio je Odluku o usvajanju Nacionalnih smjernica za transfer tehnologije i znanja (dalje u tekstu Nacionalne smjernice). Nacionalne smjernice predstavljaju značajan dokument za organizaciju aktivnosti transfera znanja i tehnologije na sveučilištima (i drugim istraživačkim organizacijama), iz perspektive pojedinih modela transfera tehnologije kao i organizacije podrške za transfer tehnologije.

Nacionalne smjernice tako opisuju faze transfera tehnologije od ideje do tržišta i donose pregled preporučenih aktivnosti vezano uz svaku fazu. Osim toga, Nacionalne smjernice pokrivaju i glavne modele transfera tehnologije i znanja kao što su: ugovorno istraživanje, suradničko istraživanje, licenciranje intelektualnog vlasništva i osnivanje spin-off poduzeća. Pri tome za svaki od navedenih modela pokrivene su i preporučene pripremne aktivnosti, faktori značajni za kvalitetnu provedbu i druge korisne informacije.

Nacionalne smjernice posebnu pažnju posvećuju organizaciji podrške transfera tehnologije te tako donose tri modela funkcioniranja ureda za transfer tehnologije: središnji uredi, neovisni uredi na svakom fakultetu, te regionalni uredi. Pri tome institucije koje žele imati/održavati središnje urede moraju 1) imati zajedničke politike o kojima su svi fakulteti ili odjeli informirani te kojih se svi pridržavaju, 2) imati zajedničke pravila i procese koji su lako dostupni svim uključenim stranama i 3) donositi neku dodatnu vrijednost za znanstvenike (i fakultete ili odjele), kao to su specijalizirane usluge. Osim ovih uputa, u Nacionalnim smjernicama navode se i elementi koje pojedine razine ureda trebaju ili mogu imati.

Nacionalne smjernice osim toga adresiraju načine financiranja, pri čemu će miks financiranja ovisiti i o tome je li ured organiziran tako da stvara prihode za instituciju ili kao servisa infrastrukture za područje transfera tehnologije i znanja. Kao primjer profitno orijentiranih operacija dan je Charles University Innovations Prague s.r.o. (CUIP) koju je osnovalo Karlovo sveučilište u Pragu, a kao primjer servisne infrastrukture sveučilišni ured na Tehničkom sveučilištu u Danskoj (DTU). Sveukupno, mogući izvori financiranja uključujući javno financiranje, financiranje iz poslovnog sektora, te financiranje kapitalom poslovnih anđela i rizičnim kapitalom (kao partner u nastanku spin-off poduzeća).

Bez obzira na izvor financiranja Nacionalne smjernice posebno ističu i tzv. "lean" pristup gdje će se ured fokusirati na prioritete za koje ima kapacitete, dok se ostatak onda raspodjeljuje samim znanstvenicima ili podgovara. Lean pristup također znači i počinjanje s manjim projektima prije ulaska u veće angažmane, te pilotiranje pristupa i modifikaciju prema povratnim informacijama iz prakse.

Nacionalne smjernice i sveučilišta

Konačno, Nacionalne smjernice donose i tzv. kontrolne liste uvjeta koje će morati zadovoljiti i istraživačke organizacije i uredi za transfer tehnologije kako bi mogli pristupiti fondovima kojima se financiranje aktivnosti transfera tehnologije. Upravo stoga, na tragu tih kriterija jesu definirane i kontrolne liste u pozivu Podrška transferu tehnologije, financiranom iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti: <https://fondovieu.gov.hr/pozivi/70> Poziv je otvoren u travnju 2023. i bit će otvoren do kraja godine (uz kontinuiranu evaluaciju prema pristizanju prijava).

Kako natječajna dokumentacija može biti podložna promjenama, za relevantne kontrolne liste i točan izričaj pojedinih kriterija koje vrijede trenutno prijave uvijek je najbolje provjeriti informacije koje su dostupne na web stranici poziva.

Generalno govoreći, kriteriji s kontrolnih lista na razini institucije uključuju strateško određenje prema transferu tehnologije, donošenje pravila za kojima se i na razini institucije uređuje postupanje u pojedinim modelima tran-

sfera tehnologije, kao i pravila za podjelu dobitaka između istraživača i institucije, te također uključuju jasno i transparentno komuniciranje aktivnosti transfera tehnologije kao i uređenu komunikaciju s uredom za transfer tehnologije (bilo internim bilo vanjskim).

Isto tako, na generalnoj razini kriteriji s kontrole liste koji se odnose na urede za transfer tehnologije pokrivaju ponudu ureda dostupnu istraživačima i industriji, kao što su različite metodologije u operacijama ureda kao što je evaluacija tehnologija, analiza tržišta, stranice na kojima će se prezentirati tehnologije (i dodatnu uslugu marketinga tehnologije), procjene vrijednosti intelektualnog vlasništva, te izrađene obrasce ugovora koje pokrivaju najčešće situacije u transferu tehnologije kao podlogu za pregovore.

Sveučilište u kontekstu nacionalnih smjernica

Sveučilište je prethodno donijelo niz dokumenata kojima se olakšava usklađivanje pojedinim elementima Nacionalnih smjernica. Senat Sveučilišta u Zagrebu na 15. redovitoj sjednici u 353. akademskoj godini (2021./2022.) održanoj 19. srpnja 2022. godine donio je Smjernice upravljanja intelektualnim vlasništvom na Sveučilištu u Zagrebu (dalje u tekstu: Sveučilišne smjernice) i Pravilnik o upravljanju intelektualnim vlasništvom na Sveučilištu u Zagrebu (dalje u tekstu Pravilnik). Na tragu donesenih dokumenata, Centar za istraživanje, razvoj i transfer tehnologije pripremio je seriju tekstova o pravilima po temama a kako

bi istraživačima i drugim dionicima približio različite modele suradnje u razvoju inovacija i komercijalizacije rezultata istraživanja, kao i pravila i procese transfera tehnologije na Sveučilištu u Zagrebu i sastavnicama: <https://cirtt.unizg.hr/pravila-za-transfer-tehnologije/>

Sveučilišne smjernice predstavljaju značajan iskorak zato što uređuju kriterije kada se određena intelektualna tvorevina smatra nastalom na sastavnici ili Sveučilištu, te se na temelju toga organizira daljnje aktivnosti upravljanja intelektualnim vlasništvom uključujući i komercijalizaciju.

Sveučilišne smjernice osim toga uređuju i pristup uspostavljanja suradnje s trećima, pozivajući se na dokument Okvir Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (novija verzija Okvira usvojena je u listopadu 2022. godine, kao dokument C(2022)7388). Dokument Okvir Zajednice razrađuje modalitete interakcije javnih istraživačkih organizacija i partnera iz gospodarstva, a kako zbog koristi koje može donijeti intelektualno vlasništvo nastalo na javnoj istraživačkoj organizaciji, ne bi predstavljala neizravnu državnu potporu. Dokument Okvir zajednice tako donosi kriterije za istraživanje u ime poduzetnika (ugovorena istraživanja ili usluge istraživanja) u kontrastu sa Suradnjom s poduzetnicima, te donosi i kriterije za određivanje tržišne cijene intelektualnog vlasništva.

Sveučilišne smjernice osim toga uređuju osnivanje trgovačkih društava koje su

utemeljene na intelektualnom vlasništvu nastalom na sastavnicama ili Sveučilištu (spin-off poduzeća). Tako na primjer, sastavnica može odlučiti da je stvaratelj takve intelektualne tvorevine ovlašten samostalno ili s trećim osobama osnovati trgovačko društvo kojemu se intelektualna tvorevina koja je predmet komercijalizacije potom licencira ili prenosi. Sastavnica pritom može ali i ne mora imati udio u takvom trgovačkom društvu – a sve prema poslovnoj procjeni sastavnice koji pristup osigurava bolje iskorištavanje komercijalnih potencijala intelektualne tvorevine i učinkovitije upravljanje komercijalizacijom.

Komplementarni dokument, Pravilnik, pritom uređuje i opća pravila komercijalizacije koja se odnose i na komercijalizaciju putem sklapanja ugovora o licenci. Tako će se u ugovorima o komercijalizaciji osigurati zaštita interesa sastavnice i Sveučilišta, kao i interesa njihovih zaposlenika, studenata i suradnika, (kad god je moguće) pridržat će se prava za korištenje intelektualne tvorevine u svrhe nastave, druge obrazovne svrhe kao i u svrhe budućih istraživanja te će se ugovori sklapati tako da bude omogućeno korištenje intelektualne tvorevine a s ciljem postizanja pozitivnog učinka na zajednicu.

Osim toga, sastavnice i Sveučilište potiču se da se intelektualne tvorevine komercijaliziraju na način kojim se jača znanstveno i umjetničko poduzetništvo zaposlenika, studenata i suradnika te kojim se potiče stvaranje novih pravnih subjekata nastalih na inovativnim i kreativnim tvorevinama (razvojne tvrtke i tvrtke kćeri).

Pravilnik osim toga donosi i proceduru za upravljanje intelektualnim vlasništvom na sastavnicama i Sveučilištu, a koja omogućava sastavnicama da za jedan dio aktivnosti u transferu tehnologije uspostave suradnju sa Sveučilištem kao pružateljem podrške u transferu tehnologije (nouspostavljanje takve suradnje nije obavezno za sastavnice).

Proces transfera tehnologije, temeljen na Pravilniku i Smjernicama opisan je u tekstu dostupnom na web stranici Centra za istraživanje i razvoj i transfer tehnologije: <https://cirtt.unizg.hr/pravila-za-transfer-tehnologije/proces-transfera-tehnologije-na-sveucilistu-u-zagrebu/>. CIRTt stoji na raspolaganju sastavnicama u operacionizaciji ovih koraka, što uključuje i dostupne popratne dokumente kao i organizaciju dodatnih edukacija za oso-

blje sastavnica zaduženo za upravljanje intelektualnim vlasništvom kao i za istraživače.

Sve sastavnice koje su zainteresirane za uspostavljanje suradnje sa Sveučilištem u transferu tehnologije također se mogu upoznati sa spektrom usluga koji CIRTt kao provedbena jedinica nudi istraživačkoj zajednici a koje uključuju sve elemente podrške koju treba pružiti ured za transfer tehnologije i prema Nacionalnim smjernicama.

U području transfera tehnologije usluge CIRTta su tako:

- Priprema za komercijalizaciju kroz procjenu tržišne prilike i mogućnosti za pozicioniranje inovacija na tržištu
- Izrada preporuka za poslovno odlučivanje (eng. business case) u različitim fazama transfera tehnologije te povezane analize – analiza tržišta, analiza troškova i koristi, razrada poslovnog modela

- zrada plana izlaska na tržište i povezanog plana upravljanja intelektualnim vlasništvom

- Podrška u komercijalizaciji putem licenciranja rješenja: identifikacija i kontaktiranje potencijalnih partnera, osnovna valuacija intelektualnog vlasništva (određivanje cijene i uvjeta licenciranja) kao priprema za pregovore, pregovori za sklapanje ugovora o licenci, podrška u upravljanju sklopljenim ugovorima

- Podrška u pokretanju poduzeća za komercijalizaciju inovacije (spin-off tvrtke): podrška u razradi poslovnog modela, identifikaciji izvora financiranja i investitora za tehnološki i poslovni razvoj, podrška u uređenju pitanja intelektualnog vlasništva između spin-off tvrtke i sastavnice.

- Uz navedene usluge u transferu tehnologije, CIRTt pruža usluge i u području upravljanja projektnim ciklusom, razvoju inovacija i upravljanja intelektualnim vlasništvom s opisom svih usluga dostupnim na webu CIRTta: <https://cirtt.unizg.hr/podrska-istrazivacima/>

- U slučaju da je sastavnica zainteresirana za uspostavljanje suradnje sa Sveučilištem u transferu tehnologije sklapa se posebni ugovor kojim se dogovaraju aktivnosti, financiranje kao i podjela dobitaka a prema odredbama zadanim u Pravilniku. Sastavnicama koje pak žele uspostaviti vlastitu podršku i urede za transfer tehnologije, Sveučilište stoji na raspolaganju kroz dostupne obrasce za najčešće ugovore u transferu tehnologije kao i kroz razvijene metodologije i upute za rad, te i dodatno kroz edukaciju za zaposlenike.

- Sveučilišni dokumenti (Sveučilišne smjernice i Pravilnik) međutim ne uređuju izravno pitanje podjele dobitaka između sastavnice i istraživača već to treba odrediti svaka sastavnica kroz krovni dokument na razini sastavnice koji će biti komuniciran svim internim dionicima. Sastavnice se osim toga mogu odlučiti i na sastavljanje dodatnih Pravilnika o upravljanju intelektualnim vlasništvom na razini sastavnice kojima će detaljnije adresirati pojedina pitanja, Sveučilište stoji na raspolaganju upravama sastavnicama kod svih takvih procesa.

“

Sveučilišne smjernice predstavljaju značajan iskorak zato što uređuju kriterije kada se određena intelektualna tvorevina smatra nastalom na sastavnici ili Sveučilištu

ARHITEKTONSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Nova poštanska marka sa Studija dizajna

Studentica Studija dizajna sa Sveučilišta u Zagrebu Enea Knežević autorica je nove poštanske marke

Plastični otpad u morima jedan je od najozbiljnijih ekoloških problema današnjeg društva. Plastični otpad, uključujući boce, vrećice, ambalažu i mikroplastiku, zagađuje mora širom svijeta, ugrožavajući morski ekosustav i ljudsko zdravlje. Studij dizajna na poziv Hrvatske pošte uključio se u širenje poruke o ovom alarmantnom problemu i jednoj od najvažnijih i najvećih globalnih tema te je poruku uspješno iskomunicirao na mikroformatu dimenzija 35,5 x 42,6 mm.

Projekt suradnje Studija dizajna sa Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatske pošte na temu “Plastični otpad u mo-

ru” kao dio tematske serije poštanskih maraka “Borba protiv klimatskih promjena” proveden je u okviru nastave kolegija Projektiranje vizualne komunikacije 3, na drugoj godini prijediplomskog studija dizajna na smjeru vizualne komunikacije. Najmlađe generacije autora ozbiljno su promišljale goruće globalne probleme, pitanja zelene tranzicije te svoju okolinu kao dugoročno klimatski neutralnu i održivu. Komunikacijska vrijednost ovog projekta specifična je upravo i zbog zadatosti formata. Rezultat je bio 26 originalnih prijedloga poštanskih maraka.

Povjerenstvo Hrvatske pošte odlučilo je realizirati rad studentice Enee Knežević, nastao pod mentorstvom izv. prof. art. Tomislava Vlainića. Rad prikazuje ribu izrađenu od plastične vrećice i transformaciju koja nedvosmisleno i jasno komunicira prijetnju opstanku životinjskog svijeta u moru kao posljedica onečišćenja plastičnim otpadom. Nominalna vrijednost marke iznosi 1,14 eura, a otisnuta je u 30.000 primjereka i u arčici od 10 maraka. Uoči svjetskog obilježavanja Dana planeta Zemlje, Hrvatska pošta izdala je 20. travnja 2023. uz marku i žig te FDC – prigodnu omoćnicu prvog dana.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DA! FESTIVAL

Održano ovogodišnje izdanje festivala studenata dizajna i arhitekture

DA! festival studentski je festival pokrenut 2011. u organizaciji Kluba studenata dizajna i Studentskog zbora Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ovogodišnje izdanje nastavilo je poticati suradnju i interdisciplinarnost među mladima, kao i s umjetnicima profesionalcima u području dizajna, arhitekture i umjetnosti. Održano je 9 radionica, 12 predavanja, panel, filmske projekcije i puno zabavnih sadržaja. Predavanja ovogodišnjeg DA! festivala uključivala su širok spektar područja i tema – od arhitekture do razvoja videoigara. Radionice za studente pod vodstvom Lidije Boševski, Denisa Butorca i drugih pokrivale su niz tema, od sitotiska, klesanja kamena, keramike, dizajna zvuka, uzevanja knjiga do kreiranja vlastitih modnih komada. Održana je i projekcija i analiza filma “Zi-

vi bili pa vidjeli” u prostorima Urania arhitektonskog studija 3LHD te panel o studentskim inicijativama u suradnji članova Easae, Design Huba i Skice.

Na web-stranici DA! festivala mogu se pogledati nagrađeni radovi ovogodišnjeg izdanja. Lokacije održavanja DA! festi-

vala bile su Studij dizajna Sveučilišta u Zagrebu, LEXART i DAZ. Organizatorice su studentice Studija dizajna i Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Luce Storić, Mia Ribić, Sara Zelić (SD) i Marta Bunjan, Tea Pintar, Tonka Ravlić (AF).

MARIJA JUZA

NEPOŠTOVANJE AUTORITETA

Zaborav klasičnih jezika

Unutar suvremenih obrazovnih tendencija smrt klasičnih jezika i svega što oni u sebi sadrže na putu je svojega ostvarenja i konačne devastacije uslijed površnoga i manufakturalnoga pristupa obrazovanju, gdje misao, tj. ona koja u sebi krije smisao proizašao iz aktivnoga življenja i djelovanja pojedinca i zajednice, prestaje njegovati povezanost s izvorom, tj. autorom

Piše
ANTE PAVELIĆ

Ako sam profesor, ujedno i veliki ljubitelj latinskoga jezika, dosad se nisam susreo sa slučajem u kojem me je netko osobno, ili nekoga drugoga studenta ili profesora (latinskoga ili grčkoga jezika), obezvrijedio na spoznajno-intelektualnoj razini, upoznavši se s predmetom studija ili već gotove struke. Zbunjenost, zgražanje, na koncu i sumnja, gotovo su jedina svakodnevica prilikom susreta s neuobičajenim arhaizmom čijoj se daljnjoj prisutnosti sve češće pripisuje tromost i zastarjelost obrazovnoga sustava, a svaki proučavatelj, napose predani, karakterizira se kao endem, dakako, hinjeno čuvan i njegovan.

Zašto je još prisutan (ponajprije latinski) i zašto još smeta? Vjerojatno će svatko, sukladno suvremenim “trendovima”, ponuditi svoje mišljenje te se osvrnuti na već izluzane fraze o mrtvom jeziku, istaknuti nekompatibilnost sa suvremenim stremljenjima “kritičkoga promišljanja” ili apsurdno svesti klasične jezike isključivo na domenu crkvenoga obrazovanja ili eventualno, nekom stranuticom, zapeti u razglabanju o smislenosti vjeronauka, reliktu Crkve i sl. Ići redom i razvrgavati svaku pojedinu navedenu točku iziskivalo bi ne stupce (lat. *columna*), nego bespotrebne stranice kojima susvojedobno mudrije i učeni je glave već u popriličnoj mjeri dale prostora još u vremenima kada latinski, onaj nadahnut klasičnim, rimskim idealom, nije bio nimalo živiji nego danas (pr. humanizam, renesansa...).

Tisućljetni tragovi

Istraživačkim je erosom i obrazovnim etosom ipak ostavio tragove aktivne književnosti stoljećima (gotovo jedno tisućljeće) nakon rasapa Rimskoga Carstva, pri čemu se nitko, unatoč jezično-političkoj smrti drevnoga Rima i nedostatka aktivnih govornika, ne ustručava Petrarcu, Boccaccia, Erazma, Maruli-

ća i sve ostale, odreda vrsne intelektualce, književnike, a napose latiniste, pribrojiti latinskoj, nimalo degradiranoj ili nedostojnoj latinskoj književnosti. Podsjetimo se da je otac hrvatske književnosti Marko Marulić najviše svojih djela napisao latinskim. Maruliću, čija nam je smrt daleka tek petstotinjak godina, trostruko su udaljeniji istaknuti mislioci i spisatelji, dakako uzori, drevnoga Rima (pr. Ciceron i Vergilije), a “nešto manje” (nekoliko stoljeća) sv. Augustin i sv. Jeronim.

Na stranu sve, osim činjenica. Klasično obrazovanje usidreno je na vrijednostima onoga što su izvorni tekstovi (latinski i grčki), društvo njegova povijest, na koncu i kultura u svojoj aretajičkoj, pedagoško-didaktičkoj, stilskoj i svakoj drugoj dimenziji stoljećima, pardon tisućljećima, isticali i razvijali. No unutar suvremenih obrazovnih tendencija smrt klasičnih jezika i svega što oni u sebi sadrže na putu je svojega ostvarenja i konačne devastacije uslijed površnoga i manufakturalnoga pristupa obrazovanju, gdje misao, tj. ona koja u sebi krije smisao proizašao iz aktivnoga življenja i djelovanja pojedinca i zajednice, prestaje njegovati povezanost s izvorom, tj. autorom. Riječ autor, kao i autoritet, dolazi upravo iz latinskoga jezika (lat. *auctor*) i predstavlja onoga koji se prvi nečega dosjetio (nešto osmislio), komu se spomenom, u nekom proznom tekstu ili najobičnijoj pjesmi, odaje počast unatoč tomu što nitko ne zna je li postojao kao jedna osoba, kolektiv i je li uopće postojao. Unaprijeđenost i eventualna razvijenost određenoga segmenta zbilje (oruđe, oružje, poezija, govornišтво, filozofski sustav...), kojega se autor dosjetio, ne umanjuje njegovu važnost u kulturi sjećanja (tj. poštivanja autoriteta) koja svoju smislenost ostvaruje dvosmjerno, od subjekta prema objektu, a nazad čak i više. Svemu ovom još veću posebnost daje činjenica da ova riječ dolazi od riječi *augere* (povećavati, umnožavati) koja pretpostavlja usmjerenost na rast i daljnji razvitak kultiviranjem naslijeđenoga dobra. Zaboraviti i zanemariti sve učinjeno, tj. ne nastavljati reflektirati, a možda i nadograđivati ono što predstavlja izvor te ujedno i identitet, u ovom slučaju cjelokupne misli i civilizacije, osim što je besmisleno, u konačnici je stoga krajnje nepromišljeno i bahato.

S obzirom na sve, klasični su jezici postali predmet za razmetanje taštih kolekcionara i bezličnog autoriteta

katedre, pri čemu su svedeni na muzejski, isključivo divljenja/zgražanja vrijedan primjerak. Svako sadržajno pristupanje i njegovanje jezika i kulture starine s vremenom je doživjelo nepopularnost i neshvatljivost koje su se sinkronizirale i s obvezatnim obrazovnim sustavom, a napose sa svim ostalim samoinicijativnim obrazovnim stremljenjima. Ta stvarno, zašto bi se klasični jezici i kultura učili i proučavali kao dodatna aktivnost (“hobi”) ili drugi strani jezik, u starosti ili u mladosti, kada su puno pristupačniji egzotični i pomodarski oblici duhovno-tjelesnoga aktiviranja?

Goropadna šminka

Jeftina je i goropadna šminka zavaravati se novim pedagoškim modelima, traženjem usiljenih korelacija između klasičnih jezika (i još ponekoga predmeta humanistike) s proizvoljno određenim, a sukladno brzini društvenoga razvoja, i privremenim kolektivnim čimbenicima tzv. škola za život. Rekao bih da je srodno, ili barem blisko, niveliranju podudarnih točaka srpa i kombajna ili papirnatoga aviona s novim, budimo u hrvatskom “trendu”, Dassault Rafalea, pri čemu bi se srp, tj. papirnat avion (i sve slično ovoj usporedbi), u slučaju nemogućnosti praćenja i uzglobljivanja u aktualne potrebe, trebao zanemariti i zaboraviti. Većina će nas ipak posegnuti za srpom ili papirnatim avionom, ovisno o trenutku i potrebi, a kombajn i vojni avion ostaviti svojoj svrsi, nadograđivanju ili potpunomu zaboravu, uslijed spomenutoga razvoja.

Tako mi se nekako čini, na osnovi svega napisanoga, da preostaje i klasičnomu obrazovanju, a napose latinskomu jeziku, naoko, na smrtnoj postelji svoga smisla, tražiti izglede u svojoj izvornosti i svevremenoj autentičnosti, mimo svih obrazovnih kategorija koje su ga svele na suhoparni predmet i čimbenik besmislenoga i neiskoristivoga (neunovčivoga!) znanja. Budućnost njegova smisla ostat će i preporučivat će se vjerojatno intrinzično, posredstvom entuzijastičnih pojedinaca i skupina koji u njemu neće tražiti materijalno, nego ponajprije duhovno i intelektualno dobro. Iskreno se nadam da će ta vremena doći što prije i zakovitlati neku novu sveobuhvatniju i prije ko potrebnu renesansu. Zato ću završiti rečenicom kojom prof. Wilfried Stroh potpisuje svoju knjigu: “Latein ist tot, es lebe Latein!” (“Latinski je mrtav, živio latinski!”).

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU

Održan XVII. dies theologicus

PISE KBF ZAGREB

U ime programskog i organizacijskog odbora uvodni dio simpozija vodio je prodekan za znanost doc. **Branko Murić**, koji je pozdravio nazočne i iznio razloge odabira teme teološkog dana. Istaknuo je kako se, promatrajući razvoj novih naprednih tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji sve više nameću pitanja koja se tiču kako filozofije, tako i teologije, budući da razvoj i upotreba tehnologija utječu na samorazumijevanje čovjeka, njegova ostvarenja, čovjek služeći se tehnologijom oblikuje i preoblikuje životni prostor i svijet oko sebe. Zavidne razine tehnološkog razvoja pružaju dosad neslućene mogućnosti za čovjeka, ali isto tako i rizike te se čovjek i čovječanstvo nalazi pred raskrižjem, budući da nekontrolirani razvoj predstavlja i rizik koji može proizaći iz zloupotrebe novih tehnologija, postavljaju se pitanja redefiniranja čovjeka, njegova odnosa prema svijetu, a sva ta pitanja u kršćanskoj perspektivi u sebi uključuju i teološka pitanja odnosa prema Bogu. Ono o čemu posebno treba voditi računa jest diskriminirajuća upotreba tehnologija i umjetne inteligencije osobito na štetu najosjetljivijih i najranjivijih, kako je to više puta isticao i papa Franjo, gdje dolazi do daljnjih društvenih, ekonomskih i socijalnih raslojavanja i iskorištavanja.

Pozdravni govor i otvaranje simpozija uputio je dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta prof. **Josip Šimunović** uvodnim razmišljanjem. Nadahnivši se riječima jedne nastavnice, koja u svakodnevnom kontaktu s djecom uočava promjene u razvoju djece, prof. Šimunović je istaknuo zabrinutost kako su današnja djeca sve više zatvorena u sobi virtualnog svijeta, kako imaju sve manje potrebu za igrom, a samim time nemaju ni potrebu za prijateljima i zajedništvom. To je otvoreno pitanje koje postavlja čovjek kao misleće biće i kojem i teologija ima dužnost dati svoj obol. Ne da bi se tek priključila kao jedan od mnogobrojnih glasova, nego jer joj je stalo do čovjeka.

Nepoznanice i strah

Protrebno je promisliti i razlučivati je li naša briga opravdana ili je to samo nerazumijevanje generacija koje su drugačije od prijašnjih ili su oni koji promatraju nove generacije zabrinuti i uzrujani samo zato što nisu identične prijašnjima, također je pitanje koje ima svoju težinu. Nije potrebno samo tragati za odgovorima, nego prije svega postaviti prava pitanja. Na tom tragu i teologija u duhu teme mora promisliti o svom doprinosu kako se ispravno postaviti spram promjena koje uočavamo. Već i samo postavljanje pravog pitanja zahtijeva ogroman posao, temeljitu pripremu, intelekt, volju i

Izazovi umjetne inteligencije u doba transhumanizma bila je tema XVII. dies theologicus održanog u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u srijedu 10. svibnja u dvorani Vijenac pri Nadbiskupijskome pastoralnom institutu u Zagrebu te je okupio dvjestotinjak sudionika

Josip Šimunović, Tomislav Bolanča, Dubravko Majetić, Tomislav Subotičanec, Nenad Malović

Sudionici simpozija

um kako bismo razlučili utjecaj stroja na čovjeka i kakve to posljedice može imati po njegovo čovještvo.

U svjetlu ovih pitanja prvi dio simpozija pripao je uvaženom gostu akademiku prof. **Bojanu Jerbiću** koji je održao predavanje na temu: *Mogu li strojevi misliti?* Akademik Jerbić profesor je emeritus na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu s posebnim nagla-

skom na područja robotike, automatizacije, umjetne inteligencije i inženjerskog računarstva. Vrativši se u povijest razvoja ljudske vrste i razvoj strojeva koje je čovjek načinio svojim rukama, akademik je istaknuo da je svaki napredak pratila određena nepoznanica i strah. Strojevi su uvijek bili neka vrsta proširenja ljudske inteligencije. Ni s umjetnom inteligencijom nije drugačije, no postoji bitna razlika i

ona nas s pravom zabrinjava. Umjetna inteligencija, pokazuje se, poprma određena svojstva za koja smo smatrali da su pridržani isključivo čovjeku. Međutim, premda se govori da stroj "misli" i pokazuje određene autonomne mogućnosti učenja, akademik Jerbić je ukazao kako se još uvijek ne može uspoređivati ono što se naziva umjetnom inteligencijom s ljudskom inteligencijom, a to je potkrije-

pio brojnim primjerima, načina kako se u CRTA-i vrše ispitivanja i istraživanja. Počevši od raščlanjivanja značenja riječi inteligencija, akademik Jerbić je podsjetio kako je riječ o kompleksnoj sposobnosti te kako ljudska inteligencija po različitim razinama uvelike nadilazi umjetnu. Budući da strojevi pogonjeni i razvijani umjetnom inteligencijom imaju sposobnost brzog prikupljanja i obrade

velike količine podataka, govorimo o tome da strojevi uče, daju odgovore, pronalaze rješenja. Pitanja koja se sve češće postavljaju jest pitanje u čijim rukama se nalaze takvi razvojni programi i procesi razvoja tehnologije umjetne inteligencije. Također, još su brojne nepoznanice kojih su i sami znanstvenici svjesni, pa samim time i mogućnost opasnosti koje možda još ni ne vidimo. Akademik Jerbić je istaknuo važnost holističkog smisla znanosti. Istaknuo je važnost što čovjek može naučiti o sebi u odnosu na stroj. Jasne razlike još uvijek postoje, stroj nije osoba, nije rođen, nego stvoren, stroj ne sanja, nema emotivnu inteligenciju kao što je ima čovjek, stroj je programirana stvarnost koja ne osjeća, ali može biti programirana da prepozna emocije. Samo čovjek može voljeti stroj, stroj nema odnos spram čovjeka. Akademik Jerbić je teologiji otvorio prostor za promišljanje izrazivši da čovjek o sebi nešto otkriva i u svom odnosu prema stroju. Pitanje *Tko je čovjek?* je pitanje koje su filozofija i teologija brižno njegovale kroz cijelu svoju povijest. Ovo je također jedna od mogućnosti da čovjek raste u samospoznaji i razumijevanju sebe samoga.

Drugo predavanje održao je izv. prof. **Taras Barščevski**, profesor Biblije (Novi zavjet) na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, na temu *Dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno (Post 3,6) – čovjek pred izazovima umjetne inteligencije*. Prof. Barščevski nas je prije svega upoznao s dokumentima i izjavama papa koji su ovoj temi posvetili pažnju iznoseći neke od temeljnih etičkih smjernica u odnosu na UI. Etička načela UI govore kako razvijati umjetnu inteligenciju, dajući smjernice za pouzdan njezin razvoj za čovjeka, pozitivno formulirajući što mu je činiti, kako bi izbjegao posljedice umjetne inteligencije koju više ne bi mogao kontrolirati. No etičkim smjernicama često nedostaje transcendentalna dimenzija čovjeka, koja bi mu dala mogućnost sagledati sebe i svijet iz jedne druge perspektive, Božjeg stvaralačkog nauma. Naj snažniji izazov prof. Barščevski apostrofirao je kao čovjekov pokušaj da stvori drugoga na svoju sliku. To je cilj umjetne inteligencije, jer strojevi sve više počinju ličiti na čovjeka. Interpretacije što su ih teolozi dali pojmu *imago Dei* odgovaraju našim pokušajima projektirati našu sliku na UI. Međutim, ističe prof. Barščevski, ako je naše središte u našim odnosima, onda se ne moramo bojati da ćemo jednog dana biti zamijenjeni. No čime se može izmjeriti odnos? Barth ističe četiri kriterija koji bi definirali odnos: biti sposobni gledati jedni drugima u oči, slušati jedni druge, pružiti uzajamnu pomoć jedni drugima – biti spremni i dati i primiti pomoć. Pokušaj stvaranja superinteligencije kao krune prožimanja čovjeka i stroja, *homo-machina* sa-

“

Nije potrebno samo tragati za odgovorima, nego prije svega postaviti prava pitanja

“

Potrebno je promisliti i razlučivati je li naša briga opravdana ili je to samo nerazumijevanje generacija koje su drukčije od prijašnjih

piens, “nove vrste ljudi”, a za nekog i novog božanstva, zapravo razotkriva unutarnju ljudsku tjeskobu i čežnju za životom koji nije ljudski. Za Bibliju je to jasan oblik idolopoklonstva unaprijed određen na propast: “Nijedan čovjek ne može načiniti boga sebi slična” jer smrtni čovjek, “kojemu je dah u zajam dan” može svojim “bezbožničkim rukama” izgraditi samo “mrtvo djelo” (Mudr 15,1617a). No bez obzira na tu nemogućnost, čovjek je vrjedniji od svih svojih tvorevina: “On je dragocjeniji od svojih svetinja, jer je živ, a one nisu” (Mudr 15,17b), zato što ga je Bog pozvao da bude dionikom svoga vječnog života i svoje božanske naravi.

Svijest o izazovima

Nakon izlaganja ovih vrijednih predavanja, uslijedila je rasprava s brojnim pitanjima i komentarima. Oba predavača nastojala su sa svoje strane osvijetliti mogućnost pristupa temi kao i svijest o mogućim izazovima s kojima se čovjek mora i treba sporiti, raskrinkavajući vlastite zablude da može biti “kao Bog”. Koliko je tema zanimljiva i aktualna govori u prilog da su se rasprave i razmišljanja protegnula i na pauzi.

Drugi dio simpozija pripao je također dvojici izlagača. Prvi od njih bio je doc. **Odilon Gbènoukpo Singbo**, profesor moralne teologije na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, na temu *Kršćanstvo i umjetna inteligencija u doba transhumanizma: prilika ili prijetnja?* Nakon kratkog prikaza stanja znanstvene literature koja se bavi odnosom između umjetne inteligencije i teologije/religije, prof. Singbo je u kratkim crtama podsjetio na vrste umjetne inteligencije čiji najavljene vrhunac je u superinteligenciji koja bi trebala nadići ljudsku inteligenciju. Riječ je o transhumanističkoj singularnosti kao trenutku i stanju koja nadilazi ono ljudsko. Izlagač je podsjetio da ni sam čovjek nema apsolutnu spoznaju o vlastitoj inteligenciji te smatra da će umjetna inteligencija nadilaziti čovjeka stada u transhumanističko redukcionističko shvaćanje čovjeka. Ako, dakle, ljudska osoba priznaje robot ljudskom zbiljom, bavit će se njime kao s partnerom, premda i dalje nosi svijest da je robot. Na taj način mehanička, odno-

Dekan KBF-a prof. dr. sc. Josip Šimunović

sno ontološka razlika postaje beznačajna. Upravo ovdje je, smatra prof. Singbo, ključna prijetnja umjetne inteligencije u rastjelovljenju ljudskih odnosa, uvjetovanju slobode i stvaranju umjetnih želja. Na taj način UI, tj. tehnologija preuzima moć nad čovjekom. Težište izlaganja stavljeno je na teološke pojmove poput dostojanstva i čovjekove stvorenosti na sliku Božju. To su teološke istine koje govore o čovjeku kao tjelesnom i duhovnom biću koje sebe prima od Boga. Za razliku od tehnologije nije proizveden pa ne može biti predmet rastavljanja i sastavljanja, niti zastarjelosti kao što je to slučaj kod robota. Stvarajući robota na svoju sliku, dolazi do izražaja ljudska kreativnost i inteligencija. Međutim, odvojenost kreativnosti od ljudske mudrosti bivanja i ljubavi otvara se mogućnost da se čovjek uništi djelom vlastitih ruku.

Drugi predavač dr. sc. **Dan Đaković** asistent je na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, izlagao je predavanje na temu *Transhumanistički demokratizam ili personalistički demokratizam?* Izlagač je najprije, krenuvši od samih pojmova, pokušao dati jasnoću definiranja određenih pojmova i što pod njima razumijevamo. Na tom tragu istaknuto je i nerazumijevanje demokracije koju se želi poistovjetiti sa slobodom. Demokracija je instrument, ne cilj, a svako dobro je moguće instrumentalizirati u svrhu porobljavanja čovjeka

ka i iskrivljenog razumijevanja stvarnosti. Takvom vidu stvarnosti se treba oduprijeti i raskrinkavati sve ideologije koje se nalaze utkane u temeljne pojmove kojima se čovjek svakodnevno služi. Prema mišljenju dr. Đakovića, kršćanstvo bi trebalo moći u svakom vremenu prepoznati opasnosti ideologija i totalitarizama koji proždiru ljudsku slobodu i znati se oduprijeti takvim opresijama, a na kraju izlaanja je to predočio i kroz nekoliko primjera iz Svetoga pisma koje vidi kao paradigmatične i za današnje vrijeme, kao što su na primjer tekstovi koji opisuju rušenje kule Babilonske ili borbu Davida s Golijatom.

Nakon izlaganja također je uslijedila rasprava. Moderatori prvog dijela simpozija bili su izv. prof. Nedjeljka s. Valerija Kovač i izv. prof. Danijel Tolvajčić, a moderatori drugog dijela bili su izv. prof. Nenad Malović i doc. Branko Murić.

Dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. Josip Šimunović zahvalio je svima koji su sudjelovali da ovaj teološki dan bude kvalitetan i zatvorio simpozij.

U glazbenom dijelu simpozija, skladbu Johanna Petera Schulza, *Hvalite Gospoda* (u obradi mo. Miroslava Martinićaka) izveo je mješoviti zbor *Instituta za crkvenu glazbu Albe Vidaković* pod ravnanjem prof. Danijele Župančić i uz korepeticiju doc. Milana Hibšera.

Okrugli stol - AI i odgovornost - Sandro Skansi, Riccardo Campa i Aco Momčilović

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

Atlas: Modernitet i odgovornost

U prostorima hotela ‘Dubrovnik’ i Zmajске dvorane u Kuli nad Kamenitim vratima, sjedištu Družbe ‘Braća Hrvatskoga Zmaja’ održana je I. Međunarodna konferencija ‘Atlas: Modernitet i odgovornost’, u organizaciji Udruge za projektne aktivnosti studenata Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu ‘Studia Croatica’

PIŠE I SNIMIO **BRUNO BOGOVIĆ**

U hotelu “Dubrovnik” i Zmajskoj dvorani u Kuli održana je prva po redu konferencija u organizaciji Udruge za projektne aktivnosti studenata Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu “Studia Croatica”, međunarodnog karaktera **Atlas: Modernitet i odgovornost**. Izlaganja su na hrvatskom i engleskom jeziku održali domaći i strani znanstvenici, poduzetnici i javni akteri. Izlaganja predavača tematski su se doticala predviđenih tematskih cjelina konferencije:

- Rizici i odgovornost u suvremenom svijetu;
- Opasnosti i rizici tehnološkog razvoja;
- Odgovornost u tržišnom djelovanju;
- Opasnosti, rizici i odgovornosti u pitanju održavanja hrvatske kulturne uni-katnosti.

Prvo predavanje na temu “Strah od osude i gubitak odgovornosti odrasle osobe” održao je prof. emer. dr. sc. **Frank Furedi**, renomirani sociolog sa Sveučilišta Kent u Velikoj Britaniji. Profesor Furedi stručnjak je svjetskog glasa kada je u pitanju promišljanje o kulturi straha i averziji prema riziku u suvremenom društvu.

ODGOVORNOST I DIGITALIZACIJA – SUVREMENOST A I PITANJA

Veliki interes pobudila je aktualna tema *AI – odgovorni razvoj*. U sklopu okruglog stola o temi su raspravljali **Aco Momčilović**, suosnivač Global AI Ethics Instituta, izv. prof. dr. sc. **Riccardo Campa** sa Sveučilišta u Krakovu te izv. prof. dr. sc. **Sandro Skansi** s Fakulteta hrvatskih studija. Zaključno predavanje o AI-u održala je saborska zastupnica **Marija Selak Raspudić**.

Valja istaknuti i popodnevni dio programa prvog dana koji je održan u Zmajskoj

Doc. Ivan Perkov i Petar Šarić

dvorani, a otvoren je predavanjem doc. dr. sc. **Ivana Perkova** i **Petra Šarića** na temu “Opstojnost hrvatske kulture u globaliziranom svijetu”. Značajnost etičkih aspekata transhumanizma i umjetne inteligencije prikazala je doc. dr. sc. **Ivana Greguric**.

TRANSHUMANIZAM, INFORMACIJSKO DRUŠTVO I HRVATSKA KULTURA

Tijekom drugog dana konferencije zapažena izlaganja o transhumanizmu, točnije njegovim rizicima, ali i prilikama održao je Riccardo Campa, kao i **Elisabeth Stockinger** s ETH Zürich, koja je govorila o “Društvenim medijima i pristranosti informacija”. Konferenciju je zatvorio prof. dr. sc. **Mario Grčević** s Fakulteta hrvatskih studija, temom “Hrvatski jezik i nacionalna sigurnost Republike Hrvatske”.

O motivaciji i provedbi I. međunarodne konferencije razgovarali smo s članovima organizacijskog odbora, **Mati-jom Čehom** i **Petrom Šarićem**.

– Mislim da možemo sa zadovoljavajućom dozom sigurnosti utvrditi da je konferencija bila izuzetno uspješna. Strani izlagači koji su nas posjetili imali su puno riječi hvale za atmosferu koju smo upriliči-

li. Hvalili su pluralnost misli koja je bila prisutna, ističući zanimljivu kombinaciju različitih perspektiva. Ova konferencija bila je tek spajanje inicijalne karike u lancu kojim je vezana “kanta koju zabacujemo u nepresušni bunar ideala i ideja” – poručuje **Petar Šarić**.

Ispred Organizacijskog odbora konferencije istupio je i **Matija Čeh** te pohvalio rad članova odbora, kao i važnost iskustva, prakse za buduća konferencijska planiranja.

– Stranim izlagačima je isprva trebalo objasniti da, iako je Fakultet hrvatskih studija glavni pokrovitelj međunarodne konferencije, inicijativa i sama organizacija bili su isključivo u domeni studenata. Projekt “Atlas” još je daleko od svog završetka, postavljeni su temelji, a granica je visoko podignuta. Ono što će biti važno u daljnjem periodu, smatra Matija Čeh, jesu ambiciozni studenti kojima će se pružiti prilika za sudjelovanje u razvoju i obogaćivanju projekta.

Realizaciju ovog konferencijskog skupa pohvalili su i izlagači, među njima i doc. dr. sc. Ivan Perkov, koji smatra da su studenti napravili posao kojeg se ne bi postidjeli ni iskusni organizatori događanja.

– Tematika konferencije bila je postavljena vrlo široko, a ideja je bila analizirati goruće probleme današnjega društva, od odnosa prema znanosti do odnosa prema razvoju umjetne inteligencije i transhumanizmu. Dio konferencije na hrvatskom jeziku imao je izražen hrvatski identitetski pečat i mislim da su te dvije, naoko suprotstavljene tendencije konferencije, uspješno objedinjene – zaključuje profesor Perkov.

Ovu su konferenciju kroz pokroviteljstvo podržali Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Družba “Braća Hrvatskoga Zmaja” i Studentski zbor Fakulteta hrvatskih studija.

Edukativni štand “Pčele su dar” na obilježavanju Svjetskog dana zaštite okoliša

EKOLOŠKE RADIONICE GEOTEHNIČKOG FAKULTETA ZA DJECU I MLADE

Dobro sjeme za našu i njihovu bolju budućnost

Zasad je kroz sve održane zanimljive, životopisne i aktualne stručne i znanstvene sadržaje educirano 300 djece. Sve je činjeno u dobroj vjeri i nadi da će nešto od podastrih usjeva niknuti i rasti u umovima i srcima naših najmlađih

Piše **DR. SAŠA ZAVRTNIK**

Obrazovanje, ono neformalno kao i formalno, sastavni je dio života svakoga pojedinca. Ono počinje praktički od rođenja, a traje gotovo do smrti. Djecu se od najranije dobi svjesno uči i usmjerava mnogoćemu, a djeca puno uče i samim promatranjem i doživljajem okoline.

Primarno formalno obrazovanje službeno započinje predškolskim odgojem u vrtićima, a nastavlja se kroz niže i više razrede osnovne škole. Zatim slijedi također obavezno srednjoškolsko obrazovanje. A nakon srednje škole može se nastaviti formalno obrazovati kroz više škole i fakultete.

U tom slijedu događa se da osnovne škole znaju biti slabije povezane sa srednjim školama barem do trenutka kada je potrebno odabrati srednjoškolsko usmjerenje. Slično je i sa srednjim školama koje također znaju imati slabiju komunikaciju s fakultetima sve do mature i odabira potencijalnog fakulteta. Ako smo stajališta da takva odvojenost jednog od drugog i trećeg stupnja obrazovanja nije nešto najbolje za učenike, onda se slobodno možemo zapi-

tati: “Što ako može drugačije i bolje?”

Sudionici svih uzrasta

U uvjerenju da je dobro i poželjno, na obostranu dob(rob)it, kao fakultet surađivati s osnovnim i srednjim školama, krenuli smo s edukacijom kroz predavanja i radionice za djecu vrtićkog uzrasta, onu osnovnoškolske dobi kao i srednjoškolaca. Primjer jedne takve lijepe suradnje su projektne aktivnosti djelatnika Geotehničkog fakulteta u Varaždinu (studij Inženjerstva okoliša) Saše Zavrtnika, dr. med. vet. i doc. dr. sc. Jelenke Loborec na temu “Pčele spasi da se život na Zemlji ne ugasi”. U sklopu tog projekta održavaju se prilagođena predavanja i edukativne radionice za djecu iz vrtića u gradu Varaždinu i okolici, a u edukaciji sudjeluju djeca nižih i viših razreda osnovnih škola s područja Varaždinske županije, dok je predavanje održano i za gimnazijalce.

Dosad su uspješno održane radionice za djecu iz dječjeg vrtića Čira-čara u Varaždinu, dječjeg vrtića “Aleja Varaždin”, dječjeg vrtića “Grablje Varaždin”, zatim dječjeg vrtića “Maja pčelica” iz Donjeg Ladanja. Uspješno je ostvarena edukacija djece

prvih razreda Osnovne škole “Gustav Krklec” iz Maruševca povodom prosinačkog “Školskog mednog dana” kao i djece od prvog do trećeg razreda povodom “Mini projektnog dana”. Djeca od petog do osmog razreda Osnovne škole grofa Janka Draškovića u Klenovniku posjetila su nas

na fakultetu gdje su aktivno sudjelovala u radionici, a nakon toga su oni pozvali nas u svoju matičnu školu. Tamo se trenutno održava edukacija za grupu djece “Mali pčelari”, starosti od trećeg do šestog razreda, što predstavlja njihovu originalnu izvannastavnu aktivnost financiranu

Edukacija kroz projekt “Pčele spasi da se život na Zemlji ne ugasi”

Radionica za djecu nižih razreda u sklopu mini projektnog dana GFV-a

Predavanje “Pčele - čuvarice života na Zemlji” u sklopu Zelene knjižnice u Sisku

cionalnih krajobrazu u što se tema “Pčele – čuvarice života na Zemlji” lijepo uklopila.

Kakvu vodu pijemo

od strane ministarstva.

Predavanje na temu opstanka, pčela i onečišćenja okoliša u okviru događanja “Inženjere okoliša posjeti i nauči kako se Zemlji ne šteti” na Geotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – studij inženjerstva okoliša slušali su učenici gimnazije Josipa Slavenskog iz Čakovca. Edukacija se odvijala i kroz programe “Dan & noć u inženjerstvu okoliša” kao i na sam Dan zaštite okoliša kada su vrata fakulteta otvorena zainteresiranoj javnosti te je tada bio postavljen edukativni štand u parku onkraj fakulteta. Učenje, učenje i još malo učenja nastavljeno je na Festivalu znanosti kao i na hvaljevrijednom projektu “Zelene knjižnice” koji je pokrenut u Narodnoj knjižnici i čitaonici Vlado Gotovac Sisak, ograna Ciproag. Sisačka knjižnica je po četvrti puta bila domaćin ovog projekta s naglaskom na očuvanje autohtonih biljnih vrsta, biološke raznolikosti, očuvanje staništa i tradi-

Naši mali i malo veći sudionici su kroz brižno pripremljene i prezentirane sadržaje mogli čuti i naučiti važne činjenice o životu pčela, njihovom mjestu u ekosustavima i ulozi u oprašivanju, ali i o prijetnjama koje uvjetuju pad broja i vrsta pčela. To su onečišćenja okoliša i prirode uzrokovana pesticidima i toksičnim metalima, zatim promjene u staništima te klimatske promjene koje se odražavaju na biologiju pčela. Naglašeno je kako ljudi bez pčela, a i životinje, ne bi imali dovoljno hrane i kako ih je potrebno čuvati od štetnog utjecaja čovjeka.

Izlaganja su uvijek prilagođena dobi djece tako da su prezentacija teme i način iznošenja teme vrlo slikoviti i na razini uzrasta. Djeca se rado uključuju u razgovor s vlastitim iskustvima, spoznajama, komentarima i pričama što predstavlja jednu toplu dodirnu točku, obostranu interakciju i dinamičnu atmosferu

Mali pčelari u Osnovnoj školi Klenovnik

za usvajanje novih saznanja. Nakon predavanja u sklopu radionica uvijek su prisutni popratni sadržaji gdje djeca i učenici mogu uživati vidjeti i opipati prezentirane stvari, primjerice košnice i opremu za pčelarstvo, upućuju se u način rada, dok istovremeno određene stavke mogu isprobati. Što se edukacije vezane uz pčele i onečišćenja okoliša tiče, na kraju, nakon crtanja, bojanja ili pak interaktivnog kviza, slijedile su nagrade u obliku bedževa s porukama poput "Save the bees" ili "Bee kind to us", Beestro kutije s čajevima i sjemenkama medonosnog bilja, a uvijek su dobro prihvaćeni i motivacijski medenjaci.

Konstruktivna i nadopunjujuća suradnja između Geotehničkog fakulteta, studija inženjerstva okoliša i osnovnih škola vidljiva je i kroz raznorazne druge zanimljive i važne teme poput "Kakvu vodu pijemo?" i "Tlo – uvjet života?" koje su prigodno obrađene povodom Svjetskog dana voda i Eko-dana Osnovne škole grofa Janka Draškovića Klenovnik. Zašto je voda toliko važna i zašto se o njoj potrebno itekako brinuti, kakvo je stanje s vodom u svijetu, kod nas, pa i u nama, kako ona dolazi u naše domove i kako znamo da je ispravna za pijeće, odnosno kako ju analiziramo? Zatim, zašto je zdravo tlo potrebno za razvoj života i njegov opstanak te kako se odgovorno odnositi prema njemu, kako ga ne opteretiti ni zagaditi, kako imati sve potrebno za poljoprivredni uzgoj na tlu?

Sve su to pitanja s kojima se suočavaju učenici i na koja im se daju konkretni odgovori kroz mnoge primjere iz svakodnevnog života i demonstracijske pokuse u kojima oni sami mogu asistirati.

Cilj je bio djeci osvijestiti važnost pitke vode i zdravog tla kao resursa koji nisu beskonačni i zato ih ne treba olako shvaćati, a svakodnevnim smo ponašanjem direktno odgovorni za njihovu kvalitetu i očuvanje.

Zainteresirani i pažljivi malci

U školi u Maruševcu održano je predavanje o životinjama kao kućnim ljubimcima s posebnim osvrtom na čovjekova višetisućljetnog vjernog prijatelja i pratitelja – psa. Djecu se kroz saznanja o porijeklu psa, pasminama pasa, ulozi psa u životu čovjeka, odabiru psa i brizi za njega, bolestima pasa i njihovim nestašnostima uči o suosjećajnosti i odgovornosti prema drugome neljudskom životom biću. Istaknuto im je prijateljstvo, međusobno pomaganje, spašavanje ljudi, čuvanje, briga o zdravlju, druženje od najmlađe do najstarije dobi, sprječavanje okrutnosti prema životinjama kao i doživotno predanje.

Zasad je kroz sve održane zanimljive, životopisne i aktualne stručne i znanstvene sadržaje educirano 300 djece. Sve je činjeno u dobroj vjeri i nadi da će nešto od podastrih usjeva niknuti i rasti u umovima i srcima naših najmlađih. Gledamo na to kao na dobro sjeme za našu i još više njihovu bolju budućnost. U tome nas ohrabruju uistinu zainteresirani i pažljivi malci te upućene riječi zahvale i pohvale kao i izjave malenih koji su se na spomenute sadržaje i teme osvrnuli s: "odlično, veselo i zanimljivo". Isto tako ohrabrujuće je to što su odgoviteljice jednog vrtića nakon održane radionice i druženja samoinicijativno dale objaviti svoje pozitivno iskustvo o posjeti fakultetu u regionalnim novinama.

Osim ovih malih, a u biti velikih pluseva, u daljnjem radu s djecom i učenicima vodi nas želja da je to što činimo na njihovu dobrobit kao i na dobrobit šire zajednice. Svakako je jedno ispunjavajuće i izvanredno životno iskustvo i doprinos pri kojemu je očit entuzijizam i znatiželja djece i učenika koje treba podržati te savjesno usmjeravati. Iskreno se nadamo da će sve doživljeno i preneseno pratiti naše najmlađe kroz život i biti im od pomoći u odnosu prema prirodi i zaštiti okoliša.

WURI RANKING

Sveučilištu u Mostaru 32. mjesto u svijetu u kategoriji 'Četvrta industrijska revolucija'

World's Universities with Real Impact (WURI), svjetska ljestvica sveučilišta, objavila je novu rang-ljestvicu prema kojoj je Sveučilište u Mostaru zauzelo 32. mjesto u kategoriji 'Četvrta industrijska revolucija'

Piše **SVEUČILIŠTE U MOSTARU**

World's Universities with Real Impact (WURI), svjetska ljestvica sveučilišta, objavila je novu rang-ljestvicu prema kojoj je Sveučilište u Mostaru zauzelo 32. mjesto u kategoriji "Četvrta industrijska revolucija", a u ukupnom poretku je pozicionirano između 101. i 200. mjesta, što je povijesni uspjeh Sveučilišta u Mostaru na ranking ljestvicama i potvrda napora koji su uloženi u razvoj i vidljivost Sveučilišta ne samo u europskom obrazovnom prostoru, nego i svjetskom. Ovogodišnja lista rangiranja Svjetskih sveučilišta sa stvarnim utjecajem (WURI) objavljena je tijekom treće konferencije Hanzeatske lige sveučilišta (HLU) održane na Sveučilištu Florida Gulf Coast u Sjedinjenim Državama, a ljestvica ukazuje na stvarni doprinos sveučilišta društvu te ističe kreativne i inovativne pristupe sveučilišnom istraživanju u obrazovanju.

Svjetska sveučilišna elita

Sveučilište u Mostaru jedino je rangirano sveučilište iz Bosne i Hercegovine, a kada govorimo o regiji, na WURI ranking ljestvici pozicionirano je Sveučilište u Splitu, kao jedino rangirano sveučilište iz Hrvatske. U rasponu od 101. do 200. mjesta svjetskog poretka, Sveučilište u Mostaru nalazi se među svjetskom sveučilišnom elitom i velikim sveučilištima sa stoljetnom tradicijom, ka što su Harvard University, University of Oxford, University of Cambridge, Massachusetts Institute of Technology, Stanford University, Minerva University, Princeton University, University of Basel, University of Antwerp, University of Padua, Georgia Institute of Technology, Uni-

versity of Toronto.

Sveučilište u Mostaru je malo sveučilište u odnosu na veliku većinu svjetskih sveučilišta koja su s naša na WURI ljestvici, ali veličina vrijednosti inovacija i projekta Smart Campus je prepoznata na globalnoj razini, što nam je zaista na ponos. Naša misija je jasna, želimo se pozicionirati kao sveučilišno IT središte regije s naglaskom na stvaranje snažne međunarodne mreže kroz koju ćemo moći djelovati i šire. Biti 32. na svijetu u kategoriji "Četvrta industrijska revolucija" jest potvrda da su naponi i rad usmjereni dobro. Precizno vidimo gdje smo na svijetu u odnosu na svjetsku sveučilišnu elitu te nam je porudak na WURI ljestvici svojevrsni vjetar, ali i odgovornost da moramo nastaviti raditi snažnijim intenzitetom fokusirani da Sveučilište u Mostaru bude akademska institucija koja proizvodi znanje, inovacije i ideje koji će imati stvaran utjecaj na svijet te da svakim danom budemo bolji i relevantniji na svjetskoj akademskoj mapi, kazao je rektor Sveučilišta u Mostaru prof. Zoran Tomić.

Lista svjetskih sveučilišta

WURI ranking, odnosno lista svjetskih sveučilišta sa stvarnim utjecajem (WURI), sustav je rangiranja koji je uspostavio Organizacijski odbor Hanzeatske lige sveučilišta (HLU), a osmišljen je da pruži svjež i ažuriranu perspektivu svijeta visokog obrazovanja. Rangiranje Hanzeatske lige sveučilišta otvoreno je za sva sveučilišta i sve institucije visokog obrazovanja koje žele pružiti inovacije u istraživanju i obrazovanju te ne postoje nikakve naknade ni troškovi vezani uz ovu prijavu i postupak ocjenjivanja. Ono što je posebno kod WURI rangiranja za inovativna

sveučilišta jest to što je osmišljeno kako bi istaknulo napore sveučilišta u uključivanju i poboljšanju budućnosti, okoliša i društva kroz inovativne doprinose i kreativne pristupe. Priznaje izazove stvaranja novih uloga i odgovornosti u vođenju i kataliziranju promjena i utjecaja, prema gospodarskom prosperitetu i društvenom skladu, osobito tijekom najnovijih globalnih izazova pojave COVID-19 i širenja industrijske revolucije.

Usporedba s drugim sveučilištima

Na prvom mjestu u kategoriji "Četvrta industrijska revolucija" nalazi se Samar State University (Philippines) s Filipina, a drugo mjesto zauzelo je sveučilište iz Njemačke, IU International University of Applied Sciences (Germany), dok je prestižno sveučilište Florida Gulf Coast University iz Sjedinjenih Američkih Država zauzelo jednanaesto mjesto. Zanimljivo je istaknuti kako se na ljestvici u kategoriji "Četvrta industrijska revolucija", na kojoj je Sveučilište u Mostaru zauzelo 32. mjesto, ispod Sveučilišta u Mostaru nalazi University of Oxford (United Kingdom) iz Velike Britanije na 37. mjestu te na 41. mjestu Carnegie Mellon University (USA). Dva mjesto iznad Sveučilišta u Mostaru, na 30. mjestu, nalazi se Sveučilište u Splitu, kojemu je ovo druga godina ka-

WURI SuM

Kampus Sveučilišta u Mostaru

“

Veličina vrijednosti inovacija i projekta Smart Campus je prepoznata na globalnoj razini, što nam je zaista na ponos. Naša misija je jasna, želimo se pozicionirati kao sveučilišno IT središte regije s naglaskom na stvaranje snažne međunarodne mreže, kazao je rektor Sveučilišta u Mostaru prof. Zoran Tomić

ko su rangirani na WURI ranking listi, a jedno mjesto iznad SUM-a, na 31. mjestu, nalazi se Minerva University (USA) iz Sjedinjenih Američkih Država, sveučilište koje je zauzelo prvo mjesto na WURI-jevoj rang-listi u ukupnom poretku.

Kriteriji evaluacije

Sveučilišta rangirana na WURI ranking ljestvici prolaze kroz kriterije evaluacije kroz šest kategorija za ocjenjivanje: industrijska primjena, društvena odgovornost, etika i integritet, mobilnost studenata i otvorenost za razmjenu i suradnju između visokoškolskih ustanova preko državnih granica, krizni menadžment s naglaskom na upravljanje kriznim situacijama usred klimatskih promjena te napredak tijekom četvrte industrijske revolucije kroz digitalnu tehnologiju, umjetnu inteligenciju, velike podatke, usluge u oblaku i blockchain. Svaka od navedenih šest kategorija ocjenjuje se na temelju dodatna tri kriterija. Sveučilišta se ocjenjuju na temelju toga koliko su inovativni kroz sadržaj svojih studijskih programa ili procesa koja sveučilišta čine kako bi ti programi bili učinkovitiji. Osim inovativnosti, evaluatori WURI rankinga ispituju i provedljivost ili izvedljivost programa mjerenjem troškova u odnosu na koristi pokretanja programa, a kroz kriterij utjecaja evaluatori uzimaju u obzir opseg i intenzitet programa.

Prorektor
Nikola
Koceć
Bilan

Stipo Margić,
predsjednik
udruge
'Liberato'

Jerko Šarić,
predsjednik
Studentskog zbora

PREDSTAVLJEN 'VODIČ ZA STUDENTE S INVALIDITETOM'

Brošura koja će potrebitim studentima olakšati studiranje

U vodiču se nalaze prava i obaveze koje studenti imaju prilikom upisa i školovanja, kao i brojne informacije o stipendijama, menzama, financijskoj podršci, pomoći u izradi obrazovnih planova, izgradnji mreže studenata s invaliditetom, prilagodbi predavanja, pristupačnosti zgrada – kazao je Stipo Margić, predsjednik udruge 'Liberato'

PIŠE: **MILA PULJIZ**
SNIMIO: **JOŠKO ŠUPIC/CROPIX**

Zajedničkom inicijativom Hrvatskog studentskog zbora, Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu i udruge "Liberato," uz podršku Koordinacije pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za podršku u visokom obrazovanju, nastala je brošura "Vodič za studente s invaliditetom". Brošura koja pruža podršku i informacije specifično usmjerene na potrebe studenata s invaliditetom predstavljena je u SPINIT inkubatoru. "Vodič za studente s invaliditetom" prvi je put izdan prošle godine, ali samo za studente Sveučilišta u Splitu, dok je ove godine izdan vodič na nacionalnoj razini. Osam sveučilišta napravi-

lo je svoje tiskano izdanje, a u digitalnom izdanju nalazi se njih devet.

–Ovaj vodič tu da studentima i budućim studentima olakša studiranje. U njemu se nala-

ze prava i obaveze koje studenti imaju prilikom upisa i tijekom školovanja, kao i brojne informacije o stipendijama, informacije o menzama, financijskoj podršci, pomoći u izradi individualnih obrazovnih planova, izgradnji mreže studenata s invaliditetom, prilagodbi predavanja, polaganju ispita, pristupačnosti zgrada – kazao je Stipo Margić, predsjednik udruge "Liberato".

Rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragan Ljutić kazao je kako je riječ o zajedništvu svih hrvatskih sveučilišta.

– Divim se snazi studenata koji imaju zdravstvene probleme i njihovoj želji da rastu, napreduju i razvijaju se upravo završavajući sveučilišne studije. Studenti će

kroz vodič moći doznati detalje i tako lakše odabrati studij koji je povoljniji s obzirom na njihov problem. Naša je intencija da pristup studijima, zgradama, prehrani i drugim važnim stvarima treba biti takav da oni spomenuto ne osjećaju kao problem – istaknuo je rektor Ljutić.

Jerko Šarić, predsjednik Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu, kazao je da je riječ o novosti s obzirom na to da ovakav oblik informiranja namijenjen osobama s invaliditetom nikada nije postojao.

– Sveučilišta dosta rade na ovoj tematici, ali svi možemo još bolje. Treba poraditi na pristupačnosti, ali i na prilagodbu studija za osobe s invaliditetom jer zasigurno ne mogu studirati na svim studijima. Ovo je jedan veliki korak, a i dalje ćemo se boriti da im olakšamo – naglasio je Šarić.

Magda Vrvilo

Marija Karaman

ODRŽANA KONFERENCIJA 'OPEN SPACE'

Razmjena iskustava u provedbi projekata

PIŠE: **MILA PULJIZ**

U prostorima SPINIT inkubatora održana je trodnevna konferencija "Open Space". Konferencija, održana u organizaciji jedne od najutjecajnijih sveučilišnih mreža u Europi, European University Foundation, na jednom je mjestu okupila 75 sudionika koji su tijekom tri dana razmjenjivali iskustva u provedbi projekata Erasmus+ KA2, o sa-

Riječ je o značajnom događanju, važnom za prepoznatljivost Splitskog sveučilišta i njegovu vidljivost u Europi i šire – kazao je prorektor Zoran Đogaš

mom procesu pisanja, idejama za projekte te iskustvima u provedbi.

Ana Čosić, voditeljica Odjela za međunarodnu i međusveučilišnu suradnju Sveučilišta u Splitu, kazala je da je cilj projekta razvoj projektnih ideja.

– Članovi smo European University Foundation od 2019. godine, a u ova tri dana nadamo se da ćemo razmijeniti iskustva, kao i primjere pozitivne prakse. Mreža ima veliko

iskustvo u kreiranju politika i jak utjecaj na razvoj Erasmus+ programa, a jedna od njihovih najpoznatijih inicijativa u ovom trenutku njegova je digitalizacija – kazala je Čosić.

Sudionike, koji su došli iz raznih krajeva Europe, u ime Sveučilišta u Splitu pozdravio je i zaželio im dobrodošlicu prof. Zoran Đogaš, prorektor za međunarodnu i lokalnu suradnju.

– Riječ je o značajnom događanju, važnom za prepoznatljivost Splitskog sveučilišta i njegovu vidljivost u Europi i šire – kazao je prorektor.

João Bacelar, izvršni direktor EUF-a, iskazao je iznimno zadovoljstvo što se konferencija održava upravo u Splitu.

PODUZETNIŠTVO I ZNANOST KOMBINACIJA ZA RADOST

Uspješna suradnja naših znanstvenika i lokalnih poduzetnika

Medicinski fakultet u Splitu u suradnji s Institutom za jadranske kulture i melioraciju krša proveo je istraživanje s ciljem proučavanja ljekovitosti jednog vrlo neuobičajenog sastojka skrivenog u sjenama mediteranskih šuma. Riječ je o gljivi zlatnoj lisičarki, koju, osim kao rijetku delicatu u kuhinji, odnedavno možete pronaći i u kavi

Piše **ANTONIJA ŽAJA ČIČAK**

Koliko uspješna može biti suradnja u sferi poduzetništva i znanosti, najbolje nam govori zanimljiva priča s Medicinskog fakulteta u Splitu, koji je u suradnji s Institutom za jadranske kulture i melioraciju krša, a na inicijativu lokalne tvrtke “Mushroom Cups”, proveo istraživanje s ciljem proučavanja ljekovitosti jednog vrlo neuobičajenog sastojka skrivenog u sjenama mediteranskih šuma.

Riječ je o gljivi zlatnoj lisičarki (*Cantharellus cibarius*), koju, osim kao rijetku delicatu u našim kuhinjama, odnedavno zahvaljujući tvrtki “Mushroom Cups” možete pronaći i u kavi. To je nova kategorija proizvoda, odnosno mješavina kave i ekstrakata specifičnih vrsta gljiva, poznatih po snažnom pozitivnom utjecaju na organizam.

Istraživanje su predvodile doc. Nikolina Režić Mužinić s Medicinskog fakulteta i dr. sc. Marijana Popović iz Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša, u suradnji s nekočinom drugih znanstvenika.

Prethodna ispitivanja lisičarki naših znanstvenika ukazala su na prisutnost iznimno visokih razina alfa i beta glukana, polisaharida s izraženim imunomodulatornim djelovanjem, koji poboljšavaju odgovor imunostanog sustava u obrani od različitih infekcija (bakterija, virusa i dr.). U sklopu ovog istraživanja određen je i kemijski profil vodenog ekstrakta gljive lisičarke te su ispitana njezina citotoksična i antioksidativna svojstva kako bi se utvrdilo

Kemijske analize pokazale su da je ekstrakt zlatne lisičarke odličan izvor organskih kiselina, zasićenih, mononezasićenih i polinezasićenih masnih kiselina te fenolnih spojeva, koji imaju niz dobrobiti za ljudsko zdravlje

U sklopu istraživanja određen je i kemijski profil vodenog ekstrakta gljive lisičarke te su ispitana njezina citotoksična i antioksidativna svojstva kako bi se utvrdilo postoji li dodatni razlog za uključivanje u ljudsku prehranu

lo postoji li dodatni razlog za uključivanje ovog neobičnog sastojka u ljudsku prehranu. Laboratorijsko istraživanje pokazalo je da vodeni ekstrakt lisičarke ima snažno citotoksično djelovanje na stanice raka dojke (MDA-MB-231 i MCF-7), bez toksičnog djelovanja na primarne epitelne

stanice dojke (HMEC), što znači da ekstrakt ne djeluje na zdrave stanice, a letalno djeluje na stanice karcinoma – objasnila nam je doc. dr. sc. Nikolina Mužinić Režić.

– Antioksidativni kapacitet procijenjen je koristeći metode FRAP i ORAC te su obje dokazale antioksidacijsku aktivnost vodenog ekstrakta gljive *Cantharellus cibarius*. Osim toga, određen je kvantitativni kemijski profil fenolnih spojeva pomoću HPLC-a te je dodatno GC-MS analizom identificiran široki spektar različitih metabolita. Kemijske analize pokazale su da je ekstrakt zlatne lisičarke odličan izvor organskih kiselina, zasićenih, mononezasićenih i polinezasićenih masnih kiselina te fenolnih spojeva, koji su značajni zbog snažnih antioksidativnih, protuupalnih i antimikrobnih svojstava, te imaju niz znanstveno dokazanih zdravstvenih dobrobiti za ljudsko zdravlje, poput pozitivnog utjecaja na probavu, rad mozga te zdravlje krvotoknog sustava – istaknula je dr. sc. Marijana Popović, dodavši kako je istraživanje time potvrdilo dobrobiti ovog neobičnog sastojka i time dalo vjetar u leđa ideji mladog poduzetnika o proizvodnji kave s ekstraktom gljive.

Osnivač “Mushroom Cupsa” Stipe Režić napitak je zapravo počeo razvijati potaknut privatnim problemom njegova oca, koji je imao problema s rijetkom kožnom alergijom, a i sam je kao aktivni sportaš, košarkaš, i među dodacima prehrani uzimao ekstrakt ljiva kao prirodan način povećanja unosa kisika, podizanja energije i koncentracije. Gljive su izvrsne za balansiranje organizma, oporavak od staničnih oštećenja izazvanih stresom, alergija i infekcija...

– Ukratko, ocu sam počeo davati 1000 miligrama ekstrakta gljiva svako jutro i popodne. Da mu olakšam stvaranje navike te da ne bi zaboravio uzeti ekstrakt, umiješao sam ga u kavu koju inače pije svaki dan. Nakon mjesec dana njegovi su se simptomi povukli. Iako sam ekstrakt u kavu umiješao gotovo slučajno, pokazalo se da i ta kombinacija ima svoje dobrobiti – kazao nam je mladi poduzetnik, koji je inače diplomirao na našem Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. U “Mushroom Cupsu”, prema Režićevim riječima, koriste isključivo dvostruke ekstrakte gljiva jer oni sadrže sve prirodne bioaktivne sastojke, a dvostruka ekstrakcija omogućava da se oni najmoćniji, beta-glukani i fenoli topivi u vodi te nezasićene masne kiseline topive u alkoholu i mastima, na kraju nađu u kavi koju pijemo i da ih organizam može iskoristiti.

– Sastav i količine odredili smo na temelju niza testova. Medicinske količine su 250 miligrama ekstrakta. Mi koristimo 400 miligrama svake gljive jer nemaju svi iste potrebe, a želimo da “Mushroom Cups” bude efikasan svima – poručio je splitski poduzetnik koji svoje proizvode, uz online prodaju i domaće tržište, uspješno prodaje i u Španjolskoj, Francuskoj te u SAD-u. Vjerujemo da ovakva vrsta suradnje poduzetništva i znanosti može biti okosnica rasta hrvatskoga gospodarstva i nadamo se što većem broju ovakvih priča u skoroj budućnosti.

Ivana Dvorski Lacković i Danijela Miloš Sprčić, autorice knjige

NOVA KNJIGA U IZDANJU EKONOMSKOG FAKULTETA, FAKULTETA ORGANIZACIJE I INFORMATIKE TE NAKLADE SLAP

Upravljanje rizicima preduvjet je uspješna poslovanja

Autorice knjige su profesorica Danijela Miloš Sprčić sa zagrebačke Ekonomije i Ivana Dvorski Lacković, viša asistentica varaždinskog FOI-ja, a knjiga je namijenjena kako studentima, tako i već uspješnim menadžerima

PIŠE I SNIMIO **BRANKO NAD**

Na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu svečano je predstavljena knjiga *”Upravljanje rizicima: teorijski koncepti i primjena u poslovnoj praksi”* autorica prof. Danijele Miloš Sprčić i dr. sc. Ivane Dvorski Lacković. Nakladnici knjige su Naklada Slap, Ekonomski fakultet – Zagreb i Fakultet organizacije i informatike, a pokrovitelj izdanja je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

Riječ je o znanstvenoj monografiji koja je nastala kao rezultat višegodišnje plodne suradnje Danijele Miloš Sprčić sa zagrebačke Ekonomije i Ivane Dvorski Lacković, više asistentice varaždinskog FOI-ja. Obje su, naime, svoj profesionalni put posvetile izučavanju suvremenog pristupa upravljanju rizicima, diseminaciji znanja u poslovnu zajednicu i promoviranju interdisciplinarnе primjene upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima područje je znanstvenoistraživačkog interesa i stručnog

djelovanja profesorice Miloš Sprčić posljednjih 20 godina. Svoju prvu autorsku knjigu *”Upravljanje rizicima – temeljni koncepti, strategije i instrumenti”* napisala je 2013. godine i tada poželjela da ona doživi nova, poboljšanja i dopunjena izdanja. Želja joj se ispunila, kaže, jer je upoznala koautoricu, Ivanu Dvorski Lacković, kroz mentorstvo njezinog doktorskog rada, a suradnja se produbila pisanjem ove knjige:

- Upravljanje rizicima važan je element učinkovitog i sveobuhvatnog korporativ-

nog upravljanja, a predstavlja kombinaciju aktivnosti koje minimiziraju negativan utjecaj izloženosti različitim vrstama financijskih, strateških i operativnih rizika na očekivane poslovne ciljeve i rezultate poslovanja, a time i na vrijednost stvorenu za sve dionike neke organizacije. Posljednjih desetak godina raste svijest o važnosti i ulozi ovog područja, o čemu svjedoči sve veći broj organizacija koje unapređuju postojeće sustave upravljanja rizicima kako bi oni odražavali cjelokupni portfolio rizika kojima je poslovanje izloženo.

Za studente i menadžere

Takvi trendovi vođeni su posljedicama gospodarske i financijske krize iz 2008. godine, ali i sve većom složenosti poslovnog okruženja te novim izvorima varijabilnosti na financijskim i robnim tržištima, izraženim geopolitičkim i kibernetičkim rizicima te zakonskim i regulatornim zahtjevima - rekla je za Universitas profesorica Danijela Miloš Sprčić.

Temeljni motiv za pisanje ove knjige, kažu autorice, bila im je izrada kvalitetne i relevantne literature namijenjene menadžerima, ali je knjiga također pisana i za studente diplomskih i poslijediplomskih studija koji se žele specijalizirati u području upravljanja rizicima.

- Karakteristika pristupa upravljanju rizicima za koji se zalažemo je sagledavanje rizika ne samo kao opasnosti, već i kao prilike da suvremene organizacije unaprijeđe svoje poslovanje, postanu otpornije te kontinuirano unapređuju svoje poslovanje te tako postizu visoku kvalitetu i etičnost poslovanja i zadovoljstvo svih dionika povezanih s organizacijom. Osobno sam se u područje upravljanja rizicima zaljubila iz razloga jer zahtijeva širinu pogleda – kroz analizu i sagledavanje strateške pozicije organizacije u okruženju u kojem posluje – ali i dubinu pogleda u slabosti i snage vlastite organizacije, objašnjava Ivana Dvorski Lacković.

Na svečanoj promociji knjige dekanica Ekonomskog fa-

Naslovnica knjige

kulteta izv. prof. **Sanja Sever Mališ** posebno je zahvalila obiteljima autorica, jer zna kako je teško obitelji, djeci i supružnicima, pa i roditeljima objasniti da zapravo u svojoj slobodno vrijeme netko piše knjigu, “petkom, svetkom i praznicima”:

- Posebno mi je zapelo za srce i oko činjenica da je ova knjiga nastala kao rezultat zajedničkog rada mentora i kandidata. Znamo u akademskoj zajednici koliko je truda, energije, zalaganja i neprespavnih noći potrebno da bi svog mentorskog kandidata doveli do titule doktora znanosti. Stoga je ovo velik dan za oba naša fakulteta.

Dekanica FOI-ja prof. **Nina Begičević Redep**, jedna od recenzentica knjige, napomenula je kako je djelo vrlo značajno, aktualno i kvalitetno obrađeno. Knjiga daje sveobuhvatan pristup upravljanju rizicima za sve dionike u djelovanju i životu organizacija te adresira tematiku integriranog upravljanja rizicima, na-

pomenula je Begičević Redep: - U knjizi se otvara jedan potpuno novi pogled na integrirano upravljanje rizicima koje čitateljima otvara inovativnu perspektivu i sagledava upravljanje rizicima kao priliku za promjenu. Doprinosi razvoju kulture upravljanja rizicima, prepoznavanja i procjene rizika, praćenju rizika, a sve to s ciljem povećanja učinkovitosti poslovanja, veće spremnosti i bolje reakcije na nepredvidljive izvanredne situacije u neprogramiranim situacijama odlučivanja.

Knjiga kao trajna vrijednost

Biserka Matešić, direktorica Naklade Slap, kazala je da je objavljivanje knjiga iznimno kreativna, zanimljiva i zaista zahtjevna djelatnost, o toj zahtjevnosti i pripitivanju svakog detalja u knjizi svjedoče same autorice:

- Mi smo postigli cilj, u onome što radimo biti vrhunski, a to možemo u razvoju suradnje i obostranog poštovanja, i autora i nakladnika. Današnje okupljanje potvrđuje pak da je knjiga medij, jedina trajna vrijednost kroz koju akademska zajednica u suradnji s poslovnom zajednicom može promovirati vrijednosti i utjecati na društvo u cjelini, zaključila je Matešić.

U okviru predstavljanja knjige na Ekonomskome fakultetu bit će održana i panel-rasprava na temu upravljanja rizicima u hrvatskim poduzećima u kojoj će sudjelovati izv. prof. Marko Primorac, ministar financija Republike Hrvatske, dr. sc. Ante Žigman (HANFA), mr. sc. Tamara Perko (HUB), mr. sc. Ivana Miličić (EBRD), prof. Igor Lončarski (Ekonomski fakultet Ljubljana), prof. Hrvoje Šimović (INA), Matija Kovačević (Hrvatski Telekom) i mr. sc. Hrvoje Patajac (Adris Grupa).

“*U knjizi se otvara jedan potpuno novi pogled na integrirano upravljanje rizicima koje čitateljima otvara inovativnu perspektivu i sagledava upravljanje rizicima kao priliku za promjenu, naglasila je dekanica FOI-ja Nina Begičević Redep*

FOTO ESEJ GRF

Pričanje priča fotografijom

Foto esej GRF dugogodišnji je izložbeni projekt izv. prof. Maje Strgar Kurečić s Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kojim se potiče kreativno izražavanje studenata u mediju fotografije. I ove je godine na fakultetu otvorena zanimljiva izložba na kojoj su predstavljeni kreativni radovi studentica i studenata

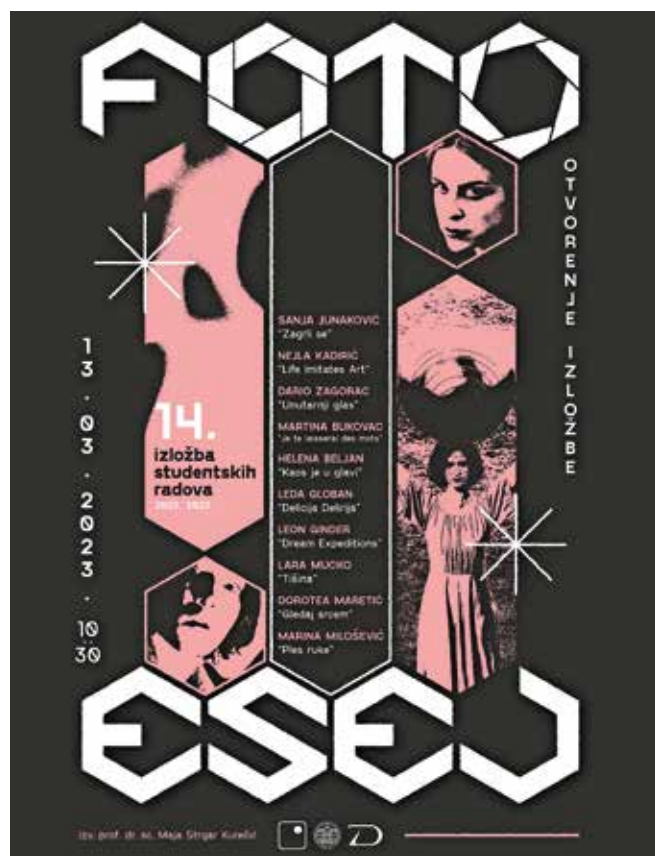
PAZGOVARAO I SNIMIO
BRUNO BOGOVIĆ

Četrnaesta izložba Foto esej, studenata 1. godine diplomskog studija, održana je u predvorju Grafičkog fakulteta. Bilo je to lijepo otvorenje s puno posjetitelja i gostiju, uz uvijek prisutnu podršku kolega i profesora s fakulteta. Uzvanike je pozdravila i izložbu otvorila prodekanica za znanost i međunarodnu suradnju doc. dr. sc. Marina Vukoje, a voditeljica projekta izv. prof. dr. sc. Maja Strgar Kurečić predstavila je studente i njihove radove. Na samom otvorenju studenti izlagači imali su priliku iskusiti kako je to biti ispred televizijske kamere HTV-a. Skupivši hrabrosti, dali su izjave o svojim vrijednim radovima, poručila je profesorica Strgar Kurečić.

O detaljima projekta – kako je zamišljen (poticaj i nastanak), formi i o ovogodišnjim radovima, razgovarali smo s profesoricom Strgar Kurečić.

Što je Foto esej GRF? Oda-kle ideja za ovakvim projek-tom i što se njime želi prezen-tirati – postići?

– Projekt se odvija u sklopu kolegija “Primjena digitalne fotografije u reprodukcijским medijima” na diplomskom studiju Grafičkog fakulteta. U sklopu spomenutog kolegija studenti imaju zadatak samostalno obraditi neku temu (ili ideju) i prikazati je u formi kratkog filma, tj. foto esej-a s ukomponiranim zvukom. Osim što je tema slobodna, dopušteno je korištenje različitih kreativnih fotografskih tehnika: time-lapse, stop-motion, light painting, parallax, dupla ekspozicija, skenografija, cinemagraph i dr., kao i upotreba odgovarajućih softvera za obradu fotografija i izradu videa. Osim samih fotografskih tehnika, potiče se korištenje i drugih izražajnih sredstava poput: videa, animacije, ilustracije, tipografije i grafičkog dizajna. Isprepletanjem različitih medija i umjetničkih disciplina postiže se specifičan interdisciplinarni izraz. No baza je uvijek fotografija kao dominantno

izražajno sredstvo.

Forma foto esej-a odabran je zbog toga što omogućuje autoru vrlo individualan oblik izražavanja ideja, misli,

emocija i impresija. Budući da je tema slobodna, rezultati su uvijek dosta šaroliki, no pružaju dobar uvid u različitost viđenja interpretacija doga-

đaja, stvari i osoba koje nas okružuju.

Koga sve okuplja ovaj projekt – izložba?

– Ovaj projekt okuplja studente prve godine diplomskog studija Grafičkog fakulteta, polaznike izbornog kolegija “Primjena digitalne fotografije u reprodukcijским medijima”. Deset najuspješnijih radova (foto esej-a) nastalih na kolegiju u zimskom semestru prikazuje se na izložbi koja se održava već 14. godinu zaredom u predvorju Grafičkog fakulteta s početkom ljetnog semestra. Na izložbi se odabrani foto eseji prikazuju u digitalnom obliku (sa zvukom) na velikom ekranu, dok se po tri najbolje fotografije iz svakog esej-a prikazuju na zasebnim izložbenim panelima formata 70 x 100 cm. Tako je na deset panela obično prikazano po tridesetak i više fotografija, koje krase predvorje fakulteta do kraja tekuće akademske godine.

Kakav je dojam ostavila prošlogodišnja izložba na posjetitelje i studente?

– Prošlogodišnja izložba, kao i ona 2021. godine, održala se uz veliki trud studena-

ta i u ograničenim uvjetima zbog pandemije COVID-a 19. Zbog ograničenja okupljanja nisu pozvani gosti ni šira publika, no s obzirom na situaciju bili smo sretni da smo ipak uspjeli organizirati i postaviti izložbu. Radovi su bili stvarno odlični – većinom inspirirani situacijom u kojoj smo se svi našli, kao i različitim psihičkim stanjima.

Je li Foto esej GRF 2023. drukčiji od prošlogodišnjeg i po čemu?

– Svaka je izložba drukčija jer je ona prvenstveno odraz autora – pojedinca, a potom i vremena u kojem je nastala i teme koja je aktualna u tom vremenu. Dosta radova ove godine bavi se temom osobnih unutarnjih borbi i problema, poremećaja raspoloženja, osjećaja tuge, nedostataka motivacije, straha od neprihvatanja, usamljenosti, ali i nadom, stvaranjem, slobodom i ljubavi.

Koliko je izlagača i kakve vrste radova su izložene?

– Ove godine na izložbi je ukupno prikazano 15 foto esej-a u digitalnom obliku na velikom ekranu, od čega će iz 10 najboljih radova biti prikazane po tri fotografije na izložbenim panelima na zidu.

Svoje foto eseje su izložili: Sanja Junaković (*Zagrlj se*), Dario Zagorac (*Unutarnji glas*), Helena Beljan (*Kaos je u glavi*), Neja Kadirić (*Life Imitates Art*), Leda Globan (*Delirija*), Martina Buko-

“Svaka je izložba drukčija jer je ona prvenstveno odraz autora – pojedinca, a potom i vremena u kojem je nastala i teme koja je aktualna u tom vremenu

vac (*Je te laisserai des mots*), Lara Mucko (*Tišina*), Leon Ginder (*Dream Expeditions*), Dorotea Maretić (*Gledaj srcem*) i Marina Milošević (*Ples ruke*).

Dodatnih pet foto esej-a (koji se prikazuju samo na ekranu) izradili su: Lorena Veronika Lončarek (*Tenzije*), Domia Oršolić (*Feminine rage*), Lucija Brnadić Zoranić (*Cluster World*), Antonela Zvonković (*Karlovački portreti*) i Iva Ivanković (*Studentski život na Savi*).

Može li i kako ovaj projekt pomoći studentima u njihovoj promociji – prezentaciji znanja i vještina za buduće područje rada?

– Ovaj projekt je osmišljen tako da na konkretnom zadatku koji se radi u sklopu kolegija studenti upotrijebe mnoga znanja i vještine koje su stekli u dotadašnjem školovanju. Također, dodatna je motivacija studentima da taj zadatak dobro naprave upravo saznanje da će najbolji radovi na kraju biti nagrađeni izložbom. Ovdje posebno moram naglasiti da su studenti odabranih radova aktivno uključeni u sve faze pripreme i realizacije izložbe: od dizajna svih vizuala za izložbu, izrade plakata, kataloga i pozivnica, pa do printanja samih fotografija. Svi se ti materijali izrađuju na fakultetu, a studenti se brinu da se sve odradi na vrijeme i kvalitetno. Time studenti stječu i dodatne vještine – planiranja i postavljanja izložbe u javnom prostoru. Osim toga, sudjeluju i u promociji radova putem društvenih mreža. Svim tim aktivnostima studenti se na poticajan i učinkovit način pripremaju za buduće područje rada.

Drago mi je kad mi se studenti jave nakon što diplomiraju i zaposle se. Često mi tada znaju reći da im je to iskustvo rada na našoj izložbi bilo neprocjenjivo, među ostalim i radi stjecanja samopouzdanja. Osobno, meni je to najveća nagrada za trud, rad i ustrajnost koje sam ugradila u ovaj projekt – zaključuje profesorica Strgar Kurečić.

“Studenti odabranih radova aktivno su uključeni u sve faze pripreme i realizacije izložbe: od dizajna svih vizuala za izložbu, izrade plakata, kataloga i pozivnica, pa do printanja samih fotografija

Otvaranje izložbe

RAZGOVOR S MULTIMEDIJALNOM UMJETNICOM NELI RUŽIĆ

Umjetnost i kultura prostori su reprezentacije i pridonose promjeni

PIŠE FRANKA BABIĆ

Neli Ružić multimedijalna je umjetnica koja istražuje percepciju vremena, povijesne narative i preklapanja osobnog i kolektivnog sjećanja. Diplomirala je slikarstvo na Fakultetu primijenjenih umjetnosti i dizajna u Beogradu i magistrirala na Facultad de Artes, UAEM, Meksiko. Imala je niz samostalnih izložbi i sudjelovala na brojnim izložbama, projektima i festivalima u Hrvatskoj i inozemstvu te je dobitnica brojnih nagrada. Od 2021. godine zaposlena je na Slikarskom odsjeku Umjetničke akademije, a od prosinca 2022. godine pomoćnica je rektora Sveučilišta u Splitu za područje umjetnosti i kulture.

Kroz svoje radove progovarate o nekim aktualnim društvenim procesima, primjerice tranziciji, suvremenim ekonomskim politikama; bilježite onu nevidljivu povijest koja zapravo često ima i ženski predznak. Primjerice, u jednom od vaših videoradova zabilježili ste slučaj sinjske tvornice "Dalmatinka" kroz sudbinu njezinih radnica.

– Sjećanje i zaborav su teme kojima se bavim od početka devedesetih godina. U ranijim radovima bavila sam se preklapanjima osobnog i kolektivnog sjećanja, povijesnim narativima i njihovom podređenosti afektu, ideologiji, osobnom i političkom. Sjećanje je selektivno i inventivno, uostalom, uvijek se sjećamo iz sadašnjosti; svaka nova sadašnjost modelira prošlost. Umjetnici stvaraju alternativne archive jer prošlost se, kako je moj profesor i kolega Goran Žuvela znao reći, najviše mijenja. Instalacija koja se bavi slušanjem sinjske tvornice "Dalmatinka" iz 2019. godine sastoji se od eksperimentalnog filma "Do konca", videoinstalacije "Ana" i tri industrijska obostrana sata. Svojevrsni je hommage propaloj sinjskoj tvornici "Dalmatinka" i njezinim radnicima i radnicima. Satovi koji su dio instalacije preuzeti su izravno iz tvornice i svizaustavljeni na 17 sati i 16 minuta, u preciznom trenutku kada je u tvornici ugašena proizvodnja. Predionica i tvornica konca "Dalmatinka Sinj" bila je jedna od najuspješnijih tekstilnih tvrtki u Jugoslaviji, a od osnutka 1951. do početka 90-ih godina bila je osnova gospodarskog života grada Sinja i Cetine krajine. Ta je tvornica

imala ključnu ulogu u procesu emancipacije žena, koje su činile 80 posto radne snage, zbog čega se gubitak radnih mjesta u ovoj industriji direktno odrazio na njihovu poziciju u društvu. Eksperimentalni film "Do konca" portret je bivše tvornice u terminalnom stanju. Sniman je 2017. godine, nakon završetka stečajnog postupka, te 2018. godine, kada je tvornica "Dalmatinka Nova" ustečaju prodana zadarskoj tvrtki "Business park", koja joj je namijenila drukčije sadržaje, poput poslovnog centra i dvorana za vjenčanja. Vertikalna video projekcija je portret bivše radnice Ane Radović, prikazan kroz memoriju automatiziranog pokreta na kružnoj predilici, stroju na kojem je radila punih trideset godina. Ana priziva tjelesnu memoriju i vjerno rekonstruira pokrete tijela u praznom prostoru u tišini. Akcija je potresna na više razina: zbog osjećaja izgubljenosti jedne generacije čiji je polet budućnosti izbrisao u tranziciji, ali i zbog same praznine koju ona uspijeva ispuniti pogledom koji opredmećuje ondašnji stroj i nit pamuka. Htjela sam učiniti vidljivima i vratiti u javni prostor društveno odbacene i obespravljene žene koje u tranziciji nisu samo izgubile radna mjesta i ekonomsku neovisnost, već i svoju poziciju u društvu.

U nizu radova bavite se i arhitektonskim nasljedom u posttranzicijskim okolnostima, odnosno istraživanjima arheologije vremena?

– Krajem 2014. realizirala sam intervenciju u napuštenom objektu Motela Sljeme, izgrađenog 1965. godine po projektu istaknutog hrvatskog arhitekta Ivana Vitića. Intervencija je realizirana u okviru inicijative projektnog tima Motel Trogir // Udruga za suvremene umjetničke prakse Slobodne veze. Naziv rada deriviran je iz problema propadanja potencijala zbog mutnih procesa privatizacije društvene imovine u razdoblju tranzicije. Na temelju intervencije nastaje i videorad "Stolen future", koji se danas nalazi u fundusu Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu. Arheologiju vremena istražujem u filmu i knjizi "Nigdina/NOWhere", koja je pripremala teren za projekt "Timescape". "Nigdina/NOWhere" intermedijal-

Danas na umjetničkim akademijama prevladavaju studentice. To je fenomen koji, nažalost, ne govori samo o emancipaciji žena, već o položaju umjetnosti u društvenim sustavima poput našega, u kojem se umjetnost nalazi na margini društva, poručuje pomoćnica rektora Sveučilišta u Splitu

PRIVATNI ALBUM

ni je rad, sastoji se od eksperimentalnog filma iz 2018. godine i umjetničke knjige koja je nastala godinu dana poslije. U filmu istražujem preslagivanja identiteta i percepciju vremena u procesu mog povratka nakon dugogodišnjeg izbjivanja u odnosu na sudbine i stanja dviju skulptura na tvrđavi Klis: ostatke moje skulpture "Prije svitanja", kojom premjeravam vrijeme vlastite odsutnosti, i pra-

“

Umjetničko obrazovanje treba biti usmjereno na odgoj subjekata, razvijanje senzibiliteta, ali i kritičkog odnosa prema svijetu koji ga okružuje

zno mjesto spomenika Bogdana Bogdanovića "Čuvar slobode", koji mi nudi povijesni okvir, pogled na politike memorije i zaborava. Iz osobnog prostora diskontinuiteta, pukotina i preklapanja u subjektivnom poimanju vremena, nastojim aktivirati nakupine vremena s kojim se suočavam pri povratku, shvatiti vrijeme koje je ovdje prolazilo a koje za mene nije postojalo. Naime, moje istraživanje

vremena usko je vezano uz iskustvo povratka nakon dugogodišnjeg života u Meksiku, u koji sam se preselila krajem 1999. godine. Odlasci i povratci nisu vezani samo uz promjenu mjesta, već i vremena. Svetlana Boym u knjizi "Obredi povratka" piše: "Ključno pitanje u obredima povratka je česta konfuzija vremena i mjesta, vremena individualnog života i vremena povijesti." Knjiga nije priča o filmu, već polazi od šireg istraživanja percepcije vremena i problematizira pojam "povratka" u posttranzicijskom kontekstu. Nastala je u suradnji s Irenom Bekić i Galerijom Prozori.

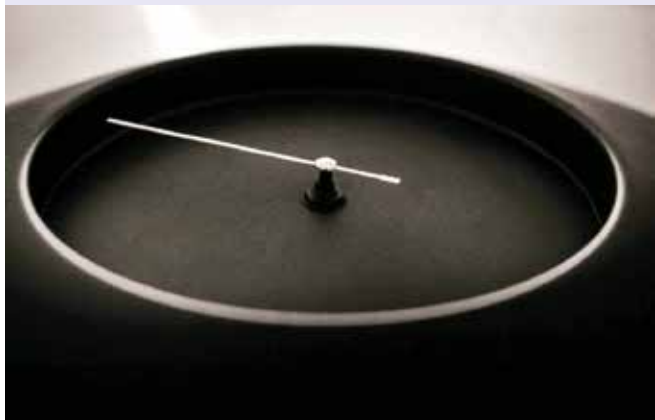
Kakav je, po vašemu mišljenju, položaj žena u umjetnosti danas?

– Žene su kasno ušle u područje umjetničkog polja ili općeg polja društvene reprezentacije; u umjetnosti su bile ili inkognito ili u određenim područjima, rijetke i nevidljive, neshvaćene ozbiljno. O tome rječito govori i posljednje venecijansko Bijenale nazvano "The Milk of Dreams", na kojem je kustosica Cecilia Alemani uključila radove nevidljivih, marginaliziranih ili podređenih autorice od 19. stoljeća naovamo. Dok je početkom 20. stoljeća na progresivnoj umjetničkoj školi Bauhaus ipak bilo nešto studentica, danas na umjetničkim akademijama prevladavaju studentice. To je fenomen koji, nažalost, ne govori samo o emancipaciji žena, već o položaju umjetnosti u društvenim sustavima poput našega, u kojem se umjetnost nalazi na margini društva. Umjetnost i kultura prostori su reprezentacije i pridonose promjeni, a prisutnost žena u kulturi i na umjetničkoj sceni izrazito je značajna zbog stvaranja zona solidarnosti, ali i zbog dekonstrukcije uvriježenih stereotipa i dominantnih patrijarhalnih sustava vrijednosti. Položaj žena u današnjici različit je u različitim dijelovima svijeta, ali uvijek se radi o nejednakoj poziciji spram muškaraca. Živimo u viševremenosti različitih stvarnosti, a i svi dijelovi svijeta ne okreću se istom brzinom. Od feminicida u Ciudad Juarezu na meksičkoj granici do nasilja

Izložba 'Timescape - vremenski obzor'

Izložba "Timescape – vremenski obzor" realizirana je na poziv kustosice Irene Bekić, ravnateljice Umjetničkog paviljona u Zagrebu, a u suradnji s kustosicom Marijanom Stanić i Platformom za suvremenu umjetnost, Galerijom 90-60-90 i sastojala se od svjetlosne intervencije "Prekasno je za odustajanje" na pročelju zgrade Glavnog kolodvora u Zagrebu te izložbe u Palači Vranyczany/HIS. U "Timescapeu" se bavim kategorijom vremena i odnosima različitih oblika temporalnosti, ljudskog, povijesnog i dubokog geološkog vremena. Na zagrebačkoj izložbi, drugoj od tri dosadašnje iteracije izložbe "Timescape", mogli su se vidjeti neki od radova koji su bili obuhvaćeni izložbom u splitskom Multimedijalnom kulturnom centru kao prvoj stanici "Timescapea". "Timescape" se mijenja na svakoj od lokacija, preuzima stanja specifičnih prostora i povezuje sve ostale vremenitosti. Zanima me kako se oblikuje subjektivno poimanje biološkog trajanja unutar ekonomskih i ideoloških sustava, primjerice, razlike poimanja vremena u socijalizmu ili kapitalizmu, štednje i kulture popravljavanja u odnosu na potrošačku kulturu današnjice. Smatram da zbog prekida ustaljenog ritma, u situaciji koju smo živjeli posljednjih godina pandemije – posebno s iskustvom lockdowna na individualnoj, ali i kolektivnoj razini – postaje jasnije da je percepcija protoka vremena ekonomski i tehnološki, pa i ideološki uvjetovana.

nad ženama ili nižih pri-manja žena u razvijenim zemljama, duboki je prostor nepravde. Nažalost, tijekom posljednjih godina, posebno u uvjetima pandemije, i u Hrvatskoj svjedočimo porastu nasilja nad ženama. Na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini daleko smo od ravnopravnog položaja, a ukorijenjene patrijarhalne strukture i obrasci djeluju na svjesnim i nesvjesnim razinama kod muškaraca, ali i kod žena.

Uz zavidnu umjetničku karijeru, i profesorica ste na splitskoj Umjetničkoj akademiji. Jesu li mladi danas zainteresirani za angažirano bavljenje umjetnošću?

– U umjetničkom obrazovanju radim već tridesetak godina. Tijekom života u Meksiku predavala sam desetak godina na likovnim akademijama, a na povratku u Splitu, u Školi likovnih umjetnosti, u kojoj sam ra-

dila i prije odlaska. Na vaše pitanje o zainteresiranosti mladih za angažiranim bavljenjem umjetnošću, nakon što studenti osvijeste da kontekst i stanje svijeta direktno formiraju njihov život i budućnost, pojavljuju se određene preokupacije u njihovim umjetničkim procesima. Ponekad direktnije, ponekad manje očigledno. Smatram da umjetničko obrazovanje treba biti usmjereno na odgoj subjektata, razvijanje senzibiliteta, ali i kritičkog odnosa prema svijetu koji ga okružuje. Tijekom studija, od temeljnih polazišta i svladavanja vještina slikarskog medija, studenti se upoznaju sa suvremenim pristupima slici kako bi se pripremali za umjetnička promišljanja i izvan okvira medija, kao i interdisciplinarna istraživanja. Umjetničko djelovanje na sveučilištima nema akademsku vidljivost poput one znanstvenih područja.

“

Prisutnost žena u kulturi i na umjetničkoj sceni izrazito je značajna zbog stvaranja zona solidarnosti, ali i zbog dekonstrukcije uvriježenih stereotipa i dominantnih patrijarhalnih sustava vrijednosti

Približavanje znanosti i umjetnosti širem spektru dionika trebalo bi uključiti i pitanje ravnopravnosti u smislu praćenja umjetničkog djelovanja djelatnika zaposlenih na Sveučilištu. U svrhu vidljivosti umjetničkog djelovanja i istraživanja, zalažem se da Sveučilište u Splitu bude pokretač baze podataka na nacionalnoj razini usmjerene k umjetničkom djelovanju na sveučilištima. **Što je trenutačno u fokusu vašeg umjetničkog interesa, odnosno možete li nam otkriti nešto o budućim projektima?**

– Nakon izložba "Timescape" u Kulturnom centru Beograda, krajem ljeta sudjelujem na rezidencijalnom boravku u Galeriji Flora u Dubrovniku, koji će rezultirati produkcijom novog rada. Važni su mi prostori između znanja i intuicije, istraživački i interdisciplinarni pristupi. Instalacije i ambijenti, videoinstalacije i zvuk, intervencije, tekst, film, umjetnička knjiga, objekti, crtež, ready made, procesualni radovi, sve su to mediji koji se pojavljuju u mojim radovima. Često koristim arhivske i dokumentarne prakse, a u "Timescapeu" dokumentiram jedva vidljivo, dahove. Zainteresirana sam više za same granice medija, za eksperimentalno i nevidljivo. Posebno me zanimaju rubne percepcije, neuhvatljivo ili jedva uhvatljivo osjetilima, ono što Marcel Duchamp naziva inframince, koncept koji definira kroz primjere poput minimalnih tragova energije, topline koja ostane na sjedalici nakon što se osoba ustane ili energija koja ostane nakon pritiska prsta na prekidaču.

RAZMIŠLJANJA

Poruka budućim znanstvenicama: Radite ono što vam srce kaže!

Piše **MARIJA KUŠTELEGA, FOI**

Moj interes za STEM područje započeo je iz jednostavnog razloga – to je bilo jedino područje koje mi nije išlo iz prve, a uvijek me privlačilo. Zanimljivo je da ljudi obično upisuju fakultet za ono u čemu su "odlični", ali ponekad ono u čemu smo dobri i što volimo – nije isto. Kako je informatika za mene predstavljala zanimljivo područje odlučila sam se "izazvati" i tako sam upisala smjer "Informatički i poslovni sustavi" na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu (Sveučilište u Zagrebu).

Entuzijastična za tim područjem, htjela sam čim prije steći uvid u poslovni svijet pa sam se tijekom studiranja prijavljivala na razna natjecanja. Na početku me jako interesiralo područje digitalnog marketinga. Sjećam se prvog natjecanja koje je uključivalo tri mjeseca rada i sudjelovanja na četiri radionice vezane uz područje digitalnog marketinga. Dobar tim, uspješno provedena analiza i izrada kreativnih kampanja rezultirala je osvojenim drugim mjestom na Arboninom natjecanju u izradi marketinške strategije. Ponovno zbog teme vezane uz digitalni marketing prijavila sam se za razradu koncepta inovativnog predstavljanja Zagrebačke banke na LinkedInu gdje sam osvojila prvo mjesto u sklopu "eStudent Presentation skills" natjecanja. Tim natjecanjem, usmjerenim na razvoj prezentacijskih vještina, saznala sam kako napraviti uspješan pitch za koji smatram da je danas ključan u IT sektoru za prezentaciju svojih rješenja. Kako je vrijeme odmicalo uključivala sam se i u ostala područja kao što je "Case Study Competition", gdje sam se odvažila u pisanju i prezentiranju na engleskom jeziku.

Na svu sreću, moram priznati da se nisam susrela s preprekama u STEM području zbog toga što sam djevojka. Naprotiv, radila sam na projektima i u timovima u kojima sam bila u potpuno ravnopravnom odnosu s kolegama. Jedini "problem" koji sam uočila, barem tijekom studija, je činjenica da će djevojke u STEM području većinom biti glavne za prezentiranje neke ideje jer nama to "bolje ide".

U posljednje vrijeme sam malo sazrela i više se okrenula znanosti, pri čemu sam zajedno sa sestrom napisala rad vezan uz ekološku temu koja se tiče istraživanja o pokušaju usvajanja novog pristupa u odvijanju staklene ambalaže, koji je u konačnici rezultirao osvojenom Rektorovom nagradom. Svakako bih svima preporučila da se uključe u projekte na kojima mogu rješavati stvarne probleme i koji im uistinu kasnije pomažu u lakšem snalaženju u bilo kojem izazovu.

Danas se vidim u području vezanom uz UX/UI dizajn, stoga ću u sklopu diplomskog rada, u suradnji s jednom tvrtkom, raditi na razvoju korisničkog iskustva za izradu prototipa aplikacije za autoškolu koju trenutno pohađam. Daljnji planovi su mi da upišem doktorski studij i postanem asistentica na Fakultetu organizacije i informatike, kako bih nastavila istraživati područje informacijskih znanosti i nastavila se baviti znanostima.

I za kraj, kad god je preda mnom neka teška odluka sjetim se savjeta svog tate, koji bih svakom preporučila, a on glasi: "Radi ono što ti srce kaže!" Svim djevojkama koje dijele moje interese proučila bih ako je STEM područje nešto što te stvarno zanima, što ti je u srcu, ODVAŽI SE jer sve što sam postigla nije bio rezultat talenta nego marljivog rada i konstantnog usavršavanja u onome što sam voljela raditi.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Ljubo Barbić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina

Maja Brozović
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području tehničkih znanosti, polje grafička tehnologija

Vesna Dobranić
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina

Krešimir Filipec
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području humanističkih znanosti, polje arheologija, grana srednjovjekovna arheologija

Juraj Grizelj
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina

Kristian Jambrošić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Ivana Podnar Žarko
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području tehničkih znanosti, polje računarstvo

Josip Šimunović
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području humanističkih znanosti, polje teologija

Branka Vojnović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području tehničkih znanosti, polje tekstilna tehnologija, grana tekstilna kemija

Monika Barbarić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području biomedicine i zdravstva, polje farmacija, grana farmacija

Romana Caput-Jogunica
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje kineziologija

Split

Davor Mayer
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana sudska medicina

Stjepko Rupčić
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana slikarstvo

Mateusz-Milan Stanojević
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana anglistika

Davor Žilić
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana slikarstvo

Željana Aljinović Barać
znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru, društvene znanosti, polje ekonomija, grana računovodstvo

Sandra Juradin
izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području tehničkih znanosti, polje građevinarstvo

Zagreb

Viktor Čulić
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana interna medicina

Mladen Russo
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Novi dekani na fakultetima hrvatskih sveučilišta

Vladislav Brkić
izabran je za dekana Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta

Ivan Koprić
izabran je za dekana Pravnog fakulteta

Alen Novoselec
izabran je za dekana Akademije likovnih umjetnosti

Split

Mladen Zrinjski
izabran je za dekana Godetškog fakulteta

Branimir Lela
izabran je za dekana Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

Miona Miliša
izabrana je za dekanicu Umjetničke akademije

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija

♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta

♦ Bruno Bogović ♦ Gordana Alfrević

♦ fotografije ♦ Cropix

♦ glavna urednica ♦ Mila Puljiz ♦

zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrck

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu

♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Stjepan Lakušić, rektori

♦ adresa redakcije ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split

♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas;

www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

KINEZIOLOŠKI FAKULTET DOMINIRA SPORTSKIM TERENIMA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Presjek sezone splitskog sveučilišnog sporta

PIŠE **UNI SPORT ST**

Dok studenti u kalendaru križaju datume i ispite do kraja akademske godine, Splitski sveučilišni sportski savez sezonu 2022./2023. priveo je kraju. Prije početka ljetnih praznika, prisjetit ćemo se kako je izgledala sezona te kako su studente i studenti natjecatelji u raznim sportskim disciplinama obogatili akademski život, a sve pod paskom jedinstvene splitske ekipe UniSporta. Odmah na početku sezone postavljena je ljestvica s visokim očekivanjima i od strane studenata, ali i od strane organizatora. Naime, natjecanja su se na splitsko Sveučilište vratila punom snagom nakon dviju pandemijskih godina i opravdala epitete izrazito konkurentnih i neizvjesnih dvoboja

Čast da prvi iziđu na teren dobili su vaterpolisti. U jakom ritmu i borbi za svaku loptu, prvo mjesto odnijela je momčad Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. Dok su oni osvojili prvo mjesto u bazenu, definitivnu pobjedu na tribinama odnijeli su studenti Kineziološkog fakulteta koji su ozbiljno shvatili navigacijski zadatak te su napunili redove oko bazena i podržali natjecateljski duh. Nažalost, njihovo navijanje ovaj put nije pomoglo kineziolozima u bazenu, ali ne sumnjamo da im neće nedostajati motivacije za daljnje uspjehe. Sljedeći sport jest odbojka koja je ponudila obaranje rekorda u ženskoj konkurenciji. Naime, studentice Kineziološkog fakulteta potvrdile su apsolutnu dominaciju splitske sveučilišne odbojke. Nakon što su prošle godine bile trostruke prvakinja, ove godine nadmašile su same sebe, uspješno se suprotstavile ždrijebu koji ih nije nimalo mazio te otišle do nove titule. Zlatne studentice odbojkašice su: Ana Karamarko, Anđela Breulj, Ema Kurtović, Gabrijela Paškalin, Karolina Mamić, Katarina Bogdanović, Lea Hraste, Marta Žorić, Nina Kotlar i Sara Kelić. Ponosni smo da smo u ovoj kategoriji dobili i prinovu, a to je Studij hotelijerstva i gastronomije u Makarskoj čija se ekipa prvi put natjecala na terenima Sveučilišta u Splitu. U muškoj konkurenciji, pak, slavili su odbojkaši Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje.

denata rukometaša. Momčad prvaka čine: Andrej Ramljak, Bruno Sučić, Davor Vujević, Hrvoje Jakelić, Josip Malnar, Josi Mirat, Jure Vučko, Karlo Kozarić, Luka Caktaš, Marin Ljubica, Marin Jakus, Nikola Kovačević, Roko Mamut, Tomislav Miletić i Zvonimir Vasilja. Što se pak tiče individualnih natjecanja, svjedočili smo stolnom tenisu i badmintonu. Uvijek atraktivan stolni tenis koji iz godine u godinu privlači sve veći broj studenata zaljubljenika u ovaj sport, i ove je godine u cjelodnevnom natjecanju opravdao očekivanja te ponudio nove prvakinja i prvake. Ante Mandić i Nikolina Klarić s Kineziološkog fakulteta odnijeli su prva mjesta u stolnom tenisu, dok su Nina Farac s Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije te Jozo Čukušić s Ekonomskog fakulteta najbolji u badmintonu.

Futsal liga

Sveučilišno rukometno prvenstvo ponudilo je zanimljive i atraktivne poteze, golove i obrane. Momčad FESB-a pokazala se najuspješnijom i okitila se titulom najboljih splitskih stu-

Natjecanja su se na splitsko Sveučilište vratila punom snagom nakon dviju pandemijskih godina i opravdala epitete izrazito konkurentnih i neizvjesnih dvoboja

te Krajinović, David Bulat, Jure Vučko, Luka Đurišić i Dominik Sabljčić. Potvrda titule studenticama Kemijsko-tehnološkog fakulteta, među kolegama poznatijima kao “Žene KTF”, nije posla za rukom. Na kraju ovosezonske priče zauzele su neutješno četvrto mjesto. Naslov sveučilišnih košarkaških prvakinja otišao je u ruke Kineziološkog fakulteta prvi put u povijesti tog sporta i ustanove. Trijumf su izborile: Franciska Čoko (MVP), Nina Prnjak, Mia Lučin, Lucija Balić, Katarina Bogdanović, Ema Jurešić, Jeanne Gallais, Ivona Kelić i Paola Petek.

Iako su u drugom dijelu sezone sve oči uperene u gore navedene lige, u četiri individualna sporta i jednim u parovima također su upisani bodovi, pobjede i porazi. Kros liga, šah, sportsko penjanje i tenis dobili su svoje nove/stare sveučilišne prvake i prvakinja. Luka Bošnjak (OSS) i Nina Farac (FGAG) najspretnije su odradili tri utrke kros lige, fesbaši Dino Cecić-Sule i Sanja Bilić imali su najoštrije šahovske poteze, Vuk Lješević (VPST) i Tonka Tudor (PMF) najbolje su se našli u visinskim izazovima, a Matea Mamić (KIF) i Gabrijel Baričić (FESB) pokazali su najimpresivnije forehande i backhande.

Kalendar Splitskog sveučilišnog sportskog saveza priveli smo kraju prvenstvom u najatraktivnijem ljetnom sportu, odbojci na pijesku. Kraljevi pijeska po četvrti put su Roko Goreta i Ante Giljanović s KIF-a, a njihove kolegice Nikolina Klarić i Lara Dežulović kraljice.

I poslastica na kraju su vrijedni prijatelji UniSporta koji su prepoznali važnost i vrijednost studentskog sporta. Hvala Sveučilištu u Splitu, Studentskom zboru Sveučilišta u Splitu i Studentskom centru Sveučilišta u Splitu. Pohvale prof. Ivanu Graniću sa splitskog FESB-a, jednom od onih kojemu nije problem zamijeniti kabinet s borilištem, i Odboru za sport na Kineziološkom fakultetu pod vodstvom Eugena Debaka i Ante Prlića koji djeluju pri Studentskom zboru KIF-a čiji je predsjednik Ante Mandić. Tu je i Sportska udruga Medicinskog fakulteta u Splitu na čelu s predsjednikom Mihaelom Kotarac. Nema sumnje, već jedva čekamo novu sezonu, nove bodove, utakmice, pobjede i poraze da ponovno obogatimo sva-

UKUPNI POREDAK	FAKULTET	UKUPNO BODOVA
	KIFST	49
	MEFST	7
	PMFST	5
	FESB	20
	PFS	5
	FFST	4
	PFST	2
	EFST	2
	FGAG	11
	KBF	0
	KTF	6
	MORE	0
	MEDP	5
	OSS	2
	FORENZIKA	0
	OZS	0
	VP	0
	ASPIRA	7

U rovovsku borbu za najprestižniju titulu splitskog sveučilišnog sporta u futsalu uputilo se više od 30 fakultetskih ekipa, što ždrijeb čini rekordnim

studentskim sveučilišnim terenima krenuli smo u još uzbudljiviji drugi dio sezone. Intrigantnu drugu rundu splitskog sveučilišnog sporta otvorilo je najelitnije prvenstvo kalendara – futsal liga.

U rovovsku borbu za najprestižniju titulu splitskog sveučilišnog sporta u konkurenciji studenata uputilo se više od 30 fakultetskih ekipa, što ovosezonski ždrijeb čini rekordnim. Nakon devet kvalifikacijskih dvoboja za popunu tablice, pet kola lige i play offa s nikad većom podrškom tribina, u finalu su se susreli favoriti od samog početka. Ekipa Kineziološkog fakulteta i Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, u čijim zapisnicima su se našla poznata imena hrvatske prvoligaške malonogometne scene, finalni susret riješile su izvan regularnog dijela utakmice. Kineziološki fakultet spretnijim izvođenjem šesteraca zasjeo je na futsal tron Sveučilišta u Splitu, a to su omogućili igrači: Ante Crnjac (MVP), Karlo Kovačić, Duje Vladović, Ivan Palinić, Marijan Tunjić, Josip Miličević, Alen Marić, Vincenzo Krstulović-Opara, Petar Duran, Nikola Čizmić, Mile Mujan i Roko Kokan. Kineziolozi- ma ove sezone dupla futsal kruna jer su i kolegice objesile zlato oko vrata.

Paralelno s futsalom ligom, na košarkaškom terenu impozantan je broj ekipa nastojao stati na put, tada dvostrukim sveučilišnim prvakima u košarci, Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje k trostrukom naslovu. Treća košarkaška kruna otišla je u vitrine FESB-a nakon što je Ekonomski fakultet ostao četiri poena kratak u finalom susretu. Studenti koji dominiraju košarkaškim sveučilišnim terenima su: Zvonimir Biško (MVP), Domagoj Šakota, Mario Krešić, Frane Bašić, Bruno Barać, Slobodan Kovač, Mate Kuvač, Roko Mirković, An-

te Krajinović, David Bulat, Jure Vučko, Luka Đurišić i Dominik Sabljčić. Potvrda titule studenticama Kemijsko-tehnološkog fakulteta, među kolegama poznatijima kao “Žene KTF”, nije posla za rukom. Na kraju ovosezonske priče zauzele su neutješno četvrto mjesto. Naslov sveučilišnih košarkaških prvakinja otišao je u ruke Kineziološkog fakulteta prvi put u povijesti tog sporta i ustanove. Trijumf su izborile: Franciska Čoko (MVP), Nina Prnjak, Mia Lučin, Lucija Balić, Katarina Bogdanović, Ema Jurešić, Jeanne Gallais, Ivona Kelić i Paola Petek.

Individualni sportovi

Iako su u drugom dijelu sezone sve oči uperene u gore navedene lige, u četiri individualna sporta i jednim u parovima također su upisani bodovi, pobjede i porazi. Kros liga, šah, sportsko penjanje i tenis dobili su svoje nove/stare sveučilišne prvake i prvakinja. Luka Bošnjak (OSS) i Nina Farac (FGAG) najspretnije su odradili tri utrke kros lige, fesbaši Dino Cecić-Sule i Sanja Bilić imali su najoštrije šahovske poteze, Vuk Lješević (VPST) i Tonka Tudor (PMF) najbolje su se našli u visinskim izazovima, a Matea Mamić (KIF) i Gabrijel Baričić (FESB) pokazali su najimpresivnije forehande i backhande.

Kalendar Splitskog sveučilišnog sportskog saveza priveli smo kraju prvenstvom u najatraktivnijem ljetnom sportu, odbojci na pijesku. Kraljevi pijeska po četvrti put su Roko Goreta i Ante Giljanović s KIF-a, a njihove kolegice Nikolina Klarić i Lara Dežulović kraljice.

I poslastica na kraju su vrijedni prijatelji UniSporta koji su prepoznali važnost i vrijednost studentskog sporta. Hvala Sveučilištu u Splitu, Studentskom zboru Sveučilišta u Splitu i Studentskom centru Sveučilišta u Splitu. Pohvale prof. Ivanu Graniću sa splitskog FESB-a, jednom od onih kojemu nije problem zamijeniti kabinet s borilištem, i Odboru za sport na Kineziološkom fakultetu pod vodstvom Eugena Debaka i Ante Prlića koji djeluju pri Studentskom zboru KIF-a čiji je predsjednik Ante Mandić. Tu je i Sportska udruga Medicinskog fakulteta u Splitu na čelu s predsjednikom Mihaelom Kotarac. Nema sumnje, već jedva čekamo novu sezonu, nove bodove, utakmice, pobjede i poraze da ponovno obogatimo sva-

STUDENSKI STANDARD NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

SUN & FUN games - zagrijavanje prije ispita na splitskom Kampusu

PIŠE **MATEJ SUNARA**

Veselo i aktivno bilo je na krovu studentskog doma na Kampusu u Splitu. Ova atraktivna lokacija sportsko-rekreativnih sadržaja Studentskog centra u Splitu bila je mjesto održavanja natjecanja *SUN & FUN games*. U igrama je sudjelovalo više od 300 studenata koji su se natjecali u košarci 3x3, cageballu, fitness izazovu i kompilaciji drugih zabavnih igrica. Događanje je organizirao Studentski zbor Sveučilišta u Splitu uz podršku Sveučilišta u Splitu, Splitskog sveučilišnog sportskog saveza i Studentskog centra u Splitu.

– Vrijeme se stabiliziralo pa smo odlučili studente malo zagrijati prije ispitnih rokova. Studente trebamo poticati na bavljenje sportom i to nam je bilo u planu i programu Studentskog zbora za ovu godinu. Ovo je vrijeme kad obilježavamo i dane Sveučilišta i dane studentskih domova pa se sve lijepo povezalo u jednu priču – poručio je **Jerko Šarić**, predsjednik Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu.

Studente je motivirao i bogat nagradni fond, a nagrade najboljima je nakon završetka natjecanja u ime domaćina uručio **Ivan Žižić**, ravnatelj Studentskog centra Sveučilišta u Splitu. Košarkaška ekipa “No stars” suvereno je osvojila prvo mjesto i uskoro se pakiraju i zasluženo putuju na odmor u Italiju, točnije u posjet kolegama sa Sveučilišta Parthenope u Napulju, dok pobjednička cageball-ekipa “Dragon Ball Z” može birati putovanje na jedno od osam sveučilišta SEA EU alijanse.

STUDENSKI STANDARD NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

Podijeljene nagrade najaktivnijim ocjenjivačima studentske prehrane

Studentski centar Split i ove je godine organizirao nagradni natječaj *Ocjeni spizu i nagrada je blizu*, kojem je cilj motivirati studente da nakon posjeta menzi ostave komentar na pojedeni obrok, a sve u svrhu sadržajnije povratne informacije o kvaliteti hrane u restoranima studentske prehrane u Splitu. Studenti su kućama odnijeli nagrade ukupne vrijednosti više od 5000 eura.

Nagradni je natječaj počeo 1. veljače i trajao je do konca svibnja. Studenti su hranu ocjenjivali preko mobilne aplikacije UNIS-poT. Nagrade su se dodjeljivale za tri kategorije: najaktivniji ocjenjivač, najkorisniji ocjenjivač i račun s najviše različitih proizvoda. Dodjeljivane su i mjesečne nagrade pa su studenti imali stalnu motivaciju za sudjelovanje u natječaju. Sudjelovalo je više od 1500 studenata koji su ostavili više od 50.000 komentara. Nagrade najboljim ocjenjivačima podijelio je **Ivan Žižić**, ravnatelj Studentskog centra

Ivan Žižić, ravnatelj Studentskog centra, s dobitnicima nagrada

u Splitu, zahvalivši studentima na vrijednom sudjelovanju u natječaju i poželjevši im uspješan završetak akademske godine.

– Željeli smo uključiti što veći broj studenata u ocjenjivanje hrane kako bismo dobili što precizniju povratnu informaciju o kvaliteti hrane. Komentari se pomno analiziraju i na svaku kritiku se promptno reagira, a sve u svrhu konstantnog poboljšanja prehrane u našim restoranima – rekao je Žižić nakon dodjele.

Ana Bjeliš, studentica pete godine na splitskome Medicinskom fakultetu, u Opuzen je odnijela dvije glavne nagrade, električni bicikl vrijedan 2300 eura za najaktivnijeg ocjenjivača, te pametni mobilni telefon za račun s najviše proizvoda.

– Hvala Studentskom centru u Splitu na odličnim nagradama, koje su me i privukle da se priključim ovom nagradnom natječaju. Uglavnom sam zadovoljna kvalitetom hrane i uslugom u menzama, ali drago mi je da postoji mo-

gućnost komentiranja i na taj način poboljšavanja prehrane ne samo za mene, nego i ostale studente u Splitu – rekla je Ana dok je preuzimala novi bicikl.

– Električni bicikl je kao pogoden za Split, koji je prepun uzbrdica. Jedva ga čekam provozati – zaključila je uz osmijeh. Njezin dobar prijatelj **Tomislav Damjanović**, student četvrte godine PMF-a, kući je otišao s novim laptopom.

– Pogledao sam karakteristike laptopa i moram reći da sam zadovoljan, od procesora do radne memorije. Tamo sam razmišljao o promjeni svoga starog laptopa – rekao je Tomislav. Ostali dobitnici kući su otišli s pametnim satom, bežičnim slušalicama, brijačem aparatom, kartama za *Ultra Europe festival*, brojnim bonovima, parfemima i sl. Nagradni fond je svake godine sve veći i definitivno se isplati sudjelovati i iduće akademske godine.

MATEJ SUNARA